

JAARVERSLAG

2008

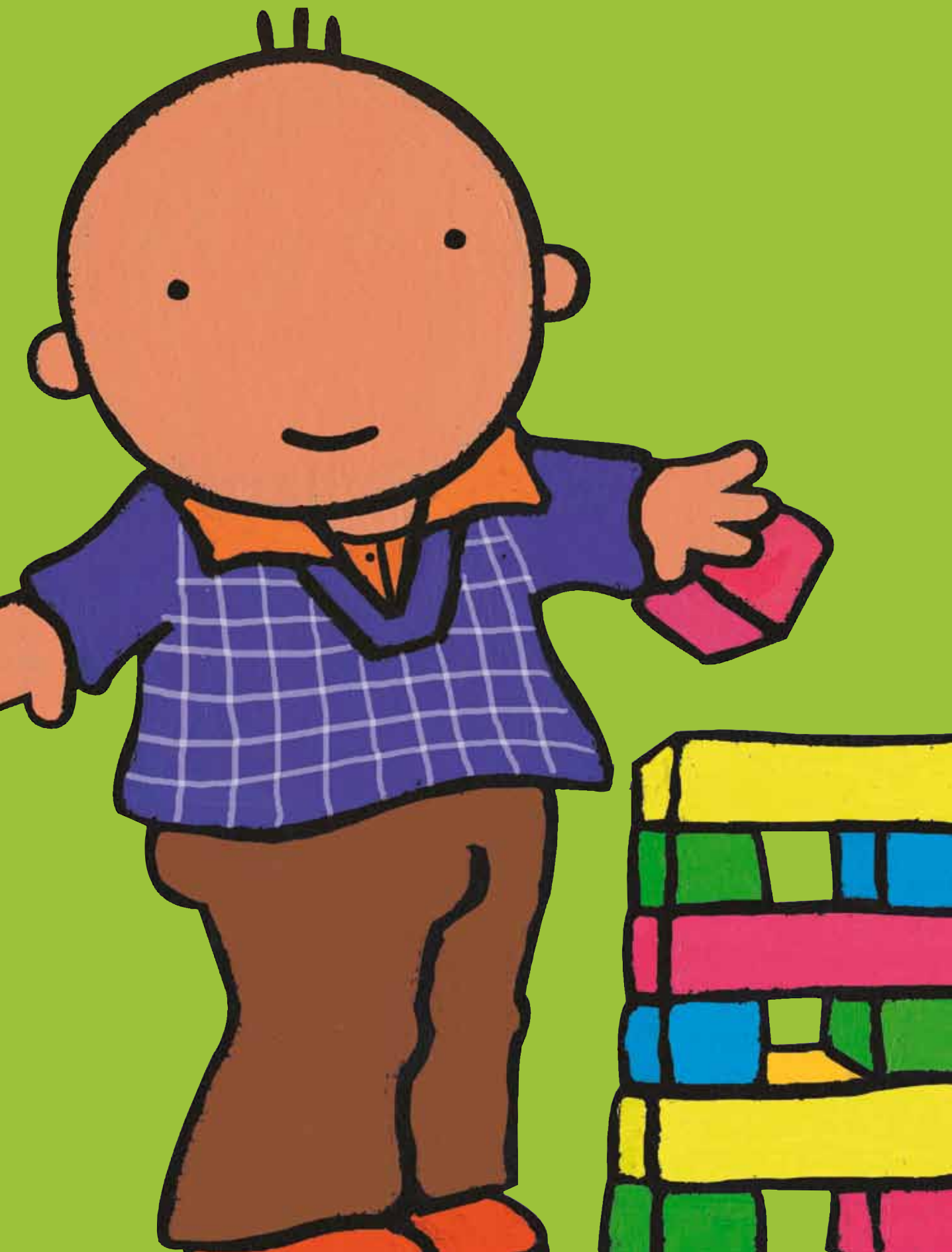
Kind & Gezin
kind is koning

Inhoudstafel

Kind en Gezin: open, positief, deskundig, gedreven	p. 4
Bestuursorganen	p. 12
Organogram	p. 13
<hr/>	
1. Een open en vernieuwende organisatie	p. 14
1. Een open organisatie	p. 16
1.1 De Kind en Gezin-Lijn	p. 16
1.2 De Kind en Gezin-Academie	p. 16
1.3 Marketing en Communicatie	p. 19
1.4 Klachtendienst	p. 21
2. Vernieuwen en verbeteren achter de schermen	p. 24
2.1 Informatisering	p. 24
2.2 Interne controle	p. 26
<hr/>	
2. Kinderopvang	p. 28
1. Trends, realisaties en plannen	p. 30
2. Kerncijfers	p. 32
3. Activiteiten en projecten	p. 35
3.1 Afstemmen van vraag en aanbod	p. 35
3.1.1. Bijkomende plaatsen in de kinderopvang mogelijk maken	p. 35
3.1.2. Ouders en voorzieningen informeren	p. 37
3.2 De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regio	p. 38
3.3 Toestemming geven voor het opstarten van kwaliteitsvolle kinderopvang en deze opvang opvolgen in het kader van de ondersteuning van zijn werking	p. 39
3.4 Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen	p. 39
3.5 De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen	p. 39
3.5.1 Kwaliteit bevorderen, samen met de partners	p. 39
3.5.2 Medische preventie en veiligheid	p. 41
3.5.3 Competentiebevordering en professionalisering	p. 42
<hr/>	
3. Preventieve gezinsondersteuning	p. 44
1. Trends, realisaties en plannen	p. 46
2. Kerncijfers	p. 48
3. De dienstverlening van Kind en Gezin	p. 51
3.1 Zwangerschap en bevalling	p. 51
3.2 De eerste weken, maanden en jaren van het kind	p. 52
3.3 Opvoedingsondersteuning op maat	p. 55
3.4 Versterken van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen	p. 56
3.5 Opvoedingshulp bij opvoedingsspanning en -crisis	p. 58
3.6 Hulpverlening bij kindermishandeling	p. 58

4. Adoptie	p. 60
1. Trends, realisaties en plannen	p. 62
2. Kerncijfers	p. 64
3. Kerntaken	p. 66
3.1 Informatie	p. 66
3.2 Trajectbegeleiding van de kandidaat-adoptanten voor interlandelijke adoptie	p. 66
3.3 Binnenlandse adoptie	p. 66
3.4 Kanaalcontrole en samenwerking met de herkomstlanden	p. 66
3.5 Adoptiebemiddeling begeleiden en verbeteren	p. 67
3.6 Erkenning en subsidiëring van voorzieningen	p. 67
3.7 Aanvullende taken	p. 67
<hr/>	
5. Sociaal verslag	p. 68
1. Trends en realisaties	p. 70
2. Kerncijfers	p. 72
<hr/>	
6. Financieel verslag	p. 74
1. De begrotingscyclus	p. 76
2. De initiële begroting en de begrotingscontrole - evolutie van de dotatie	p. 77
3. Evolutie van de ontvangsten	p. 78
4. Evolutie van de uitgaven	p. 79
5. Resultaat van de begrotingsuitvoering - reservefonds	p. 80
<hr/>	
Bijlage: Jaarverslag 2008 van het Raadgevend Comité bij het Intern Verzelfstandigd Agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin	p. 84

KIND EN GEZIN:
OPEN, POSITIEF,
DESKUNDIG, GEDREVEN

OPEN, POSITIEF, DESKUNDIG, GEDREVEN

Jaarverslag • 2008

Kind en Gezin: open, positief, deskundig, gedreven

Katrien Verhegge,
Administrateur-generaal

Laat de toekomst van een organisatie als Kind en Gezin zich in enkele woorden vatten? In 2008 nam ik het initiatief om vier waarden naar voren te schuiven die aangeven welke richting we met Kind en Gezin uit willen. Die waarden - open, positief, deskundig en gedreven - vormden het

startpunt van een traject waarbij alle medewerkers van de organisatie betrokken worden en dat ook in 2009 voortgezet wordt. We nemen het engagement om met deze waarden aan de slag te gaan om zo onze missie nog beter waar te maken en te komen tot een organisatie waarin elke medewerker gerespecteerd wordt en groeikansen krijgt. Beleid maak je immers met mensen.

Ook het werkjaar 2008 laat zich niet zo makkelijk samenvatten. Het was er een waarin de actualiteit en de politieke bedrijvigheid de druk stevig op de ketel hielden en ons noodzaakten om kort op de bal te spelen. Dat was het geval in de kinderopvang, met onder andere de inkomensgerelateerde ouderbijdrage in de zelfstandige kinderopvang, maar ook in de adoptiesector, die in 2008 opnieuw geregeld in het nieuws kwam. Tegelijk is continuïteit voor de verschillende sectoren een hoog goed en werd Kind en Gezin geconfronteerd met een aantal problemen die een oplossing op lange termijn vragen. Investerings in een competentiebeleid voor de kinderopvang en in oplossingen voor de artsenproblematiek zijn absoluut noodzakelijk om aan ouders kwaliteit te kunnen blijven bieden in de kinderopvang en in de preventieve zorg.

“ **KIND EN GEZIN WORDT
GECONFRONTEERD MET
EEN AANTAL PROBLEMEN DIE
EEN OPLOSSING OP LANGE
TERMIJN VRAGEN.**

Kinderopvang

Meer opvang

De stijging van het aantal geboorten, het stijgende gebruik van kinderopvang en de inspanningen om een hogere werkzaamheidsgraad te bereiken, deden de behoefte aan kinderopvang verder toenemen. De combinatie van gezin en arbeid blijft een belangrijke drijfveer voor de uitbreiding van kinderopvang. De Vlaamse Regering stelde daarom veel extra en diverse middelen beschikbaar om in te gaan op deze behoefte. Kind en Gezin kon aan de slag voor de uitbreiding van het aantal plaatsen in de erkende kinderdagverblijven en bij de diensten voor onthaalouders. In de zelfstandige sector kwamen er extra financiële middelen ter ondersteuning van de leefbaarheid van de zich sterk uitbreidende zelfstandige sector. Ook voor extra vakantieopvang kon de sector van de buitenschoolse opvang een beroep doen op eenmalige middelen.

De uitbreidingsgolf was bovendien gediversifieerd en sociaal gericht. Zo werd er ook voorzien in bijkomende occasionele opvang, extra opvang in de laagdrempelige lokale diensten voor buurtgerichte opvang en meer mogelijkheden voor opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte.

” Het actieplan voor de flexibele en occasionele opvang werd geëvalueerd en gaf aanleiding tot het op gang brengen van het proces voor de bijsturing van de ‘gemandateerde voorziening’ en het gebruik van dienstencheques voor kinderopvang. Voor de onthaalouders werden middelen uitgetrokken voor de verbetering van hun werksituatie en ging het overleg van start dat moet leiden naar een werknemersstatuut voor onthaalouders.

Meer kwaliteit

Voor steeds meer kinderen is de school niet langer de plaats waar ze voor het eerst de eigen familiekring verlaten. Ze brengen in de opvang een zeer belangrijk deel van hun eerste levensjaren door, en die tijd moet dan ook zo kwaliteitsvol mogelijk zijn. De opvang kan voor kinderen een bijzonder grote meerwaarde realiseren door op een competente wijze in te spelen op hun ontwikkeling en hun pedagogische behoeften.

In dit kader is onder meer gewerkt aan een nieuw kwaliteitskader (uitvoering kwaliteitsdecreet), aan een nieuw competentiekader voor de kinderopvang, aan de verdere invoering van ZiKo (zelfevaluatie-instrument kinderopvang) voor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen en aan de ontwikkeling van een voor onthaalouders bruikbare versie hiervan. Ook de veiligheid kwam aan bod met de sterke campagne voor de preventie van wiegendood en het bevorderen van een veilige slaapsituatie in de opvang. De ontwikkeling van de sectorgids voor voedselveiligheid nadert haar eindpunt. Inzake brandveiligheid werd een eenvormige regelgeving afgewerkt die voor de hele opvang van toepassing is. Met de sector werden ook eenvormige vergunningscriteria voorbereid die elk kind in de opvang een basiskwaliteit moeten kunnen garanderen.

Meer sociaal

Uit een studie over het zoekproces van ouders en het plaatsingsbeleid van voorzieningen bleek in 2007 dat 10% van de ouders geen opvangplaats vindt en dat het voorrangbeleid niet altijd consequent wordt toegepast. Onder meer de voorrangregeling werd daarom bijgesteld. Kinderopvang moet immers toegankelijk zijn voor die ouders en kinderen die er het meest behoefte aan hebben.

Om meer ouders de kans te bieden opvang te kunnen betalen in verhouding tot hun inkomen, werkte Kind en Gezin zeer hard om een inkomensgerelateerd systeem voor de zelfstandige opvang mogelijk te maken voor het begin van 2009.

Meer regelgeving?

Elke beleidsmaatregel brengt ook de noodzaak tot nieuwe of gewijzigde regelgeving. Van die gelegenheid werd gebruikgemaakt om bestaande regels te actualiseren, te verbeteren en zelfs waar mogelijk te verminderen. In één beweging werd ook al re-

kening gehouden met de Europese dienstenrichtlijn. Maar in 2008 werd vooral ook gewerkt aan de voorbereiding van een kader voor de vernieuwing van de regelgeving kinderopvang, aan ideeën en principes voor een decreet kinderopvang, aan de uitwerking van een mogelijke toekomstige ontwikkeling voor de buitenschoolse opvang ... Binnen dit kader zijn ook de proeftuinen Centrum voor Kinderopvang te situeren die moeten leiden naar efficiënte samenwerkingsvormen en naar een sociale en lokaal gecoördineerde aanpak van het opnamebeleid in de voorzieningen.

De inspanningen die Kind en Gezin in 2008 voor de kinderopvang heeft geleverd, hebben geleid tot een voor kinderen en ouders meer kwaliteitsvolle, meer toegankelijke, meer betaalbare en meer sociale kinderopvang.

Preventieve zorg

Vlucht vooruit naar vraaggericht werken

Het grote aantal nieuwe thema's en projecten dat Kind en Gezin de voorbije jaren opnam, maakte het voor de regioteamleden moeilijker om zicht te behouden op de precieze verwachtingen en de samenhang tussen de verschillende elementen van de

“
**DE OPVANG KAN VOOR
KINDEREN EEN BIJZONDER
GROTE MEERWAARDE
REALISEREN DOOR OP EEN
COMPETENTE WIJZE IN TE
SPELEN OP HUN ONTWIKKELING
EN HUN PEDAGOGISCHE
BEHOEFTE.**
”

Kind en Gezin: open, positief, deskundig, gedreven (vervolg)

dienstverlening. Via het project CORE, dat in 2008 inhoudelijk werd voorbereid, willen we een duidelijk en werkbaar totaalpakket verwezenlijken, ondersteund door het nieuwe informatiesysteem Mirage.

Gezocht: consultatiebureau-artsen

Een belangrijke bedreiging voor de preventieve zorg voor jonge kinderen in Vlaanderen kwam in 2008 scherp onder de aandacht: het wordt voor de organiserende besturen almaar moeilijker om artsen te vinden voor het toenemende aantal zittingen. De centrale rol die de consultatiebureau-artsen in de preventieve zorg spelen en de verwachting dat het aantal beschikbare artsen de volgende jaren verder zal dalen, maken van het aanpakken van de artsenproblematiek een absolute prioriteit. In 2008 werd gewerkt aan een reeks kwaliteitsverbeterende acties, waaronder de fieldtraining voor onervaren consultatiebureau-artsen door ervaren consultatiebureau-artsen, de inscholingen en bijscholingen voor consultatiebureau-artsen en de intercollegiale toetsing. Als aanzet tot een betere verloning van de consultatiebureau-artsen werd onder meer in een premie voor avondzittingen voorzien.

Opvoeden met kennis van zaken

Kind en Gezin blijft inzetten op opvoedingsondersteuning en bouwt zijn dienstverlening uit in nauwe samenwerking met een netwerk van interne en externe partners. Sinds 15 december 2008 zijn alle 14 opvoedingswinkels structureel erkend en gesubsidieerd. De opvoedingswinkels bundelen de verschillende

actoren die in Vlaanderen rond opvoedingsondersteuning actief zijn en vergroten de toegankelijkheid van het aanbod voor de ouders.

Samen met Jongerenwelzijn zorgde Kind en Gezin in 2008 voor de oprichting van een Vlaams Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning, dat tot doel heeft kennis en knowhow over opvoedingsondersteuning te verzamelen, te verrijken en te verspreiden. In 2009 wordt onder andere voortgewerkt aan de website van het Vlaams Expertisecentrum

Opvoedingsondersteuning, die hét digitale platform voor opvoedingsondersteuning in Vlaanderen moet worden.

Het beloftevolle proefproject Triple P, dat een nieuwe methodiek introduceert voor het werken rond opvoedingsondersteuning, werd in 2008

uitgebreid tot de provincie Antwerpen. De evaluatie van dit project staat gepland voor 2009.

Bijzondere aandacht voor kwetsbare gezinnen

In het kader van het project 'communicatie aan maatschappelijk kwetsbare groepen' werd de Kind in Beeld-reeks in 2008 uitgebreid met de thema's 'ontwikkeling' en 'zwangerschap, geboorte, post partum' en 'contraceptie'. De verschillende thema's worden geïllustreerd met foto's, tekeningen en eenvoudige schema's.

De aandacht voor diversiteit blijft voor Kind en Gezin een uitgangspunt in alle aspecten van zijn dienstverlening. Zo doen we bij de ondersteuning van kansarme gezinnen al jaren een beroep op gezinsondersteuners, die de boodschap van Kind en Gezin

**HET AANPAKKEN VAN DE
ARTSENPROBLEMATIEK:
EEN ABSOLUTE PRIORITEIT.**

vertalen en versterken vanuit hun eigen ervaringen of achtergrond.

Initiatieven zoals het project Kleuterparticipatie, dat tot doel heeft de deelname van vooral kansarme kleuters aan het kleuteronderwijs te bevorderen, kunnen rekenen op de actieve steun van Kind en Gezin. We werken ook actief mee aan de uitvoering van de plannen van Integrale Jeugdhulp.

Goede zorgen voor gezinnen in moeilijkheden

Gezinnen met jonge kinderen die een tijdelijke ondersteuning nodig hebben om een moeilijke periode door te komen, kunnen een beroep doen op de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG's). Samen met de CKG's werkte Kind en Gezin in 2008 verder aan een nieuwe, vooruitstrevende regelgeving die een meer modulair uitgewerkt aanbod en een betere afstemming op de regelgeving over de kwaliteitszorg mogelijk maakt. Bijzondere aandacht gaat daarbij naar de verankering van vernieuwende methodieken, zoals een sterkere participatie van gezinnen en een vroegtijdige postnatale ondersteuning.

Kindermishandeling aanpakken en voorkomen

Ook in 2008 bleef de zorg voor aanpak en preventie van kindermishandeling in Vlaanderen en Brussel een prioriteit. Samen met de vertrouwenscentra kindermishandeling werd geïnvesteerd in de ontwikkeling van een elektronisch dossier. Dit maakt dat we tegen uiterlijk 2011 op een meer uniforme en

meer efficiënte manier registratiegegevens vanuit de centra zullen kunnen genereren en rapporteren. Deze cijfers hebben we nodig om het beleid inzake preventie en aanpak van kindermishandeling in Vlaanderen terdege te onderbouwen. Er wordt gesleuteld aan een decretale verankering van de werking van de vertrouwenscentra om de opdracht als meldpunt kindermishandeling ook in de toekomst te kunnen blijven waarmaken.

“ **WERELDWIJD WILLEN
STEEDS MEER GEZINNEN
ADOPTEREN. TEGELIJK ZIJN
ER HOE LANGER HOE MINDER
KINDEREN BESCHIKBAAR VOOR
INTERLANDELIJKE ADOPTIE.**

ICT-ondersteuning neemt een hoge vlucht

Achter de schermen werd in 2008 hard gewerkt aan de voorbereiding van Mirage, het nieuwe informatie-systeem ter ondersteuning van de preventieve zorg, dat in 2010 een realiteit moet worden. Mirage heeft voor de dienstverlening een aantal

belangrijke voordelen, waaronder de voortdurende centrale online-beschikbaarheid van de gegevens, die iedereen in staat stelt om altijd met de meest recente informatie aan de slag te gaan.

De invoering van Mirage wordt gekoppeld aan een inhoudelijk traject ('CORE') dat inzet op de verankering en versterking van de inhoud en processen in onze dienstverlening.

Adoptie

Wereldwijd willen steeds meer gezinnen adopteren. Tegelijk zijn er hoe langer hoe minder kinderen beschikbaar voor interlandelijke adoptie. De herkomstlanden die het Haags Adoptieverdrag ratificeerden, worden immers gestimuleerd om eerst in eigen land

Kind en Gezin: open, positief, deskundig, gedreven ^(vervolg)

---

een oplossing te zoeken voor kinderen die een gezin nodig hebben. Dit gebeurt onder andere in China, met als gevolg dat er minder kinderen beschikbaar zijn voor buitenlandse kandidaat-adoptieouders. In Vlaanderen had dit een enorme weerslag op de adoptiedienst Horizon, die zijn activiteiten in 2008 moest stopzetten, en op de vele gezinnen die wachten op een Chinees adoptiekind.

In een aantal herkomstlanden werden de voorwaarden die aan kandidaat-adoptieouders gesteld worden ook verstrengd om beter overeen te stemmen met het door hen gewenste profiel van 'geschikte' adoptieouders. Het gevolg is dat er almaar minder mogelijkheden zijn voor kandidaten met een gezinsprofiel dat afwijkt van het traditionele rolpatroon zoals alleenstaanden, holebiparen en zelfs niet-gehuwde heteroparen.

Adoptie is uiteraard ook binnen België mogelijk. In 2008 werden 29 in België geboren kinderen geadopteerd na bemiddeling door een binnenlandse adoptiedienst. Daarnaast berichtten de media over een aantal situaties waarin een radeloze moeder geen andere oplossing zag dan haar pasgeborene

in onveilige omstandigheden achter te laten. Een verdere uitbouw en decretale regeling van de werking van de binnenlandse diensten kan daarop een gedeeltelijk antwoord zijn.

Steeds in beweging

De Kind en Gezin-Lijn mocht in 2008 vijf kaarsjes uitblazen. In die korte tijd wist ons callcenter een centrale plaats te veroveren in onze dienstverlening: het voorbije jaar bereikte de Kind en Gezin-Lijn ruim 70% van de gezinnen. Ook de online-dienstverlening wordt verder uitgebouwd via de website en de elektronische nieuwsbrieven.

2008 was ook het jaar waarin de eerste beheersovereenkomst van Kind en Gezin ondertekend werd. Die bevat de wederzijdse engagementen van Kind en Gezin en van de Vlaamse Regering en vormt het kader voor een regelmatige opvolging van de geleverde prestaties.

De reorganisatie van de centrale afdelingen kwam in 2008 in een stroomversnelling. Met een aangepaste structuur en doordachte overlegorganen willen we komen tot een nog betere voorbereiding en ondersteuning van de dienstverlening.

2008

januari	De eerste beheersovereenkomst van Kind en Gezin wordt ondertekend door Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Steven Vanackere en administrateur-generaal Katrien Verhegge.
februari	Er worden middelen toegekend voor 1 600 nieuwe plaatsen in de kinderopvang. In het najaar worden nog eens voor 78,8 miljoen euro extra investeringen in de kinderopvang gedaan.
maart	Als een van de 14 Vlaamse opvoedingswinkels viert de opvoedingswinkel in Leuven zijn officiële erkenning.
april	De resultaten van een onderzoek naar het zoekproces van ouders naar kinderopvang worden aan de pers voorgesteld.
mei	Op 2 juni start de actie voor de niet-ingeschreven kinderen in het kleuteronderwijs in het kader van het project Kleuterparticipatie.
juni	Adoptiedienst Horizon zet zijn activiteiten stop als gevolg van financiële moeilijkheden. Kind en Gezin werkt mee aan een oplossing voor de lopende adopties uit China, Rusland en Nepal.
september	Regioverpleegkundigen en gezinsondersteuners van Kind en Gezin behalen hun accreditatie voor de Triple P-methodiek en worden daarvoor in de bloemetjes gezet.
oktober	Kind en Gezin lanceert de sensibiliseringscampagne 'Open je ogen voor een veilige slaapomgeving'. De campagne promoot een zo veilig mogelijke slaapomgeving in de kinderopvang.
november	De Kind en Gezin-Lijn viert zijn vijfjarig bestaan.
december	Het Innocenti-rapport van Unicef zet het cruciale belang van de kwaliteit van kinderopvang in de kijker.

Bestuursorganen

DIRECTIERAAD

De Directieraad is bevoegd voor statutaire materies en personeelsaangelegenheden.

ADMINISTRATEUR-GENERAAL

Katrien Verhegge

AFDELINGSHOOFDEN

Lisette Bergmans, Simone Boeckmans, Ingrid Bombay, Inge Duchateau, Jos Eerdeken, Johan Letouche, Katleen Moortgat (vanaf 1 januari 2009), Anne Vanden Berge, Mien Vanderpoorten (tot 31 december 2008), Leo Van Loo, Will Verniest

SECRETARIS

Eddy Verbestel

DIRECTIECOMITÉ

Het Directiecomité staat in voor het beheer en de beleidsmatige aansturing van het agentschap.

De samenstelling van het Directiecomité is identiek met die van de Directieraad, maar versterkt met Leen Du Bois, woordvoerder en Dorine Chamon, adoptieambtenaar.

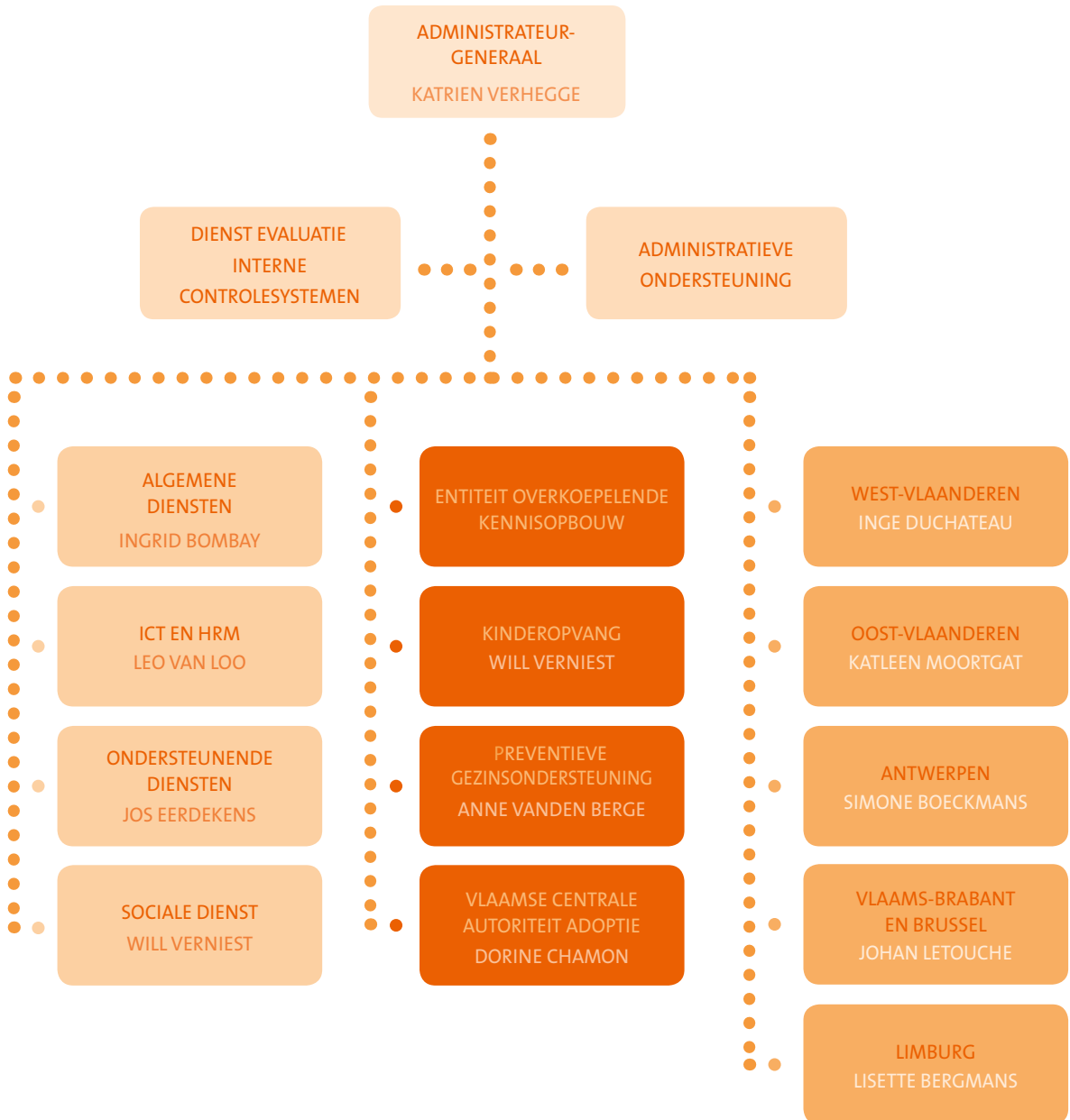
SECRETARIS

Wouter Appeltans

RAADGEVEND COMITÉ

Informatie over de samenstelling en werking van het Raadgevend Comité en het Bureau van het Raadgevend Comité vind je in de bijlage achteraan.

Organogram

- Entiteiten voor interne ondersteuning
- Entiteiten voor beheer en ontwikkeling van de dienstverlening
- Provinciale afdelingen: uitvoering dienstverlening

HOOFDSTUK 1

EEN OPEN EN VERNIEUWENDE ORGANISATIE

Jaarverslag • 2008

1. Een open organisatie

Kind en Gezin wil, samen met zijn partners, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is en opgroeit, zo veel mogelijk kansen creëren. Om die missie steeds beter gestalte te geven, werken we aan de uitbouw van een open en vernieuwende organisatie.

Voor zijn dienstverlening is Kind en Gezin afhankelijk van een professionele ondersteuning op het gebied van communicatie, kennisuitwisseling, klachtenbehandeling, ICT en interne controle. Daarom staan we ook even stil bij elk van deze elementen.

1.1 DE KIND EN GEZIN-LIJN

Ouders en aanstaande ouders in heel Vlaanderen kunnen bij de Kind en Gezin-Lijn terecht met vragen over zwangerschap, geboorte, voeding, verzorging, kinderopvang, opvoeding, enz. De frontoffice-medewerkers van de Kind en Gezin-Lijn verstrekken algemene informatie en kunnen afspraken in een consultatiebureau maken of wijzigen. Voor specifieke vragen schakelen ze door naar een deskundige inzake kinderopvang of naar een verpleegkundige in de backoffice. Vragen over preventieve gezinsondersteuning worden via een dagelijks rapport automatisch aan de regio's bezorgd, zodat de regio-teamleden op de hoogte blijven van de vragen die bij 'hun' gezinnen leven en zij indien nodig ook kunnen zorgen voor de opvolging van de oproepen. De Kind en Gezin-Lijn is elke werkdag van 8 tot 20 uur bereikbaar op het nummer 078 150 100.

1.2 DE KIND EN GEZIN-ACADEMIE

Kind en Gezin wil de informatie waarover het in verband met zijn kernthema's beschikt met een zo groot mogelijke doelgroep delen, zowel binnen als buiten de organisatie. Op die manier willen we de betrokkenheid van de interne medewerkers en de partners verhogen en de positie van Kind en Gezin in het welzijnslandschap in binnen- en buitenland ondersteunen en versterken. Deze opdracht wordt binnen de organisatie opgenomen door de Kind en Gezin-Academie, het centrum voor kennis en training van Kind en Gezin.

Deelnemers en opleidingsbereik

In 2008 kreeg de Kind en Gezin-Academie 8276 bezoekers over de vloer, zowel eigen personeelsleden als externen. 82% van de medewerkers van Kind en Gezin nam deel aan één of meerdere opleidingen. Een deelnemer volgde gemiddeld 3 vormingsactiviteiten. In totaal gaat het om 40 695 vormingsuren (5355 dagen). Driekwart van deze vormingsuren ging naar opleidingen die georganiseerd werden door de Kind en Gezin-Academie, door de provinciale afdelingen of door andere entiteiten binnen Kind en Gezin. Het aandeel van personeelsleden dat in 2008 deelnam aan vorming was beduidend lager bij de mannelijke personeelsleden dan bij de vrouwelijke: 71% van de mannelijke medewerkers nam deel aan vorming, terwijl dat bij de vrouwelijke medewerkers 82% bedroeg. Het aandeel van personeelsleden dat in 2008 deelnam aan vorming, verschilt eveneens volgens de graad: personeelsleden van graad A of graad B namen vaker deel. Ook volgens de leeftijd zijn er verschillen: 50-plussers investeren minder vaak in vorming dan hun jongere collega's.

Investeren in deskundige medewerkers

In 2008 werden tientallen nieuwe medewerkers ingeschoold. Nieuwe regioteamleden doorliepen een uitgebreid inscholingstraject dat hen liet kennismaken met thema's als opvoeding en ontwikkeling, een veilige leefwereld, gezonde voeding en de registratiedatabank van Kind en Gezin. Nieuwe consultatiebureau-artsen kregen de kans om deel te nemen aan een inscholingsdag waarop onder andere het vaccineren en het Van Wiechen-ontwikkelingsonderzoek aan bod kwamen. Voor de consultatiebureau-artsen werden ook een tweetal bijscholingen georganiseerd: een over het rotavirus en de rotavaccinatie en een over de reanimatie van baby's en kinderen.

Op het domein van de preventieve gezinsondersteuning stonden vanuit de invalshoek van vorming en training de volgende thema's centraal:

- de uitbreiding van het proefproject Triple P (Positive Parenting Program) naar alle Antwerpse regio's;

- het opleiden van de gezinsondersteuners, zodat die hun rol kunnen opnemen in het spreekuur opvoedingsondersteuning;
- het ondersteunen van de regioteamverantwoordelijken en doelgroepconsulenten om de visie op het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen te integreren in hun functie;
- het ontwikkelen en aanbieden van een opleidings-traject rond borstvoeding;
- het voortzetten van het opleidingstraject ter ondersteuning van de invoering van het plan van aanpak voor de preventie van kindermishandeling.

Binnen ICT werd de voorbereiding voortgezet van de implementatie van Mirage, een nieuw informatica-systeem om de preventieve zorg te ondersteunen. De regioteamleden vulden een onlinetest in om hun niveau van computervaardigheden en kennis van computertermen te kennen. Op basis van het resultaat van deze test werden zij verder ondersteund door middel van klassikale opleidingen die werden gegeven door de veranderingsconsulenten Mirage en de ICT-trainers. Dit voortraject werd opgestart om in 2010 aan de slag te kunnen gaan met het nieuwe registratiesysteem Mirage.

Investeren in leren over de organisatie

Ook in 2008 werd een *introductiedag* voor nieuwe medewerkers gehouden. Op deze dag maken nieuw in dienst gekomen medewerkers kennis met Kind en Gezin als organisatie en met zijn kernopdrachten. Zo'n 80 medewerkers namen dit jaar deel aan de introductiedag.

Daarnaast werden een aantal *informele infosessies* georganiseerd waar medewerkers de nodige inzichten meekrijgen over thema's die verband houden met de kernopdrachten van Kind en Gezin. De volgende thema's kwamen in 2008 aan bod: de beheerovereenkomst van Kind en Gezin, de taalwetgeving, inclusie van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, een voorstelling van de publicatie

'Het kind in Vlaanderen 2007' en de lancering van het boek 'De warme professional' van dr. Jan Peeters. Kind en Gezin draagt de waarden 'respect voor diversiteit' en 'respect voor kinderrechten' hoog in het vaandel. Dat bleek ook tijdens de *Diversiteitsweek*, die in 2008 in het teken stond van armoede en die de aanleiding vormde voor de organisatie van een aantal activiteiten. De Universiteit Antwerpen kwam een aantal recente onderzoeksresultaten voorstellen over armoede bij allochtonen en er werd een film vertoond. Ook tijdens de *Kinderrechtenweek* werden activiteiten aangeboden, met onder andere een presentatie door Gerda Dendooven over het recht van kinderen op creativiteit, spel, ruimte en verbeelding.

Samen met partners kennis verhogen en delen

Op het domein van de kinderopvang werd verder geïnvesteerd in de verspreiding van ZiKo, het zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid van kinderen in de opvang. Ook de proefprojecten Centrum voor Kinderopvang (CKO) werden verder ondersteund bij het uitbouwen van hun werking.

In samenwerking met het VBJK vond in de Kind en Gezin-Academie de slotconferentie van het Europese project ECCE-AMA plaats, die in het teken stond van kwaliteitsjobs voor de kinderopvang.

Op het gebied van adoptie vonden in 2008 in de Kind en Gezin-Academie verschillende infosessies plaats voor kandidaat-adoptieouders om hen te informeren over de adoptieprocedure.

In 2008 organiseerde Kind en Gezin voor de tweede keer de conferentie 'Het kind in Vlaanderen'. Zo'n 100 deelnemers konden luisteren naar de voorstellingen door experts. Tijdens deze conferentie werden ook de tiende verjaardag van de Algo-gehoorscreening en het vijfjarig bestaan van de Kind en Gezin-Lijn gevierd.

1. Een open organisatie (vervolg)

In 2008 werd de Kind en Gezin-Academie ook beschikbaar gesteld voor een aantal partners in het welzijnslandschap: de Gezinsbond organiseerde er een conferentie naar aanleiding van de Dag van het Gezin, het VBJK organiseerde er zijn KIDDO-dag voor medewerkers in de kinderopvang, de afdeling Communicatie van de Vlaamse Gemeenschap organiseerde er drie infosessies, een delegatie van de Unesco interviewde in de Kind en Gezin-Academie een aantal Vlaamse experts voor een onderzoeksproject, ... Een aantal organisaties zoals de Kinder- en Jongeren telefoon, de Vlaamse Vereniging voor Vroedvrouwen, de Belgische Vereniging voor Lactatiekundigen en de administratie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin organiseerden in de Kind en Gezin-Academie een studiedag of een conferentie. Ook het agentschap Jongerenwelzijn maakte meermaals gebruik van de infrastructuur. De initiatiefnemers van het STOP 4-7-programma (Samen Terug Op Pad) maakten in 2008 gebruik van de Kind en Gezin-Academie om CKG-medewerkers (centrum voor kindercare en gezinsondersteuning) op te leiden. De vormingsdienst van Jongerenbegeleiding maakt ook gebruik van de Kind en Gezin-Academie om de vorming 'Mijn stem in ons verhaal' te organiseren.

Individuele competentieontwikkeling

De Kind en Gezin-Academie bood in 2008 tot slot ook opleidingen aan in het kader van de individuele competentieontwikkeling van haar medewerkers. Het gaat hier om opleidingen zoals managen van competenties, samenwerken en netwerken, schrijven voor intranet, waardegebonden competenties, wetgevingsleer, voorbereiding op generieke testen, basistraining communicatie, enz. Daarnaast werd in 2008 een nieuwe e-mailtoepassing geïntroduceerd binnen de organisatie. Er werd de nodige opleiding gegeven om de medewerkers hiermee vertrouwd te maken, zowel klassikaal als via een e-learningmodule. Vanaf 2009 wordt het opleidingsaanbod gericht op individuele competentieontwikkeling, aangeboden vanuit de dienst HRM.

Project in de kijker

Het Expertisecentrum

Opvoedingsondersteuning

Het decreet inzake opvoedingsondersteuning van 2007 bepaalt dat opvoedingsondersteuning in Vlaanderen georganiseerd wordt in nauwe samenwerking tussen de verschillende organisaties die op het domein van de opvoedingsondersteuning werkzaam zijn.

Het decreet voorziet ook in de oprichting van een Vlaams Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning.

Dit centrum zal kennis en knowhow over opvoedingsondersteuning verzamelen, verrijken en verspreiden.

De opdrachten van het expertisecentrum zijn:

- basisinformatie ontwikkelen over het opvoeden van kinderen in diverse levensfasen en die basisinformatie onder meer aanbieden aan het lokaal overleg opvoedingsondersteuning;
- tekstueel en audiovisueel materiaal maken en verspreiden en zorgen voor de terugkoppeling naar opvoedingsverantwoordelijken;
- een digitaal platform ontwikkelen en updaten over het opvoeden van kinderen in diverse levensfasen, in samenwerking met de opvoedingswinkels;
- telefonische dienstverlening aanbieden aan opvoedingsverantwoordelijken met opvoedingsvragen, in samenwerking met een of meer relevante partners;
- een documentatie- en informatiecentrum uitbouwen over het opvoeden van kinderen in diverse levensfasen;
- de voortgangsbewaking garanderen van het Vlaamse en internationale wetenschappelijk onderzoek over het opvoeden van kinderen in diverse levensfasen;
- participatieve en wetenschappelijk onderbouwde methodieken inzake opvoedingsondersteuning ontwikkelen en verspreiden;

- de opleiding en de permanente vorming organiseren van de lokale coördinatoren opvoedingsondersteuning;
- een handleiding opstellen die binnen het lokaal overleg opvoedingsondersteuning kan worden gebruikt;
- trainingen van professionelen in opvoedingsondersteuning organiseren;
- de gegevensverzamelingen verwerken en daarover rapporteren aan de Vlaamse Regering;
- samenwerken met mediapartners (radio en televisie).

Aangezien de uitvoeringsbesluiten nog even op zich lieten wachten, kozen de agentschappen Kind en Gezin en Jongerenwelzijn voor een pragmatische aanpak, zodat al aan een aantal behoeften van het werkveld tegemoetgekomen kon worden.

Zo werd er werk gemaakt van de handleiding voor het lokaal overleg opvoedingsondersteuning en realiseerde het expertisecentrum eind december een vormingsdag 'Een duik in het opvoedingsbad ...' voor 150 actoren in opvoedingsondersteuning. Ook voor het zomerreces werd al in samenwerking met het agentschap Jongerenwelzijn een ontmoetingsmoment rond dit thema georganiseerd. Het thema kon ook op de belangstelling rekenen van prinses Mathilde, die bij Kind en Gezin op bezoek kwam voor een rondetafelgesprek met interne opvoedingsexperts.

In 2009 gaat het expertisecentrum op dit elan verder en wordt prioritair werk gemaakt van de conceptuele ontwikkeling en uitvoering van een website voor het Vlaams Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning als hét digitale platform over opvoedingsondersteuning in Vlaanderen.

1.3 MARKETING EN COMMUNICATIE

Kind en Gezin wil door professionele externe en interne communicatie zijn algemene bekendheid vergroten en een klantgerichte dienstverlening aanbieden. Onze verschillende communicatiekanalen (publicaties, telefonische contacten, website, ...) bouwen we uit als volwaardig dienstverleningsaanbod, complementair aan de fysieke dienstverlening. De hedendaagse cliënt wil immers zelf kunnen bepalen welke informatie hij op welk moment consulteert via welk kanaal.

Om nieuwe cliënten aan te trekken en een duurzame band met hen op te bouwen, werkt Kind en Gezin actief aan een aantrekkelijk imago. Onze medewerkers spelen uiteraard een belangrijke rol bij het uitdragen van onze identiteit, maar ook het inspelen op de nieuwe communicatietrends en het aanhouden van een frisse huisstijl voor de communicatiedragers komen ons imago ten goede.

In onze communicatie houden we rekening met de grote diversiteit aan cliënten en hebben we in het bijzonder aandacht voor de toegankelijkheid en de effectiviteit voor maatschappelijk kwetsbare groepen en hun participatie in de communicatie. Iedereen moet de weg vinden naar de informatie die hij nodig heeft. Dat geldt ook voor de partners en de personeelsleden van Kind en Gezin.

Sinds 2001 werkt Kind en Gezin samen met het communicatiebureau Mosquito om de communicatie op een professionele wijze vorm te geven. Deze samenwerking werd in 2006 vernieuwd in een raamcontract tot 31 december 2010 en omvat zowel strategisch advies als de concrete uitwerking van producten.

Communicatieplan

In 2008 werd een nieuw communicatieplan gelanceerd. Het communicatieplan reikt tools aan om de gewenste identiteit van Kind en Gezin op een professionele manier te communiceren en waar te maken. Hierbij is aandacht besteed aan zowel externe als interne communicatie. De toekomstgerichte acties in het kader van een multikanalenbeleid bieden een antwoord op de communicatietrends.

1. Een open organisatie (vervolg)

Publicaties

De bestaande brochures werden in 2008 geactualiseerd.

Omdat ouders zich ook vragen stellen over het omgaan met de nieuwe media, werd een Kinderkwestie 'Digitale kinderwereld' uitgewerkt.

Affiches

De affiches die traditioneel opgehangen worden op de consultatiebureaus werden herwerkt. Hierbij werd aandacht besteed aan de huidige inhoudelijke kernboodschappen van Kind en Gezin. Behalve in de consultatiebureaus vind je enkele van deze affiches voor het eerst ook terug in kraamklinieken en kinderopvanginitiatieven.

Campagne

Het team Communicatie ondersteunde de campagne 'Open je Ogen' die in het najaar van 2008 gelanceerd werd naar de kinderopvangsector. Verschillende communicatieacties werden uitgewerkt: een teaser, een werkbrochure, leaflets, een microsite, een educatief kennisspel, een dvd en een verjaardagskalender. De interne en externe evaluatie wordt afgerond in het voorjaar van 2009.

Communicatiedrager voor professionals

Het wetenschappelijk dossier 'Veilig slapen' werd volledig geactualiseerd.

www.kindengezin.be

De informatie op de website wordt continu geactualiseerd en aangevuld.

Voor de Week van de Opvoeding konden geïnteresseerden een activiteitenkalender raadplegen.

In 2008 werd nieuwe informatie toegevoegd over het onderwerp 'kleuterparticipatie' en voor studenten.

Narrowcasting

Kind en Gezin stapte in het project Narrowcasting via apothekers. Hierdoor kregen we de kans om te experimenteren met een nieuw mediakanaal - beeldschermen in de apotheek - dat de doelgroep rechtstreeks bereikt. Kind en Gezin levert op regelmatige tijdstippen in de eigen huisstijl niet-commerciële gezondheidsinformatie, die door een externe firma aangeboden wordt aan apothekers.

Communicatie via partners

Kind en Gezin richt zich ook tot zijn doelgroep via kanalen van partners, onder meer met redactionele bijdragen in het tijdschrift Kind en Co en in de catalogus van DreamBaby.

Persberichten en persconferenties

In 2008 werd Kind en Gezin 782 keer vermeld in kranten en tijdschriften. De nieuwsredacties van radio, tv en de onlinekanalen hadden regelmatig belangstelling voor de informatie die werd verstrekt door Kind en Gezin. Er werden 21 persberichten opgemaakt, waarvan er 8 werden verspreid naar aanleiding van een persconferentie.

In de actualiteit kwamen onder meer aan bod: de start van de nieuwe administrateur-generaal op 1 januari, de toekenning van bijkomende kinderopvangplaatsen, de campagne Veilig slapen in de kinderopvang, de stopzetting van de activiteiten van de adoptiedienst Horizon, enz. Veel aandacht ging ook uit naar de uitreiking van het eerste certificaat 'borstvoedingsvriendelijke organisatie', het Jaar van de Kleuter en Triple P, het programma dat ouders bij hun dagelijkse opvoedingsvragen ondersteunt. Verder wordt Kind en Gezin ook veel bevraagd over de actualiteit in verband met vaccinaties, babyvoeding, meldingen van kindermishandeling, enz.

Beurzen

Kind en Gezin stond in 2008 op 5 babybeurzen: in Hasselt, Antwerpen, Gent, Brussel en Kortrijk. Door deel te nemen aan deze beurzen kan Kind en Gezin aanstaande en jonge ouders informeren over zijn dienstverlening. Op deze beurzen werden in totaal 2500 algemene informatiepakketten uitgedeeld en 1199 zwangerschapspakketten aangevraagd.

Kind en Gezin was ook aanwezig op de Trefdag van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten in Gent.

Verder nam Kind en Gezin deel aan een 18-tal regionale beurzen, waaronder het huisartsevenement van de Vrije Universiteit Brussel, de Week van de Opvoeding in Antwerpen en de Open Monumentendag in Lokeren.

Interne communicatie

Het intranet werd getoetst op gebruiksvriendelijkheid. De uitgebreide analyse heeft geleid tot een nieuwe navigatiestructuur en nieuwe toepassingen. Het intranet is voor de meeste personeelsleden ondertussen niet meer weg te denken.

Blik op de toekomst

In 2008 is er hard gewerkt aan de pictografische publicatie 'Kind in Beeld'. De thema's 'zwangerschap' en 'contraceptie' naderen de eindfase. In 2009 zullen ze voor het eerst gebruikt worden. Alle thema's zullen ook verspreid worden naar hulpverleners in de belendende sectoren van Kind en Gezin. Ook de voorbereidingen voor de voorstellingsfilm van Kind en Gezin zijn in 2008 gestart. De realisatie komt in het voorjaar van 2009 in een stroomversnelling. De film zal voor de zomervakantie in première gaan. In 2009 starten ook de voorbereidingen voor de vernieuwing van de website.

1.4 KLACHTDIENST

Als open organisatie maakt Kind en Gezin werk van een laagdrempelig klachtenbeleid. Wie een beroep doet op de diensten van Kind en Gezin, kan telefonisch of schriftelijk, per brief of e-mail zijn eventuele onvrede uiten. De contactgegevens van de Klachtendienst worden bekendgemaakt via de verschillende communicatiekanalen van Kind en Gezin.

In wat volgt geven we een beknopt overzicht van de belangrijkste cijfers over de klachten. Wie meer wil weten, kan het integrale jaarverslag van de Klachtendienst downloaden op onze website.

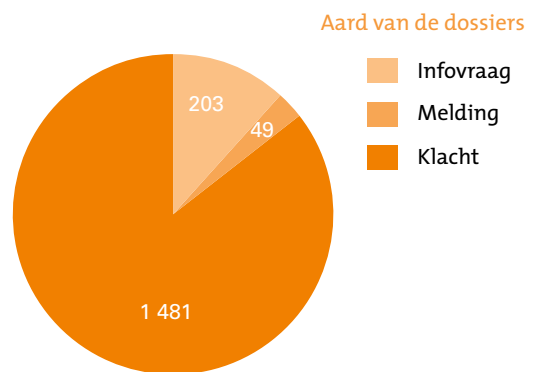
Informatieve vragen, meldingen en klachten

In 2008 ontving de Klachtendienst van Kind en Gezin 1632 oproepen waarbij de gebruiker een concreet probleem (of concrete problemen) wou bespreken. Niet elke oproep leidt tot een formele klacht: in 203 dossiers gaf de gebruiker aan alleen informatie of advies te willen over de context van een probleem of hoe hij/zij met een concreet ongenoegen zou kunnen omgaan.

Voor 49 dossiers werd een melding genoteerd. Het ging bijvoorbeeld om een melding van een defect bij Kind en Gezin of om een voorziening die zelf meldde dat er een probleem was binnen de eigen dienst. Voor deze oproepen wordt geen klachtendossier geopend, maar neemt de Klachtendienst wel contact op met de betreffende dienst, zodat die het probleem kan verhelpen.

De Klachtendienst behandelde verder 62 dossiers over een probleem dat buiten de bevoegdheid van de Klachtendienst van Kind en Gezin viel. Het ging om 30 oproepen over een intrafamiliaal probleem en 32 oproepen over een andere dienst van de Vlaamse overheid of een handelspraktijk. De Klachtendienst zorgde ervoor dat deze dossiers intern werden doorgegeven, zodat Kind en Gezin de oproepers kon helpen door informatie te verschaffen of gepast door te verwijzen.

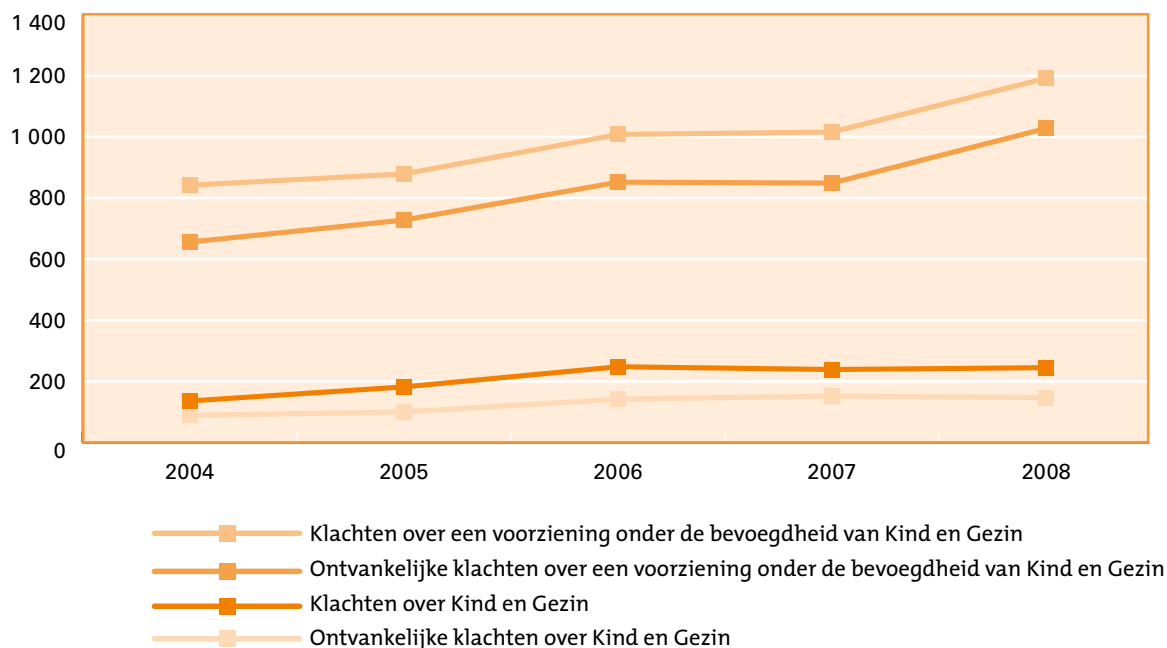
De Klachtendienst opende in 2008 in totaal 1481 klachtendossiers. Net als het aantal oproepen nam het aantal klachten de voorbije jaren geleidelijk toe. Van de in 2007 opgestelde klachtendossiers hadden er 239 betrekking op de dienstverlening van Kind en Gezin, terwijl 1016 klachten handelden over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin.

1.1 Aantal dossiers dat in 2008 door de Klachtendienst geopend werd volgens aard van het dossier

1. Een open organisatie (vervolg)

Evolutie ontvankelijke klachten

1.2 Evolutie van het aantal ontvankelijke en onontvankelijke klachten (2004-2008)

Klachten over de dienstverlening van Kind en Gezin

In 2008 waren 6 op de 10 klachten over Kind en Gezin ontvankelijk. De onontvankelijke klachten hadden meestal betrekking op de regelgeving of op het beleid inzake kinderopvang of adoptie.

Klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin

Ook met klachten over voorzieningen die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin vallen, kunnen ouders en andere betrokkenen terecht bij de Klachtendienst van Kind en Gezin.

Aanbevelingen naar aanleiding van klachten

Op basis van de klachtendossiers van 2008 en de ervaringen uit de voorbije werkingsjaren formuleert de Klachtendienst aanbevelingen. Die worden meegedeeld aan de verschillende afdelingen van Kind en Gezin, met de vraag om aan te geven welke maatregelen er genomen zullen worden om soortgelijke klachten in de toekomst te voorkomen. Op die manier wil Kind en Gezin de klachten van ouders en andere betrokkenen omzetten in verbeteringsacties.

Klachten over Kind en Gezin

	Ontvankelijke klachten	Onontvankelijke klachten	Totaal
Administratieve en beleidsdiensten Kind en Gezin	74	3	77
Regionale preventieve gezinsondersteuning	70	91	161
Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie	3	4	7
Totaal	147	98	245

1.3 Klachten over Kind en Gezin naar de dienst/afdeling waarover de klacht ging - 2008

Evolutie ontvankelijke klachten over voorzieningen

	2004	2005	2006	2007	2008
Over een consultatiebureau	60	82	96	137	141
Over een adoptiedienst, dienst maatschappelijk onderzoek, centrum kinderzorg en gezinsondersteuning of vertrouwenscentrum	17	17	20	18	34
Over een kinderopvangvoorziening	579	629	736	694	853
<i>Erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening</i>	253	278	279	251	271
<i>Mini-crèche, zelfstandig(e) onthaalouder/kinderdagverblijf</i>	302	329	407	408	522
<i>Enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang</i>	24	22	50	37	60
Totaal	656	728	852	849	1 028

1.4 Evolutie van het aantal ontvankelijke klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin per sector

2. Vernieuwen en verbeteren achter de schermen

2.1 INFORMATISERING

Kind en Gezin kan voor de ondersteuning van zijn activiteiten een beroep doen op een performante ICT-afdeling. De informatisering heeft in het verleden een belangrijke rol gespeeld bij de uitbouw van Kind en Gezin als innovatieve organisatie en is ook vandaag de drijvende kracht achter een aantal vernieuwende projecten.

ICT-strategie voor de komende vier jaar

In 2008 werd gestart met de uitvoering van het ICT-beleidsplan 2008-2011. Dit beleidsplan kwam tot stand na een doorlichting van de werking op het vlak van informatietechnologie en na overleg met de verschillende entiteiten binnen Kind en Gezin. Het beleidsplan werd eind 2007 goedgekeurd. Het beschrijft de ontwikkelingen die Kind en Gezin gedurende 4 jaar beoogt op het vlak van informatietechnologie in een aantal principes en een aantal basisprojecten. De voornaamste principes zijn:

- de ICT-dienstverlening verder uitbouwen in nauw overleg met de operationele diensten binnen Kind en Gezin;
- een verder doorgedreven automatisering van de dienstverleningsprocessen realiseren;
- de betrouwbaarheid, de beschikbaarheid en de integriteit van de data garanderen, ook bij de fysieke vernietiging of onbeschikbaarheid van de plaatsen waar de ICT-infrastructuur zich bevindt;
- evolueren naar een zo uniek mogelijk datamodel en naar zo veel mogelijk gemeenschappelijk gebruikte services;
- de ICT-exploitatie zo kostenefficiënt mogelijk aanpakken, onder andere door een degelijke en actuele sourcingsstrategie.

In het beleidsplan zijn projecten opgenomen die zowel de dienstverlenende als de ondersteunende activiteiten van Kind en Gezin vereenvoudigen:

- de vervanging van het ondersteuningspakket Ikaros voor de preventieve gezinsondersteuning door het moderne Mirage;
- de informatisering van de consultatiebureaus;
- de verdere uitbouw van het elektronisch dossierbeheer voor de erkenning en de subsidiëring van voorzieningen;
- de uitbouw van het elektronisch dossierbeheer voor de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie;
- de optimalisering van de interne processen (bestelling, facturering, inventaris, HR, vorming, ...);
- de uitbreiding van het bestaande datawarehouse met alle beschikbare ken- en stuurdata;
- de verdere uitbouw van de elektronische dienstverlening aan gezinnen, voorzieningen en partners.

In 2008 werd al een gedeelte van het ICT-beleidsplan gerealiseerd. Een aantal belangrijke projecten worden hieronder beschreven.

Ondersteuning voor de consultatiebureau-artsen: notebooks en extranet

Om de artsen te ondersteunen bij hun werk op de consultatiebureaus werd een pilootproject gestart in de regio's Ieper, Houtland, Neerpelt en Gent. In de consultatiebureaus werden notebooks geplaatst waarop de artsen zich met hun elektronische identiteitskaart kunnen aanmelden. Naast de consultatiebureau-artsen van de pilootregio's werden intussen ook alle artsen van de andere 60 regio's voorbereid en opgeleid om met de notebooks te werken. Via de notebook kunnen ze onder andere het nieuw ontwikkelde extranet voor de CB-artsen raadplegen, dat behalve nieuwsberichten ook een geïntegreerde afsprakenlijst bevat met de groeicurven en de vacci-

natiestatus per kind. Diverse doorverwijsformulieren en attestaten kunnen eenvoudig opgeroepen worden. Ook van thuis uit kan de arts de diverse luiken van het extranet doornemen met daarin allerlei nuttige wetenschappelijke gegevens en achtergrondinformatie. Een bijzonder luik vormt het interactieve forum dat artsen in staat stelt makkelijker met elkaar in contact te komen om over diverse topics te communiceren en elkaars mening te vragen. Het pilootproject werd gunstig geëvalueerd. In de loop van 2008 werden dan ook de nodige netwerkverbindingen in de consultatiebureaus gerealiseerd en werden alle consultatiebureaus voorzien van een notebook ter ondersteuning van de artsen.

Dossierbeheer en subsidiëring

In het kader van de verdere uitbouw van het elektronisch dossierbeheer is een eerste module opgeleverd die het mogelijk maakt de registratie en de opvolging uit te voeren van voorzieningen in de zelfstandige kinderopvangsector.

De automatisering van de registratie en de subsidiëring voor de consultatiebureaus voor het jonge kind is in 2008 gerealiseerd. Hierbij hoort ook een elektronische planningskalender die nodig is om de administratieve verwerking van de zittingen van die consultatiebureaus te vereenvoudigen.

Automatisering centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning

In 2008 werd een basisregistratiesysteem ontwikkeld voor de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning. Dit basisregistratiesysteem voorziet in een eenmalige registratie van de gegevens die nodig zijn voor rapportering, een luik aanmelding en de automatische berekening van de ouderbijdragen en gegevens die nodig zijn voor de facturatie. Het systeem wordt gehost bij Kind en Gezin.

Uitbreiding databank Lokaal Overleg Kinderopvang

De databank Lokaal Overleg Kinderopvang (LOVER) werd, in samenwerking met de afdeling Welzijn en Samenleving, omgevormd tot een webgebaseerde toepassing voor ruimer gebruik dan alleen de rapportering over het Lokaal Overleg Kinderopvang. De nieuwe versie van de databank met uitgebreide functionaliteit ging eind 2008 in productie.

2.2 INTERNE CONTROLE

Kind en Gezin hecht veel belang aan de wijze waarop zijn activiteiten en processen beheerst worden en streeft naar voortdurende verbetering op het vlak van interne controle. De realisatie van een intern controlesysteem is de verantwoordelijkheid van het management en moet er concreet toe bijdragen dat de financiën deugdelijk beheerd worden, de processen en procedures efficiënt en effectief uitgevoerd worden, de rapportering deugdelijk en betrouwbaar is en het geheel verloopt volgens de normen, voorschriften en wetgeving die van toepassing zijn.

Voor de evaluatie van de systemen van interne controle bestaat er binnen Kind en Gezin een afzonderlijke dienst. Deze dienst is georganiseerd volgens de principes van een auditdienst, met als nuance dat niet aan alle vereisten van een auditdienst is voldaan, aangezien de dienst rechtstreeks aan de administrateur-generaal rapporteert. De dienst opereert los van het operationeel management. Een comité voor de evaluatie van de interne controlesystemen, dat bestaat uit personen die geen operationele bevoegdheden hebben binnen het agentschap, is in oprichting. Dit comité is bevoegd voor de externe evaluatie van de interne controle en voor de kwaliteitsopvolging van de operationele dienst.

Om te kunnen vastleggen welke evaluaties er moeten worden uitgevoerd, maakt de dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen jaarlijks een risicoanalyse van alle processen die gangbaar zijn binnen het agentschap. Deze risicoanalyse is gestoeld op een kwantitatieve benadering van de risico's die zich voordoen in elk proces. De risicoanalyse rangschikt de processen van hoog risico naar laag risico, waarbij het de bedoeling is dat de processen die de grootste risico's inhouden, prioritair afgedekt worden door een evaluatie van de interne

controlesystemen die met deze processen gepaard gaan. Deze analyse wordt jaarlijks gevalideerd door het Directiecomité van het agentschap. Het is de bedoeling om alle processen binnen Kind en Gezin om de 5 jaar minstens één keer te evalueren. Na elke evaluatie worden een aantal aanbevelingen geformuleerd omtrent de interne controlesystemen die vasthangen aan een bepaald proces. Het operationeel management moet vervolgens een actieplan indienen waarin de managementreactie op de aanbevelingen opgenomen is, de concrete maatregelen die genomen zullen worden als reactie op de aanbevelingen en het tijdschema. De dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen plant in de regel een opvolgingsonderzoek na het verstrijken van het tijdschema voor de aanpassing. Wanneer de dienst echter van oordeel is dat uit de reactie van het operationeel management blijkt dat het risico te hoog blijft, kan hij het actieplan 'escaleren' tot op het hoogste managementniveau om daar met alle betrokken partijen een risico-inschatting te doen.

Naast een louter bestuderen en evalueren van de interne controlesystemen, ontplooit de dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen eveneens consultingactiviteiten. Dergelijke opdrachten worden alleen uitgevoerd op verzoek van het management en voor zover ze een toegevoegde waarde kunnen bieden op het vlak van het risicomanagement, het beheer van het agentschap en het verbeteren van de processen van het agentschap.

In 2008 voerde de dienst vooral consultancyactiviteiten uit in verband met de opzet van een systeem van gestructureerd risicomanagement (Enterprise Risk Management), de evaluatie van het crisisplan en het crisiscommunicatieplan, de opzet van een proces van bedrijfscontinuïteit (Business Continuity) en de beschrijving van procesflows binnen Kind en Gezin.

HOOFDSTUK 2

KINDEROPVANG

Jaarverslag • 2008

1. Trends, realisaties en plannen

Vaststellingen en trends

- Na een jarenlange dalende trend neemt het geboortecijfer in Vlaanderen sinds 2003 opnieuw geleidelijk toe.
- Ruim de helft van de kinderen van 3 maanden tot 3 jaar maakt regelmatig gebruik van kinderopvang.
- Het gebruik van kinderopvang nam de voorbije decennia gestaag toe in Vlaanderen, mede onder invloed van de stijgende arbeidsdeelname van vrouwen.
- Allochtone kinderen en kinderen in een kansarm gezin maken veel minder gebruik van kinderopvang, maar ook in deze groepen is het gebruik van kinderopvang toegenomen.
- Eén op de tien ouders die op zoek gaat naar formele opvang vindt er geen. Dit treft voornamelijk alleenstaande ouders, ouders zonder job, laaggeschoolde ouders en ouders van allochtone origine.
- De opleidingsvereisten om in de kinderopvangsector te kunnen werken, liggen in Vlaanderen lager dan in de meeste andere Europese landen.

Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.

Realisaties in 2008

- Kind en Gezin zorgde op basis van een aantal objectieve criteria voor de toewijzing van de middelen die beschikbaar werden gesteld voor het creëren van ongeveer 1350 nieuwe opvangplaatsen in erkende kinderdagverblijven en ongeveer 550 in diensten voor onthaalouders. In 2008 werden ook de vergoedingen toegekend voor 500 bijkomende plaatsen in mini-crèches.
- Kind en Gezin begeleidde zestien proefprojecten die de kaderprincipes voor de werking van een Centrum voor Kinderopvang (CKO) in de praktijk uitproberen en legde de evoluties van deze proefprojecten vast in drie voortgangsrapporten.
- Kind en Gezin leverde beleidsvoorbereidend werk met het oog op de evolutie naar een eenvormig vergunningskader voor kinderopvang.
- Kind en Gezin zorgde voor de evaluatie van het actieplan flexibele en occasionele kinderopvang.
- Kind en Gezin heeft de regelgeving voorbereid om de BND-projecten (buurt- en nabijheidsdiensten) als lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang structureel te verankeren in het kinderopvanglandschap.
- In het voorjaar van 2008 kreeg het rondetafeloverleg over het zelfstandig ondernemen in de kinderopvang een vervolg.
- Kind en Gezin zorgde samen met zijn partner, het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK), voor de verspreiding van de producten die werden ontwikkeld binnen het Europese EQUAL 'ECCE AMA Improving Childcare'-project.

- Na de positieve eindevaluatie van het experiment samenwerkende onthaalouders werd deze samenwerkingsvorm structureel in de regelgeving ingebed.
- Dankzij het partnerschap met ECEGO (Expertise-Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs - K.U.Leuven) wordt de kwaliteit van de opvang bevorderd vanuit de invalshoek van het kind.
- Kind en Gezin ondernam verdere acties om de medisch-preventieve begeleiding van alle kinderen in alle opvangvormen te versterken.
- Kind en Gezin is samen met VBJK, VCOK en CVO van Gent gestart met het voorbereidende werk rond de onthaalacademie, een elektronisch leerplatform voor onthaalouders.

Plannen voor 2009

- Kind en Gezin zorgt voor de toewijzing van de middelen die in 2008 beschikbaar werden gesteld voor het creëren van nieuwe opvangplaatsen in de gesubsidieerde voorschoolse opvang.
- Kind en Gezin zorgt voor de implementatie van de middelen die via het Generatiepact beschikbaar werden gesteld voor de creatie van plaatsen in de buitenschoolse opvang via de toekenning van gesco's.
- Kind en Gezin volgt de 16 proefprojecten verder op en maakt een eindevaluatie. Er worden beleidsvoorstellen geformuleerd voor de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

- Kind en Gezin zorgt voor een uitbreiding van het aantal occasionele opvangplaatsen en volgt de vier proeftuinen voor dienstencheques voor kinderopvang op.
- Kind en Gezin werkt mee aan de uitvoering van het volwaardig werknemersstatuut voor aangesloten onthaalouders waarover er op federaal en op Vlaams niveau een principieel akkoord is.
- Kind en Gezin werkt een nieuw besluit uit voor de lokale diensten en zorgt voor een verdere uitbreiding van het aantal lokale diensten.
- Kind en Gezin stimuleert de lokale netwerking tussen zelfstandige opvangvoorzieningen.
- Kind en Gezin maakt het mogelijk dat zelfstandige opvangvoorzieningen die deelnemen aan dit systeem, inkomensgerelateerd kunnen werken.
- Kind en Gezin klaart de knelpunten uit in de eerste tekst voor vergunningen in de voorschoolse opvang, in groepsopvang, in gezinsopvang en voor opvang aan huis en legt een voorstel voor aan de Vlaamse minister van Welzijn.
- Kind en Gezin wil opvangvoorzieningen inhoudelijk verder ondersteunen bij het uitbouwen van een inclusief opvangaanbod voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte.
- Kind en Gezin blijft zorgen voor de ondersteuning van de lokale besturen in hun lokale regierol, onder meer door het ontwikkelen van een verwerkingsmodule voor de al eerder beschikbaar gestelde vragenlijst.
- Kind en Gezin timmert verder aan de weg om de competenties van de personen die in de kinderopvang werken te verbeteren.

2. Kerncijfers

Overzicht kinderopvang

	Aantal voorzieningen	Aantal opvangplaatsen		Aantal aanwezige kinderen		
		Absoluut	Per 1000 kinderen ⁽¹⁾	Voor-schools ⁽²⁾	Buitenschools	Totaal
Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	789 ⁽³⁾	74 610	225,7	56 412	67 151	123 563
<i>Kinderdagverblijven</i>	349	15 864	69,6	20 342	197	20 539
<i>Diensten voor onthaalouders</i>	193	30 980 ⁽⁴⁾	156,1 ⁽⁴⁾	36 049	6 940	42 989
<i>Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>	36	1 076	n.v.t.	4 ⁽⁵⁾	2 226	2 230
<i>Initiatieven voor buitenschoolse opvang</i>	247	26 690	n.v.t.	17 ⁽⁵⁾	57 788	57 805
Met attest van toezicht van Kind en Gezin	2 532	35 379	134,2	32 073	6 278	38 351
<i>Mini-crèches</i>	1 130	18 916	83,0	19 291	2 157	21 448
<i>Zelfstandige kinderdagverblijven</i>	208	9 196	16,2	5 495	3 052	8 547
<i>Zelfstandige onthaalouders</i>	1 194	7 267 ⁽⁴⁾	35,0 ⁽⁴⁾	7 287	1 069	8 356
Algemeen totaal	3 321 ⁽³⁾	109 989	359,9	88 485	73 429	161 914

2.1 Overzicht van

- het aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en het aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december 2008
- het aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december 2008
- het aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest op 31 december 2008
- het aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2008

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt voor buitenschoolse opvang te ramen. Het aantal plaatsen in voorzieningen die alleen buitenschoolse opvang aanbieden, werd wel in mindering gebracht

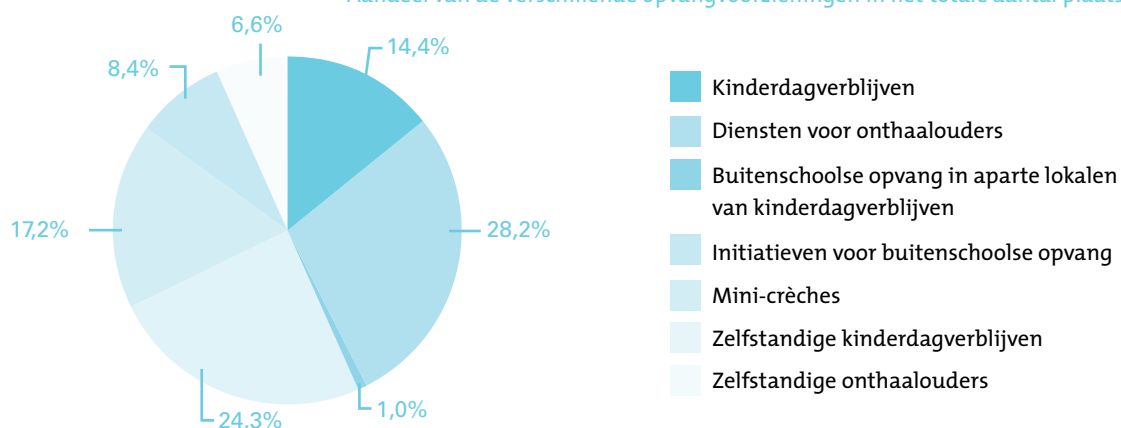
(2) Kinderen die nog niet naar school gaan of kinderen in de overgangperiode tussen opvang en basisschool

(3) Om dubbelstellingen te vermijden is de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van de kinderdagverblijven niet opgenomen in het totaal

(4) Eigen kinderen onder de 6 jaar inbegrepen

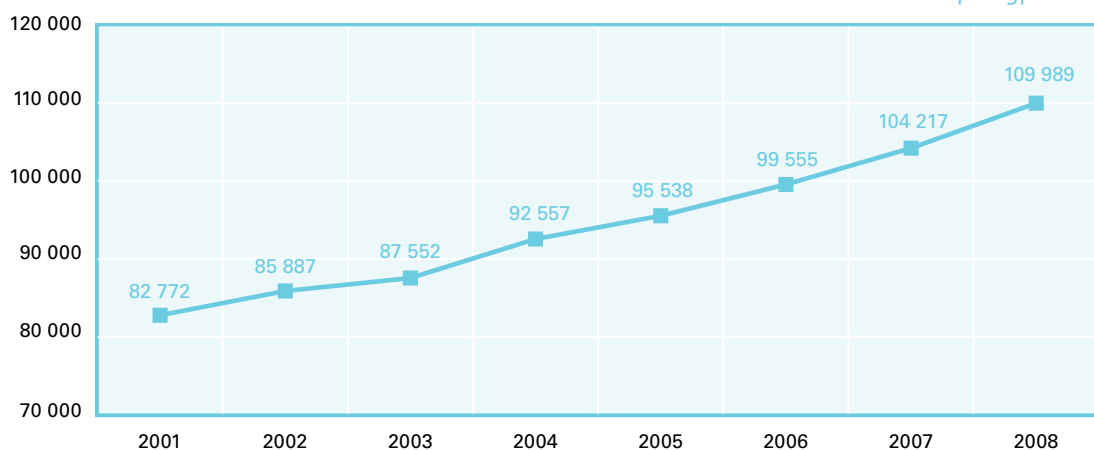
(5) Het gaat hier om kinderen die slechts deeltijds naar school gaan en gedurende een bepaald dagdeel tijdens de schooluren in de opvangvoorziening worden opgevangen

Aandeel van de verschillende opvangvoorzieningen in het totale aantal plaatsen

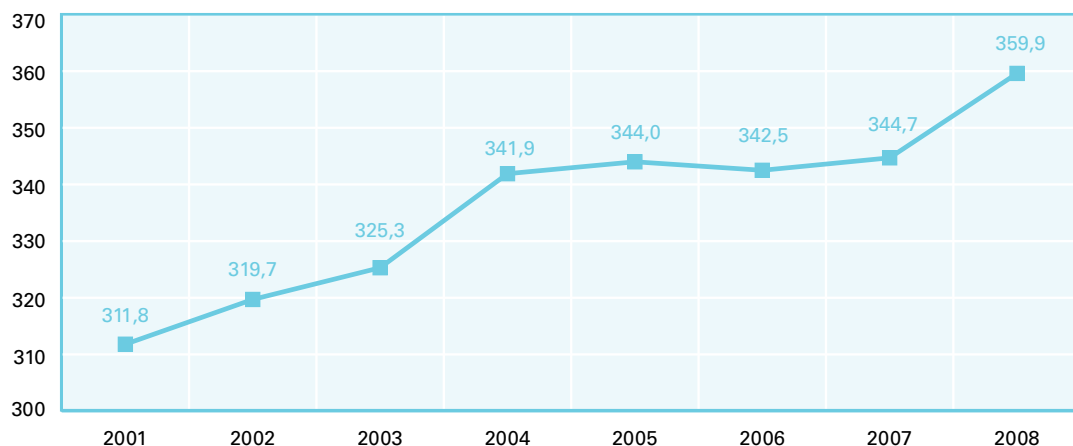
2.2 Aandeel van de erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht - 2008

Evolutie aantal opvangplaatsen

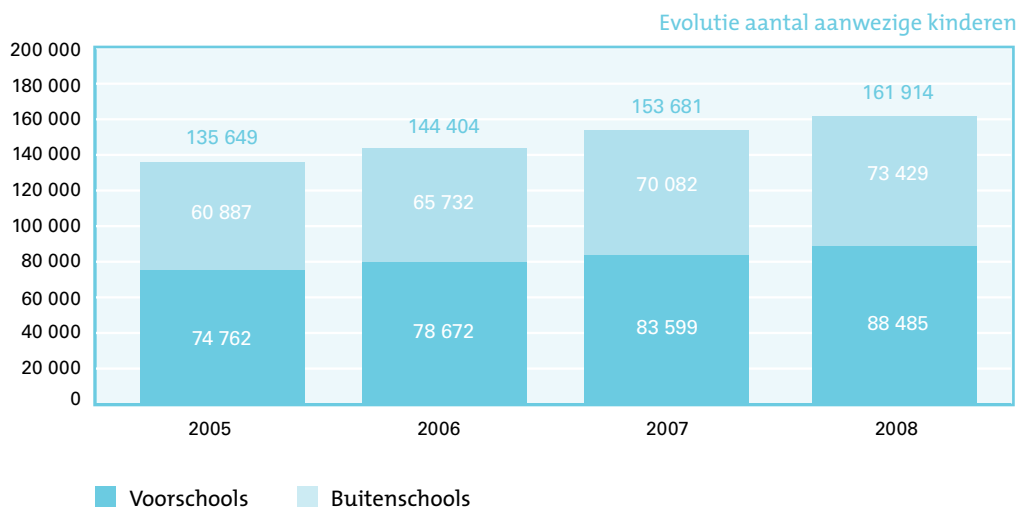
2.3 Evolutie van het totale aantal voor- en buitenschoolse plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Evolutie aantal opvangplaatsen per duizend kinderen

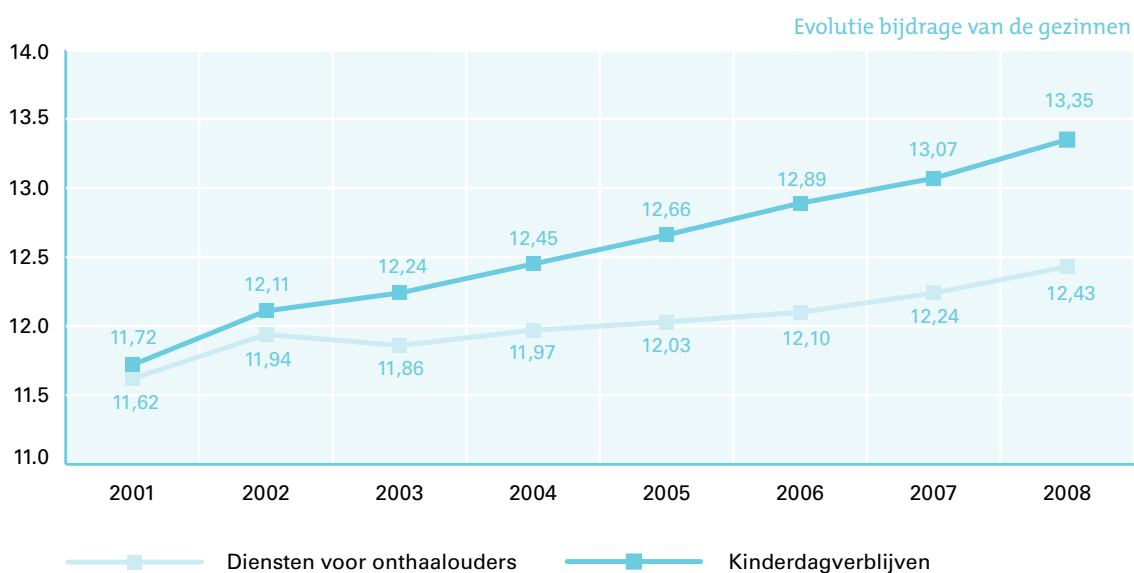

2.4 Evolutie van het aantal voorschoolse opvangplaatsen per duizend kinderen onder de drie jaar in het Vlaamse Gewest

2. Kerncijfers (vervolg)

2.5 Evolutie van het aantal aanwezige kinderen in de week van 1 februari volgens soort opvang

2.6 Gemiddeld betaalde bijdrage van de gezinnen in de erkende kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders in euro

3. Activiteiten en projecten

Kind en Gezin is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid inzake kinderopvang dat wordt uitgezet door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Kind en Gezin organiseert zelf geen opvang, maar is verantwoordelijk voor de regie van de kinderopvang in Vlaanderen en Brussel. Dit wordt concreet vertaald in de volgende vijf kernopdrachten:

- *Afstemmen van vraag en aanbod.*
- *De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regierol.*
- *Toestemming geven tot het opstarten van kwaliteitsvolle kinderopvang en deze opvang opvolgen in het kader van de ondersteuning van zijn werking.*
- *Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen.*
- *De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen.*

Hieronder lichten we deze vijf kernopdrachten nader toe.

3.1 AFSTEMMEN VAN VRAAG EN AANBOD

3.1.1 BIJKOMENDE PLAATSEN IN DE KINDEROPVANG MOGELIJK MAKEN

Kind en Gezin zorgt voor de toewijzing van de middelen voor nieuwe plaatsen in de erkende opvangsector die door de Vlaamse Regering worden vrijgemaakt. Bij beslissing van 22 februari 2008 maakte de Vlaamse Regering 8 miljoen euro vrij voor de uitbreiding van de voorschoolse gesubsidieerde opvang in erkende kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders. Op 30 mei 2008 besloot de Vlaamse Regering om bijkomend nog 5 miljoen euro met hetzelfde doel vrij te maken. De beschikbare middelen werden verdeeld over de verschillende arrondissementen aan de hand van een

verdelingsoefening. Hierbij worden op basis van een aantal parameters en door rekening te houden met bepaalde beleidsdoelstellingen, de vraag en het aanbod tegenover elkaar uitgezet op arrondissementeel niveau. In de oefening die in 2008 werd uitgevoerd, hebben de grootsteden Antwerpen en Gent en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest een voorafname van de beschikbare middelen gekregen. De rest van de middelen werd verdeeld over de arrondissementen van het Vlaamse Gewest (zonder de steden Gent en Antwerpen wat betreft de arrondissementen met deze grootsteden). Vervolgens werd per arrondissement (zonder de grootsteden Gent en Antwerpen) een gemeentelijke rangschikking berekend. Hierbij werd elke gemeente gesitueerd ten opzichte van de andere gemeenten in het arrondissement. De middelen voor nieuwe plaatsen werden toegekend in de volgorde van de rangschikking van de gemeenten binnen het arrondissement. Bij de toekenning werd naast deze rangschikking ook rekening gehouden met enkele dossiergebonden elementen, zoals de snelheid van realisatie, de aandacht voor eenoudergezinnen als belangrijke beleidsoptie bij deze uitbreidingsronde, het bezettingspercentage en het opportuniteitsadvies van het lokale bestuur. De uitbreidingsronde heeft als resultaat dat 1895 bijkomende plaatsen gerealiseerd werden in het Vlaamse Gewest en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Het gaat om 1348 plaatsen in erkende kinderdagverblijven en 547 plaatsen bij diensten voor onthaalouders.

Projecten in de kijker

Vernieuwing Vlaamse kinderopvang

Na overleg tussen Kind en Gezin, de minister van Welzijn, de vertegenwoordigers en de gebruikers van de opvangsector, werd in 2006 een concepttekst afgerond over een nieuwe organisatie van de Vlaamse kinderopvang. De kern van de vernieuwing is enerzijds het lokaal/regionaal samenwerken van opvangvoorzieningen aan opvang die voor alle gezinnen toegankelijk is en die de drie maatschappelijke functies van de opvang (economisch, pedagogisch en sociaal) waarmaakt (Centra voor Kinderopvang) en anderzijds het ontwikkelen van een eenvormig vergunningskader.

Centra voor Kinderopvang (CKO's)

De basistekst voor de vernieuwing van de kinderopvang in Vlaanderen introduceerde onder meer het concept 'Centrum voor Kinderopvang' en legde het kader vast voor de start van 16 proefprojecten in Vlaanderen en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Deze proefprojecten bestaan uit lokale en regionale samenwerkingsverbanden die de doelstellingen van een CKO in praktijk trachten te brengen. De evolutie van deze proefprojecten werd vastgelegd in drie voortgangsrapporten (respectievelijk over de periode mei/oktober 2007, november/maart 2008 en april/december 2008), die beschikbaar zijn op de website van Kind en Gezin. Uit de opvolging van de proefprojecten blijkt dat het Centrum voor Kinderopvang potentieel heeft op het vlak van de verbetering van de toegankelijkheid voor specifieke doelgroepen, het vereenvoudigen van het zoekproces voor de ouders, het transparanter maken van het opvangaanbod en het beter afstemmen van het opvangaanbod op de lokale en regionale opvangvragen. Hoewel de proefprojecten al een hele weg hebben afgelegd, is dit werkkterrein nog in volle ontwikkeling. Kind en Gezin volgt de 16 proefprojecten ook in 2009 verder op. Om hen te ondersteunen werden een drietal bijeenkomsten georganiseerd waarin het uitwisselen van ervaringen en expertise centraal stonden.

Kader voor een vergunningssysteem in de kinderopvang

Naast het concept Centrum voor Kinderopvang en de proefprojecten is ook het ontwikkelen van eenvormige vergunningsvoorwaarden in de kinderopvang

een essentieel element in de nieuwe organisatie van de Vlaamse kinderopvang. Het basisidee hierbij is dat elk gezin dat van de Vlaamse kinderopvang gebruikmaakt, recht heeft op de zekerheid dat de opvang veilig en verantwoord is. Daarom zal elke formele Vlaamse opvangvoorziening aan dezelfde duidelijke en onbetwistbare basisvereisten moeten voldoen. Louter gemelde opvang zal dan niet meer mogelijk zijn. Na de voorbereiding in 2007 heeft Kind en Gezin in 2008 intensief overlegd met de sector om het kader voor een vergunningssysteem verder te ontwikkelen. Dit resulteerde in een eerste tekst die werd uitgewerkt voor vergunningen in de voorschoolse opvang, in groepsopvang, in gezinsopvang en voor opvang aan huis. In 2009 zullen de resterende knelpunten verder worden uitgeklaard en zal een voorstel worden voorgelegd aan de Vlaamse minister van Welzijn.

Actieplan flexibele en occasionele kinderopvang

Midden 2006 keurde de Vlaamse Regering een actieplan voor flexibele en occasionele kinderopvang goed, waarvoor ruim 18 miljoen euro werd vrijgemaakt. Het actieplan behelst een aantal maatregelen voor de verschillende kinderopvangsectoren. In mei 2007 werd het actieplan officieel gelanceerd. In 2008 werd gestart met de evaluatie van het actieplan. De stand van zaken ziet er als volgt uit:

- Er zijn 75 erkende gemandateerde voorzieningen actief als coördinatie- en informatiepunt inzake flexibele en occasionele opvang. Er is een besluit in opmaak dat een oplossing wil bieden voor het probleem dat er nog niet in elk zorggebied een gemandateerde voorziening werkzaam is.
- 143 zelfstandige voorzieningen voor groepsopvang krijgen een financiële ondersteuning voor het aanbieden van een flexibel opvangaanbod.
- Er werd een regelgevend kader ondertekend dat flexibele opvang mogelijk maakt bij onthaalouders aangesloten bij een dienst.
- In de erkende kinderdagverblijven zijn er in totaal 956 urenpakketten toegewezen, zijn er 10 ploegplaatsen toegekend en zijn er 148 bijkomende plaatsen om kinderen occasioneel op te vangen.
- In de initiatieven voor buitenschoolse opvang heeft men een totaal van 235 urenpakketten en 237 occasionele plaatsen bereikt.

- Er zijn 25 lokale diensten voornamelijk in de centrumsteden.

Na een evaluatie in het voorjaar van 2008 besloot de Vlaamse Regering om het systeem van dienstencheques voor kinderopvang stop te zetten. Eind 2008 werden daarom de erkenningen van de erkende ondernemingen opgeheven. In 2009 worden vier proeftuinen dienstencheques voor kinderopvang ingericht met als doel na te gaan op welke wijze dienstencheques voor kinderopvang efficiënt ingezet kunnen worden en tegemoet kunnen komen aan de behoeften van de gezinnen.

In 2009 worden een nieuw besluit en een verdere uitbreiding van het aantal lokale diensten verwacht en wordt een uitbreiding van het aantal occasionele plaatsen gepland. In 2009 wordt de evaluatie van het actieplan voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

Rondetafeloverleg zelfstandig ondernemen in de kinderopvang

De laatste jaren is het aantal opvangvoorzieningen met een attest van toezicht sterk gestegen. Hierdoor zijn ook enkele sectorgebonden problematieken prominenter in zicht gekomen. De voornaamste daarvan hebben te maken met de fiscale vrijstelling op financiële tegemoetkomingen in de kinderopvang, het sociaal statuut en de problematiek van (schijn)zelfstandigheid, de plaats van de zelfstandigen in het kinderopvanglandschap en, zeer specifiek, de financiële leefbaarheid van de mini-crèches.

De oplossingen voor deze problemen vragen echter input en inzet van meerdere actoren die zich in het veld van de zelfstandige kinderopvang bevinden en van andere overheidsdiensten (bijvoorbeeld de FOD Financiën), meer bepaald op het vlak van het ondernemerschap. Hun betrokkenheid bleek in de praktijk niet evident. De professionele organisaties die actief kunnen meewerken aan oplossingen zijn erg divers. Bovendien evolueren de problematieken binnen de zelfstandige kinderopvangsector voortdurend. Daarom organiseerde Kind en Gezin eind 2007 een eerste rondetafeloverleg, dat in februari 2008 een vervolg kreeg, gericht op concrete acties. De deelnemers aan dat rondetafeloverleg engageerden zich om actief te blijven zoeken naar en mee te werken aan oplossingen.

3.1.2 OUDERS EN VOORZIENINGEN INFORMEREN

Kind en Gezin ondersteunt ouders in hun zoektocht naar opvang door het beschikbaar stellen van opvangadressen via de Kind en Gezin-Lijn en de website. Via deze kanalen en via brochures geeft Kind en Gezin ook algemene informatie over de opvang: de soorten opvang, de prijs voor opvang, tips voor het vinden van een opvang die het best aansluit bij de behoeften van de ouders, enz. In 2008 werd de berekening van de bijdrage van het gezin in de erkende sector hervormd. Om erkende voorzieningen te ondersteunen bij de berekening van de bijdrage heeft Kind en Gezin, gespreid over Vlaanderen, een drietal informatiesessies georganiseerd.

Voor wie een opvangvoorziening wil starten of wil starten als onthaalouder stelt Kind en Gezin startersmappen ter beschikking, en ook op de website en bij de Kind en Gezin-Lijn kunnen potentiële starters terecht voor informatie. Elk jaar organiseert Kind en Gezin infomarkten 'Starten met opvang', waar geïnteresseerden terecht kunnen voor individueel advies. Naast medewerkers van Kind en Gezin, zoals een dossierbeheerder, een plandeskundige en een kwaliteitsambtenaar, zijn daar ook vertegenwoordigers van externe organisaties aanwezig, zoals een fiscaal adviseur, een medewerker van een sociaal verzekeringsfonds en een medewerker van het Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO). Ook bestaande opvangvoorzieningen zijn aanwezig om hun ervaringen te delen.

3. Activiteiten en projecten (vervolg)

3.2 DE LOKALE BESTUREN BETREKKEN BIJ DE REGIE VAN DE KINDEROPVANG EN HEN ONDERSTEUNEN IN HUN LOKALE REGIEROL

Het lokaal beleid kinderopvang vindt zijn oorsprong in het besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2007 houdende het lokaal beleid kinderopvang. Dat besluit bepaalt dat het lokaal bestuur - in de praktijk het OCMW en de gemeenteraad - zijn taak inzake de lokale regie van de kinderopvang uitoefent in overleg met Kind en Gezin. Het lokaal bestuur werkt een lokaal beleid kinderopvang uit op basis van een lokaal beleidsplan kinderopvang, dat een onderdeel is van het lokaal sociaal beleidsplan. Het lokaal beleid kinderopvang omvat het geheel van de voorschoolse en buitenschoolse opvang en gaat ruimer dan het opvangaanbod dat het lokaal bestuur zelf aanbiedt. De looptijd van het lokaal beleidsplan kinderopvang bedraagt zes jaar en valt samen met de gemeentelijke bestuursperiode.

Het lokaal bestuur legt ook de samenstelling en de interne werking van het Lokaal Overleg Kinderopvang vast. Het Lokaal Overleg Kinderopvang adviseert het lokaal bestuur met betrekking tot het lokaal beleid kinderopvang en met betrekking tot de uitbouw van opvangvoorzieningen in de gemeente.

Kind en Gezin vraagt advies aan de lokale besturen bij de uitbouw van opvangvoorzieningen en ondersteunt hen bij de opmaak van het lokaal beleidsplan kinderopvang en bij het organiseren van het Lokaal Overleg Kinderopvang. Het proces van lokale beleidsplanning en Lokaal Overleg Kinderopvang wordt vanuit Kind en Gezin opgevolgd.

In het najaar van 2008 heeft Kind en Gezin, gespreid over Vlaanderen, 3 informatiesessies georganiseerd om de lokale besturen als lokale regisseur van kinderopvang te informeren over de vooropgestelde investeringen van de Vlaamse Regering om het aanbod in 2008 en 2009 uit te breiden en te verbeteren.

Project in de kijker

Ontwikkeling van een instrument voor het in kaart brengen van de lokale behoefte aan kinderopvang

Kind en Gezin ontwikkelde in samenwerking met het onderzoeksbureau MAS uit Leuven vier vragenlijsten voor een schriftelijke enquête over het gebruik van en de behoefte aan opvang voor kinderen tot en met de lagere school in de gemeente. Het resultaat van de enquête geeft een beeld van het gebruik van opvang in de gemeente, van de wensen van de huidige gebruikers en van de wensen van degenen die momenteel nog geen gebruik maken van opvang en maakt het mogelijk om na te gaan of het opvangaanbod in de gemeente voldoet. Het kan een belangrijke input betekenen bij het uittekenen van een lokaal beleid inzake kinderopvang.

De vragenlijsten werden begin 2007 ter beschikking gesteld van de lokale besturen. Kind en Gezin onderzocht hoe het lokale besturen kan ondersteunen bij het verwerken van de vragenlijsten lokale behoeften kinderopvang. In dat kader werd eind 2008 een overeenkomst afgesloten met Indigov. Zij zullen een webbased pakket ontwikkelen dat lokale besturen in staat stelt de vragenlijsten in te voeren en erover te rapporteren. Het instrument zal in de loop van 2009 ter beschikking gesteld worden van lokale besturen.

3.3 TOESTEMMING GEVEN TOT HET OPSTARTEN VAN KWALITEITSVOLLE KINDEROPVANG EN DEZE OPVANG OPVOLGEN IN HET KADER VAN DE ONDERSTEUNING VAN ZIJN WERKING

Iedereen die op bestendige wijze en al dan niet tegen betaling kinderen onder de 12 jaar opvangt, moet deze opvangactiviteit melden aan Kind en Gezin. Ouders en verwanten tot en met de vierde graad en opvang die georganiseerd wordt in het thuismilieu van het kind zijn vrijgesteld van deze plicht tot melding.

Kind en Gezin geeft een attest van toezicht of een erkenning aan de opvang die voldoet aan de wettelijke voorwaarden die op de betreffende opvangvoorziening van toepassing zijn. Regelmatig wordt geëvalueerd of nog altijd aan deze voorwaarden is voldaan. Als de opvang niet meer voldoet aan de wettelijke voorwaarden, kan de erkenning of het attest van toezicht worden ingetrokken. Kind en Gezin baseert zich hiervoor op de bevindingen van het Agentschap Inspectie, dat inspectieambtenaren uitstuurt die ter plaatse nagaan of de voorziening in kwestie aan de wettelijke vereisten voldoet.

3.4 EEN INTERMEDIAIRE ROL SPELEN BIJ DE FINANCIERING VAN DE OPVANGVOORZIENINGEN

De Vlaamse Regering bepaalt het budget dat aan kinderopvang wordt besteed. Kind en Gezin zorgt ervoor dat de subsidies en financiële vergoedingen bij de opvang terechtkomen volgens de regels die door de Vlaamse Regering werden vastgelegd.

3.5 DE KWALITEIT VAN DE KINDEROPVANG BEVORDEREN

3.5.1 KWALITEIT BEVORDEREN, SAMEN MET DE PARTNERS

Kind en Gezin ondersteunt de kinderopvang bij het werken aan de kwaliteit. Kind en Gezin geeft daartoe informatie en aanbevelingen, bijvoorbeeld ter preventie van wiegendood, en stelt gratis brochures ter beschikking. Iedere opvangvoorziening die een attest van toezicht of een principiële akkoord krijgt, ontvangt gratis een volledig informatiepakket over kwaliteit, waaronder Het Grote Kinderopvangboek, een volledig naslagwerk over kwaliteit in de opvang. Op de website van Kind en Gezin vinden voorzieningen nog meer informatie over kwaliteit.

Om de kwaliteit van de kinderopvang te bevorderen, bezorgde Kind en Gezin in 2008 aan elke voorziening een Voorleeskrant en een pakket met materiaal van de Stichting Lezen om het voorlezen en het lezen in het algemeen te stimuleren.

Daarnaast kunnen opvangvoorzieningen terecht bij de Kwaliteitshelpdesk van Kind en Gezin met vragen over hun dienstverlening aan ouders en kinderen, de infrastructuur, het personeel, enz. In 2008 kwamen er 384 vragen binnen op de Kwaliteitshelpdesk. De meeste vragen situeren zich in de domeinen gezondheid en ziekte (24%), veiligheid en gevaar (18%) en gebouw en infrastructuur (12%).

Ook door het organiseren van studiedagen probeert Kind en Gezin de kwaliteit van de opvang te bevorderen en het management te versterken.

In het najaar van 2008 hield Kind en Gezin samen met zijn partner VBJK twee (identieke) studiedagen over de inclusieve opvang van kinderen met specifieke zorgbehoeften. Op deze studiedagen waren in totaal meer dan 200 deelnemers uit de kinderopvangsector aanwezig; de evaluatie door de aanwezigen was positief. De grote interesse voor deze studiedagen toont aan dat inclusie van kinderen met specifieke zorgbehoeften een thema is dat leeft in de kinderopvangsector. Daarom zal Kind en Gezin in 2009 een derde studiedag voor de sector op touw zetten. In dit kader verwelkomde Kind en Gezin ook de fototentoonstelling 'Schijnwerper op inclusie' van de vzw Ouders voor Inclusie.

3. Activiteiten en projecten (vervolg)

Kind en Gezin doet ook een beroep op zijn partners om de kwaliteit van de opvangvoorzieningen te verbeteren.

Sinds 2003 heeft Kind en Gezin een overeenkomst met ECEGO, het ExpertiseCentrum voor Ervarings-Gericht Onderwijs van professor Laevers, verbonden aan de K.U.Leuven, om de kwaliteit van de opvang te bevorderen vanuit de invalshoek van het kind. ECEGO ontwikkelde ZiKo, het zelfevaluatie-instrument voor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen in de opvang.

In 2008 organiseerde ECEGO trainingen in het gebruik van ZiKo voor voorzieningen met een attest van toezicht en voor de gemelde buitenschoolse opvang in scholen. Het vooropgestelde aantal zelfstandige voorzieningen werd gehaald (N=151 of 11,3%), maar niet in de gemelde buitenschoolse opvang, ondanks een op maat gesneden sensibiliseringscampagne. Gelet op de moeilijke bereikbaarheid van de sector werd in overleg met Kind en Gezin besloten om niet meer te investeren in bijkomende acties. Voor de diensten voor onthaalouders en de zelfstandige onthaalouders werd een nieuw instrument ontwikkeld, ZiKo-Vo. Dit instrument is een kindvolgsysteem dat naast de beleving van het kind (met name zijn welbevinden en betrokkenheid) ook zijn ontwikkeling opvolgt. Het systeem is in overleg met de sector ontwikkeld en uitgetest. Op verzoek van de diensten voor onthaalouders werden er in het voorjaar introductiesessies voor de dienstverantwoordelijken gehouden. In het najaar van 2008 startten de eerste sessies voor zowel aangesloten als zelfstandige onthaalouders.

Voor de erkende kinderdagverblijven en de initiatieven voor buitenschoolse opvang waren er 4 succesvolle algemene kennismakingssessies met ZiKo.

Tot slot ontwierp ECEGO eind 2008 een affiche met een engagementsverklaring voor kwaliteit met ZiKo en startte het daarnaast ook netwerken op voor alle sectoren kinderopvang en voor de CKG's. Met de affiche kan elke voorziening aan de ouders duidelijk maken dat ze werkt aan kwaliteit. De affiche wordt in 2009 verspreid. Op de netwerken kunnen voorzieningen die in het verleden al uitgebreid kennisgemaakt hebben met ZiKo terecht voor uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden.

Het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind is sinds 2003 partner van Kind en Gezin. Het VBJK engageert zich om op een resultaatgerichte manier mee inhoud te geven aan de uitvoering van het beleid inzake het jonge kind, van de missie van Kind en Gezin en van het hieraan gekoppelde beleidsplan.

Het partnerschap wordt geconcretiseerd in:

- het verstrekken van advies aan Kind en Gezin over het beleid inzake het jonge kind;
- het op een wetenschappelijk onderbouwde wijze opzetten van projecten en het aanleveren van didactisch materiaal in verband met kinderopvang, vernieuwde concepten over opvoeden, diversiteit in de opvoeding en het begeleiden en opleiden van medewerkers in de kinderopvang;
- het uitgeven van een kwaliteitsvol tijdschrift voor de kinderopvang.

Er wordt nauw samengewerkt met Kind en Gezin voor o.a. het Europese EQUAL 'ECCE AMA! Improving Childcare'-project, dat in 2005 van start ging. In het kader van dit project formuleerde ECCE AMA! op nationaal niveau vier doelstellingen die zijn uitgewerkt door evenveel werkgroepen:

- Werkgroep 1: Het ontwikkelen van een selectie-instrument voor onthaalouders en een startopleiding voor onthaalouders met nieuwe leervormen.
- Werkgroep 2: Het integreren van de sociale functie van kinderopvang in het vormings-, opleidings- en bijscholingsaanbod inzake kinderopvang door het ontwikkelen van opleidingsmodules en het realiseren van een handboek voor leidinggevend.
- Werkgroep 3: Het uitbouwen van het kwaliteitskader voor de lokale diensten buurtgerichte kinderopvang, zodat de kinderopvang garant kan staan voor kwaliteit en tewerkstelling.
- Werkgroep 4: Het realiseren van de dvd 'Childcare Stories' met bijbehorend vormingspakket voor sensibiliseringsactiviteiten voor ouders, toeliders en verantwoordelijken/begeleiders uit de kinderopvang. Deze dvd maakt duidelijk hoe kinderopvang als hefboom kan dienen voor zowel het vinden van werk, het volgen van een opleiding als voor de ondersteuning in het opvoedingsproces.

Op transnationaal niveau participeerde het ECCE AMA!-project aan het Europese EQUAL-project Improving Childcare needs of children and families

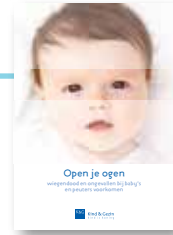
- demands of the labour market. Binnen dit samenwerkingsverband werden verschillende publicaties gerealiseerd rond o.a. de professionalisering van de kinderopvang en werd een instrument ontwikkeld om meer mannen, hetzij privé hetzij professioneel, te betrekken bij de kinderopvang. In april 2008 vond de slotconferentie van het ECCE AMA!-project plaats in de Kind en Gezin-Academie, waarop alle ontwikkelde producten werden voorgesteld.

3.5.2 MEDISCHE PREVENTIE EN VEILIGHEID

Kind en Gezin werkt aan de versterking van de medisch-preventieve begeleiding en de veiligheid van alle kinderen in alle opvangvormen. De aanpak richt zich onder andere op voedselveiligheid, preventie van ongevallen en incidenten, een goede aanpak bij infectieziekten, algemene hygiëne en preventie van wiegendoed.

Het project basisopleiding 'Levensreddend handelen voor onthaalouders en begeleid(st)ers van 2,5- tot 12-jarigen', dat in 2007 van start ging, kende een succesvol tweede werkjaar. In 2008 namen 1 285 begeleid(st)ers deel aan de opleiding. Na twee jaar werking betekent dit concreet dat in totaal 1 684 onthaalouders en begeleid(st)ers werden opgeleid. Het attest reanimatie werd in 2008 bovendien regelgevend verankerd voor de verschillende opvangvormen.

In 2007 werd een aanzet gegeven tot het uitwerken van verschillende modelprocedures voor het omgaan met een crisis in de opvang. Het betreft een procedure bij een crisis bij een levensbedreigende situatie, een procedure waarbij een kind zoekraakt of verdwijnt uit de opvang en een procedure bij overmacht. Er werd ook een modelcrisiscommunicatieplan uitgewerkt. Alle modellen werden in 2008 afgerond en op de website beschikbaar gesteld, en de aanzet werd gegeven voor de uitwerking van een procedure bij een vermoeden van kindermishandeling en een procedure bij een vermoeden van kindermishandeling door een medewerker in de opvang.

Project in de kijker

Campagne 'Open je ogen'

Eind 2008 ging de campagne 'Open je ogen' van start. De doelstelling bestond erin de geactualiseerde aanbevelingen over veilig slapen onder de aandacht te brengen. Elke opvang en elke onthaalouder ontving een uitgebreid informatiepakket, met onder andere een folder voor de ouders van de opgevangen kinderen. Er werden ook kortingsbonnen op slaapmateriaal aangeboden door de sponsor van Kind en Gezin.

De website 'Open je ogen' biedt een spel om de kennis over veilig slapen te testen en een film over veilig slapen. Deze film werd ook opgenomen in een vormingspakket dat werd aangeboden aan bepaalde opvangvoorzieningen en vormingsorganisaties. In totaal waren er 8716 unieke bezoeken op de website. In het kader van de campagne konden alle onthaalouders bij Kind en Gezin ook een financiële ondersteuning van 105 euro voor veilig materiaal aanvragen. In totaal werd er 674 100 euro uitbetaald.

3. Activiteiten en projecten (vervolg)

3.5.3 COMPETENTIEBEVORDERING EN PROFESSIONALISERING

Kind en Gezin timmert op verschillende manieren aan de weg om de competenties van de personen die in de kinderopvang werken te verbeteren. De sterk gegroeide kinderopvangsector heeft een goede instroom van geschikt personeel nodig en er zijn mogelijkheden nodig voor een gezonde horizontale en verticale mobiliteit binnen de kinderopvang. Er moet ook werk gemaakt worden van een algemene competentieverbetering om te beantwoorden aan de maatschappelijke verwachtingen ten aanzien van de kwaliteit van kinderopvang. Binnen dit 'geïntegreerde competentiebeleid voor kinderopvang' was 2008 een jaar waarin vooral aan (politieke) bewustmaking werd gewerkt. De resultaten zullen vanaf 2009 zichtbaar worden.

Kind en Gezin maakt deel uit van adviesgroepen die de inhoud van opleidingen bepalen, zoals de begeleidingscommissie van de Syntra-opleiding 'verantwoordelijke kinderopvang', de leerplancommissie van Go! en de adviesgroep van het postgraaduaat 'leidinggevende in kinderopvang' van Gent (Arteveldehogeschool, Hogeschool Gent en VCOK) en van Antwerpen (Karel de Grote- hogeschool). Daarnaast verzorgt Kind en Gezin een lespakket over 'kinderopvangbeleid in Vlaanderen' aan de Universiteit Gent in het schakelprogramma tot master in sociaal werk.

Kind en Gezin werkte mee aan het conceptuele kader voor screening en opleiding voor doelgroepmedewerkers uit het Vlaamse actieplan voor flexibele en occasionele opvang. Deze trajecten werden concreet uitgebouwd en gecoördineerd door de VDAB.

Kind en Gezin werkt samen met VBJK, VCOK en het CVO van Gent aan de 'onthaalouderacademie', een elektronisch leerplatform voor onthaalouders, opleiders en begeleiders van onthaalouders. Het is de bedoeling dat onthaalouders via de onthaalouderacademie een kwalificerend traject kunnen volgen dat hen beter voorbereidt op hun werk, de diensten beter ondersteunt in hun taak en de jobmobiliteit van onthaalouders vergroot. Het project werd opgestart in 2008. Concrete resultaten worden verwacht in 2010.

Samen met VBJK werkt Kind en Gezin aan een selectie-instrument voor diensten voor onthaalouders. Er is een groot verloop van onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst. Met dit instrument worden de diensten voor onthaalouders ondersteund in hun selectieopdracht.

HOOFDSTUK 3
PREVENTIEVE
GEZINSONDERSTEUNING

1. Trends, realisaties en plannen

Vaststellingen en trends

- Na een jarenlange dalende trend neemt het geboortecijfer in Vlaanderen sinds 2003 opnieuw geleidelijk toe.
- Ruim één op de tien kinderen leeft in een gezin met een verhoogd armoederisico.
- Voor ongeveer één op de vijf kinderen is de moedertaal niet het Nederlands.
- Er is een stijgende maatschappelijke aandacht voor opvoedingsvraagstukken en een blijvende aandacht voor kindermishandeling.
- Steeds meer kinderen krijgen borstvoeding als startvoeding en de duur van de borstvoeding neemt ook toe.
- Meer dan 90% van de gezinnen doet een beroep op de preventieve zorg van Kind en Gezin.
- De organiserende besturen vinden hoe langer hoe moeilijker artsen voor de zittingen in de consultatiebureaus.

Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.

Realisaties in 2008

- Als antwoord op de artsenproblematiek werd gewerkt aan een reeks kwaliteitsverbeterende acties, waaronder de fieldtraining voor onervaren consultatiebureau-artsen door ervaren consultatiebureau-artsen, de inscholing en bijscholingen voor consultatiebureau-artsen en de intercollegiale toetsing. Als aanzet tot een betere verloning van de consultatiebureau-artsen werd onder meer voorzien in een premie voor avondzittingen.
- Het proefproject Triple P werd uitgebreid tot de provincie Antwerpen.
- Er werd een verdiepende opleiding rond borstvoeding georganiseerd voor 200 regioverpleegkundigen.
- Sinds 15 december 2008 zijn alle 14 opvoedingswinkels structureel erkend en gesubsidieerd.
- Kind en Gezin werkte mee aan het opstarten van het Vlaams Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning.
- In 2008 werd het proefproject Oogscreening voortgezet in de proefregio's Hasselt en Leuven.
- Samen met de vertrouwenscentra kindermishandeling werd gestart met de voorbereiding van een elektronisch registratiesysteem dat een uniforme registratie en rapportering mogelijk maakt van de bij de VK's gemelde (vermoedens van) kindermishandeling.

Plannen voor 2009

- In het kader van het project 'communicatie aan maatschappelijk kwetsbare groepen' werd de Kind in Beeld-reeks in 2008 uitgebreid met de thema's 'ontwikkeling' en 'zwangerschap, geboorte, post partum' en 'contraceptie'.
- Samen met de Vlaamse Vereniging voor Kindergeneeskunde (VVK) werd een consensus over vegetarische voeding bij kinderen uitgewerkt.
- Kind en Gezin werkte actief mee aan de uitvoering van de plannen integrale jeugdhulpverlening.
- De normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) worden voor alle vaccinaties ruim gehaald en ook het in november 2007 geïntroduceerde rotavaccin is al goed geaccepteerd.

- In 2009 wordt van het proefproject Oogscreening een eindevaluatie opgemaakt om zo de mogelijkheden voor een veralgemeende implementatie in kaart te brengen.
- Om verder tegemoet te komen aan de artsenproblematiek wordt ook in 2009 geïnvesteerd in een aantal kwaliteitsverbeterende acties, waaronder de uitwerking van het concept stagiair- en mentorartsen.
- Het besluit over de erkenning en subsidiëring van de centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) wordt herzien met het oog op een modulair uitgewerkt aanbod en wordt afgestemd op de regelgeving over de kwaliteitszorg in de CKG's.
- De werking van de diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP's) wordt in de visie van de pleegzorg ingepast.
  - Samen met de vertrouwenscentra kindermishandeling wordt een elektronisch dossierbeheerssysteem uitgewerkt dat een uniforme registratie en rapportering mogelijk maakt van de bij de VK's beschikbare gegevens over kindermishandeling.
  - In het kader van het project 'communicatie aan maatschappelijk kwetsbare groepen' wordt de Kind in Beeld-reeks verder uitgebreid met de thema's 'kinderopvang' en 'algemene dienstverlening' en verder verspreid bij de partners.

2. Kerncijfers

De dienstverlening van Kind en Gezin

	2004	2005	2006	2007	2008
Dienstverlening in absolute aantallen					
Infoavonden Kind op Komst (aantal deelnemers)	28 807	27 134	31 219	31 148	31 744
Prenatale steunpunten (aantal consulten)	6 299	6 499	NB	4 449 ⁽¹⁾	3 107 ⁽¹⁾
Bezoeken in de kraamkliniek	56 044	57 169	58 524	59 744	61 686
Gezinsbezoeken	194 998	194 904	190 291	172 366	170 484
Consulten (aantal aanmeldingen)	498 300	517 117	530 260	526 720	536 080
Inloopteams (aantal contacten in het kader van groepsbijeenkomsten)	2 225	2 781	3 544	4 876	3 047 ⁽²⁾
Spreekuur opvoedingsondersteuning (aantal gesprekken)	851	1 425	1 851	2 590	4 210
Vaccinaties	289 270	364 667	464 775	603 925	621 541
Gehoortesten ⁽³⁾	62 533	62 204	62 163	67 748	69 551
Telefonische contacten via de Kind en Gezin-Lijn	26 378	63 378	135 714	267 462	263 121
Bereik als aandeel van de doelgroep (doelbereik) in het Vlaams Gewest					
Bezoeken in de kraamkliniek (als aandeel van de kinderen geboren in een kraamkliniek)	92,8%	92,3%	92,2%	92,5%	92,0%
Gezinsbezoeken (minstens 1 huisbezoek in de neonatale periode)	97,2%	97,0%	97,3%	97,3%	97,2%
Consulten (minstens 1 consult in de neonatale periode)	86,0%	86,5%	87,2%	88,2%	88,2%
Vaccinaties ⁽⁴⁾	63,7%	64,3%	64,8%	NB	NB
Gehoortesten ⁽⁵⁾	93,5%	93,4%	95,0%	94,0%	95,2%
Telefonische contacten via de Kind en Gezin-Lijn ⁽⁶⁾	3,6%	13,1%	36,8%	69,6%	70,6%

3.1 Bereik van de dienstverlening van Kind en Gezin, in absolute aantallen en als aandeel van de doelgroep

(1) Uitsluitend aanmeldingen bij arts. Vanaf 1 juli 2008 werd het prenataal steunpunt in het UZ Gent niet meer erkend

(2) Voorlopig cijfer

(3) Totaal aantal afgenomen gehoortesten, met inbegrip van door Kind en Gezin afgenomen opvolgingstesten

(4) Kinderen, geboren in het betrokken jaar, die op de leeftijd van 18 maanden alle aanbevolen vaccins kregen binnen Kind en Gezin

(5) Als aandeel van alle kinderen; in 2008 kreeg in totaal 98,6% van de kinderen het testaanbod: 2,5% was al elders getest, bij 0,9% van de

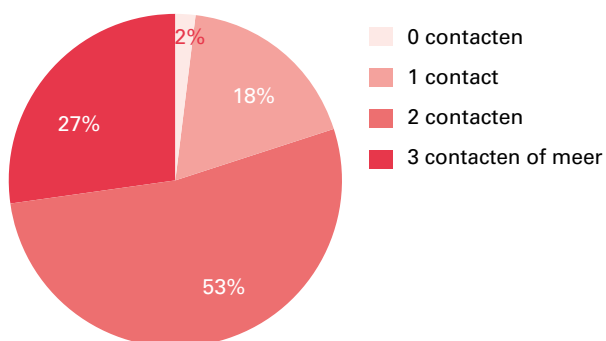
kinderen werd de test geweigerd. Kinderen opgenomen in de NICU dienst (Neonatale Intensive Care Unit) worden niet meegeteld

(6) Aandeel van de in de eerste twee kwartalen van het betrokken jaar levend geboren kinderen waarvoor er minstens één contact geweest is met

de Kind en Gezin-Lijn

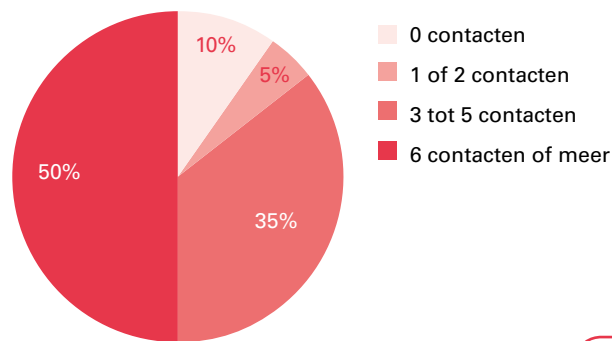
NB: niet beschikbaar

Gezinsbezoeken - eerste levensjaar

3.2 Doelbereik gezinsbezoeken: percentage kinderen geboren in 2008 naargelang van het aantal gezinsbezoeken in de neonatale periode (0 tot 15 weken) - eerstgeboren kinderen - Vlaams Gewest

Consulten - eerste levensjaar

3.3 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in 2007 naargelang van het aantal consulten in het eerste levensjaar - Vlaams Gewest

Doelbereik consulten

	Tweede levensjaar geboren in 2006	Derde levensjaar geboren in 2005
0 contacten	18%	43%
1 of 2 contacten	57%	56%
3 of meer contacten	25%	1%
	100%	100%

3.4 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in respectievelijk 2006 en 2005 naargelang van het aantal consulten in het tweede en derde levensjaar - Vlaams Gewest

Aantal voorzieningen

	2004	2005	2006	2007	2008
Consultatiebureaus	343	343	342	342	342
Prenatale steunpunten	8	8	7	7	6
Inloopteams	13	13	13	13	13
Opvoedingswinkels	1 ⁽¹⁾	1 ⁽¹⁾	1 ⁽¹⁾	14	14
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg	4	4	4	4	4
Centra voor kindercare en gezinsondersteuning	23	23	23	23	23
Vertrouwenscentra kindermishandeling	6	6	6	6	6
Projecten-Partnerships	13	14	11	8	8
Expertisecentra kraamzorg	6	6	6	6	6

3.5 Aantal voorzieningen

(1) DOT Opvoedingswinkel Turnhout, projectmatig gesubsidieerd

Opvang voor kinderen in probleem- of crisissituaties

Aantal plaatsen	2004	2005	2006	2007	2008
Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) ⁽¹⁾	1 450	1 450	1 450	1 485	1 505
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP's) ⁽²⁾	145	157	165	177	187
Projecten met een semi-residentieel en/of ambulante aanbod ⁽³⁾	49	52	36	37	33

- 3.6 Aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties
 (1) Aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties
 (2) Aantal pleeg- en/of steungezinnen die kinderen opvangen
 (3) Aantal begeleidde gezinnen met kinderen

Meldingen bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

	2004	2005	2006	2007	2008 ⁽¹⁾
Aantal meldingen	6 060	4 836	4 598	4 704	4 529
Aantal betrokken kinderen	7 874	6 538	6 117	6 078	6 112

- 3.7 Aantal meldingen van kindermishandeling of -verwaarlozing en aantal betrokken minderjarigen tegenover vorig jaar
 Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling
 (1) Voorlopige cijfers

3. De dienstverlening van Kind en Gezin

De medewerkers van Kind en Gezin zetten zich dag na dag in voor het welzijn van jonge kinderen en hun ouders. Op het vlak van de medische preventie speelt Kind en Gezin in Vlaanderen al meer dan twintig jaar een centrale rol, en de voorbije jaren werd er volop geïnvesteerd om ouders ook bij opvoedingsvragen een houvast te kunnen bieden. We werken bovendien samen met de gesubsidieerde voorzieningen om kinderen en gezinnen hulp te bieden bij verstoorde opvoedingssituaties en kindermishandeling.

3.1 ZWANGERSCHAP EN BEVALLING

Infoavonden

Aanstaande ouders, zeker wanneer ze een eerste kind verwachten, hebben heel wat vragen over het verloop van de zwangerschap en de bevalling. Om hieraan tegemoet te komen organiseert Kind en Gezin in samenwerking met de kraamklinieken de infoavonden 'Kind op Komst'. Er wordt informatie gegeven over onder andere de ontwikkeling van het ongeboren kind, de begeleiding en opvolging van de zwangerschap, het verloop van de bevalling, de behoeften van de pasgeborene en de sociale rechten en plichten tijdens de zwangerschap. De aanstaande ouders worden bovendien rondgeleid in een verloskamer.

In een aantal kraamklinieken verleent Kind en Gezin ook zijn inhoudelijke medewerking aan infoavonden die niet door Kind en Gezin gesubsidieerd worden.

Zwangerschapsmap, zwangerschapspakket en zwangerschapsnieuwsbrieven

De zwangerschapsmap bevat informatie over de belangrijkste aspecten van zwangerschap en bevalling. Gynaecoloog, huisarts en vroedvrouw kunnen er informatie in noteren over de opvolging van de zwangerschap en de geboorte. De map bevat ook voorgedrukte formulieren, zoals voor de aangifte van de zwangerschap aan de werkgever, de aanvraag van moederschapsrust, enz.

Aanstaande ouders kunnen een zwangerschapspakket aanvragen, bestaande uit een zwangerschapskalender, de folders over borstvoeding, baby- en peuteruitzet en kinderopvang en een map met 'Kinderkwesities'. De Kinderkwesities verschaffen onder andere achtergrondinformatie over de sociale wetgeving rond zwangerschap en geboorte, ongemakken tijdens de zwangerschap, nuttige adressen en aanbevolen lectuur voor aanstaande ouders. Via de website van Kind en Gezin kunnen ouders zich ook inschrijven voor elektronische zwangerschapsnieuwsbrieven. Deze nieuwsbrieven geven wekelijks informatie over het verloop van de zwangerschap.

3. De dienstverlening van Kind en Gezin (vervolg)

Bezoeken aan pasbevallen vrouwen in kraamklinieken

Tijdens hun verblijf in de kraamkliniek worden pasbevallen vrouwen bezocht door een regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Zij of hij stelt de dienstverlening voor, overhandigt een aantal informatieve brochures en gaat, als de ouders dat wensen, dieper in op hun vragen.

Project in de kijker

Het aanmoedigen van borstvoeding

Kind en Gezin neemt een belangrijke rol op in het borstvoedingsbeleid in Vlaanderen, onder andere door ouders kennis en vaardigheden omtrent borstvoeding bij te brengen en door via een professionele begeleiding bij te dragen tot een goede start en een gunstig verloop van de borstvoedingsperiode. Kind en Gezin steunt actief de aanbeveling van de Wereldgezondheidsorganisatie om uitsluitend borstvoeding te geven tot de leeftijd van 6 maanden. Op basis van de resultaten van de online-kennistest rond het thema borstvoeding in 2007 werd er een klassikaal opleidingstraject ontwikkeld samen met De Bakermat. De opleiding bestaat uit 6 modules en wordt gegeven door de lactatiekundigen van Kind en Gezin. Er werden 19 opleidingen georganiseerd in de verschillende provincies. In totaal volgden 223 regioteamleden de opleiding.

Samenwerking met vroedvrouwen

Op regionaal niveau maken regioteams van Kind en Gezin afspraken met vroedvrouwen uit de thuiszorg over het naar elkaar verwijzen van cliënten, de onderlinge afstemming van de dienstverlening, de communicatie over de samenwerking, de dienstverlening aan gezinnen die extra zorg nodig hebben, enz. Op beleidsniveau werden afspraken gemaakt rond o.a. gezamenlijke studiedagen en het doorgeven van wetenschappelijke kennis.

Prenatale steunpunten

Via prenatale steunpunten wil Kind en Gezin de doelgroep van maatschappelijk kwetsbare aanstaande ouders beter bereiken, de psychosociale begeleiding uitbreiden en voor de medische begeleiding meer samenwerken met de medische reguliere sector.

In de prenatale steunpunten in Antwerpen, Brussel, Gent en Mechelen worden de zwangere en haar partner al tijdens de zwangerschap toegeleid naar de medische reguliere sector. Daartoe worden netwerken uitgebouwd met gynaecologen, huisartsen en vroedvrouwen. De regioteamleden van Kind en Gezin nemen de psychosociale begeleiding met gezondheidsvoorlichting en -opvoeding op. Ook in centrumsteden wordt een prenatale werking uitgebouwd. Hier organiseert Kind en Gezin zelf geen medische consulten, maar wordt er met artsen en vroedvrouwen samengewerkt. Regioteamleden van Kind en Gezin nemen in deze samenwerking de psychosociale begeleiding van kwetsbare zwangeren voor hun rekening.

Gezondheidsbevordering in samenwerking

Kind en Gezin bouwt zijn beleid inzake gezondheidsbevordering uit in nauwe samenwerking met zijn partners en werkt actief mee aan Vlaamse en internationale initiatieven met hetzelfde doel:

- Samen met de Vlaamse Vereniging voor Kinder-geneeskunde (VVK) wordt gewerkt aan een consensus over vegetarisme bij kinderen.
- Kind en Gezin nam deel aan de voorbereiding van de Gezondheidsconferentie 2008 over voeding en aan de opvolging van de vorige Gezondheidsconferentie over middelengebruik.
- In 2008 werkte Kind en Gezin samen met de Stichting tegen Kanker om ouders te sensibiliseren om passief roken door kinderen te vermijden via de verspreiding van een affiche met de slogan 'Ik hou van een rookvrije wereld. Geef mij een gezonde start voor het leven.'

3.2 DE EERSTE WEKEN, MAANDEN EN JAREN VAN HET KIND

Kind en Gezin informeert en ondersteunt gezinnen op het vlak van gezondheid, voeding, verzorging, veiligheid, ontwikkeling en opvoeding van kinderen. Daartoe behoren ook de vaccinaties en het vroegtijdig signaleren van afwijkingen of risico's door bijvoorbeeld het screenen van het gehoor en het opsporen van opvoedings- of ontwikkelingsproblemen. De dienstverlening is gratis en beschikbaar voor alle ouders die er gebruik van wensen te maken.

Gezinsbezoeken

In de eerste drie levensmaanden van het kind brengt een regioverpleegkundige minstens twee huisbezoeken aan het gezin. De ouders krijgen informatie over het gediversifieerde aanbod van Kind en Gezin. Hun vragen worden in kaart gebracht en in dialoog met het gezin wordt hun behoefte aan dienstverlening ingeschat.

Consulten

Naast de huisbezoeken kunnen ouders voor 10 leeftijdgebonden consulten terecht op een consultatiebureau voor het jonge kind. Een consult bestaat uit een medisch-preventief consult bij de consultatiebureau-arts en een sociaal-verpleegkundig consult bij de regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Ouders kunnen er hun kind ook gratis laten vaccineren. In regio's met een groot aantal kansarme gezinnen wordt de regioverpleegkundige bijgestaan door een gezinsondersteuner. Bij elke zitting zorgen vrijwilligers voor het onthaal en voor het wegen en meten van de kinderen.

Project in de kijker

De artsenproblematiek

Het jaar 2008 ging van start met een petitieactie op de consultatiebureaus van Kind en Preventie, het grootste organiserend bestuur. Kind en Preventie wou daarmee de problematiek van de artsen onder de aandacht brengen. De organiserende besturen, die de zittingen in de consultatiebureaus organiseren en de artsen tewerkstellen, vinden immers steeds moeilijker artsen voor het toenemende aantal zittingen.

Het artsentekort heeft verschillende oorzaken: enerzijds kiezen minder artsen voor de preventieve gezondheidszorg, anderzijds verkiezen heel wat artsen het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) of de eigen praktijk boven een consultatiebureau van Kind en Gezin. Bij die beslissing spelen financiële overwegingen een rol, maar ook de arbeidsvoorwaarden zijn voor de overwegend vrouwelijke

consultatiebureau-artsen van belang. Hoewel het programma van Kind en Gezin als interessant wordt ervaren, opteren veel artsen voor de gezinsvriendelijker voorwaarden van de CLB's (geen avondwerk, veel vakantie, 36-urige werkweek, ...). Bovendien stijgt de werkdruk op de consultatiebureaus als gevolg van het stijgende geboortecijfer en het dalende aantal artsen.

In februari 2008 werd een projectleider aangesteld om een Strategisch Project Preventieve Zorg uit te tekenen dat tegen januari 2011 een opwaardering van de preventieve zorg moet realiseren. Het vertrekpunt daarbij is de vraag welke medisch-preventieve aspecten samen met de opvoedkundige zorg opgenomen moeten worden in de dienstverlening van Kind en Gezin. Vervolgens moet er onderzocht worden hoe de inhoudelijke keuzes organisatorisch kunnen worden vertaald. Eind 2008 werd een studie naar de 'state of the art' van de preventieve gezondheidszorg voor het jonge kind toegewezen aan prof. K. Hoppenbrouwers van de K.U.Leuven.

In het kader van het project werden ook de consultatiebureau-artsen bevroegd. De resultaten van dit onderzoek, dat werd opgevolgd door een pilotgroep van consultatiebureau-artsen, worden begin 2009 opgeleverd.

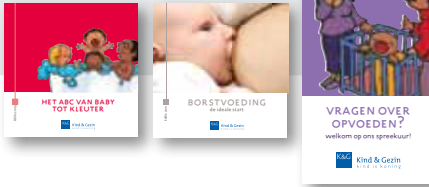
In juli werd het basisbesluit op de consultatiebureaus gewijzigd en werd een verschillende verloning voor dagzittingen en voor avondzittingen geïntroduceerd die met terugwerkende kracht inging op 1 januari 2008. In hetzelfde wijzigingsbesluit werd de creatie van de functie van 'mentorarts' opgenomen voor de begeleiding van kandidaat-CB-artsen. Voor deze opdracht werd in een passende vergoeding voorzien.

Ondertussen blijkt het in de praktijk hoe langer hoe moeilijker te zijn om artsen te vinden en moeten er almaar meer inspanningen geleverd worden om de zittingen georganiseerd te krijgen. In 2008 werden 2 409 zittingen geannuleerd, meestal wegens onbeschikbaarheid van de arts (tegenover 1 613 in 2007), en zijn de zittingen die zonder arts hebben plaatsgevonden gestegen van 546 naar 972.

3. De dienstverlening van Kind en Gezin (vervolg)

Informatieaanbod

Kind en Gezin heeft een ruim aanbod aan informatie over alles wat verband houdt met het opgroeien van baby tot kleuter. De folders, brochures en dvd's bevatten basisinformatie. Ze worden aan ouders met jonge kinderen overhandigd tijdens de contacten met Kind en Gezin. Verder is er ook een aanbod van meer diepgaande informatie in de vorm van 'Kinderkwesties', bedoeld voor specifieke situaties of voor wie behoefte heeft aan meer dan basisinformatie. Ook de website van Kind en Gezin wordt intensief als communicatiekanaal gebruikt. De online-informatie wordt regelmatig uitgebreid en geactualiseerd. Ouders en aanstaande ouders kunnen met hun vragen over zwangerschap en over alle aspecten van kinderwelzijn, zoals gezondheid, voeding, veiligheid, opvoeding, ontwikkeling en verzorging, ook terecht bij de Kind en Gezin-Lijn op het nummer 078 150 100. Ze kunnen er ook een afspraak maken voor een consult.

Vaccinaties

Door de gratis vaccinaties op het consultatiebureau levert Kind en Gezin een belangrijke bijdrage aan de preventie van infectieziekten. Sinds januari 2007 wordt ook het pneumokokkenvaccin gratis toegediend. Kind en Gezin publiceert elk jaar een vaccinatie-rapport, met uitgebreide informatie over de toepassing en het bereik van het vaccinatieschema voor zowel de totale populatie als voor deelgroepen. Het vaccinatie-rapport is te downloaden op onze website. Dankzij het registratie- en bestelsysteem Vaccinnet hebben alle huisartsen, kinderartsen, CLB's en andere vaccinatoren in Vlaanderen toegang tot een eenvoudig systeem voor het bestellen van vaccins en het raadplegen van vaccinatiegegevens.

Gehoorscreening

Sinds 1998 zet Kind en Gezin een geavanceerde gehoortest in om aangeboren gehoorstoornissen al vroeg op te sporen. Door een snelle behandeling kunnen de negatieve gevolgen voor de taal- en spraakontwikkeling worden gereduceerd. Bij een afwijkende test wordt er doorverwezen naar gespecialiseerde referentiecentra. Het Algozi-toestel, dat beide oortjes tegelijk test, werd in 2007 veralgemeend in gebruik genomen. Uit analyse van de Kind en Gezin-verwijzingen blijkt dat de meeste dove kinderen na implantatie van een elektronisch oortje uiteindelijk het normale onderwijs kunnen volgen.

Project in de kijker

Oogscreening

Bepaalde afwijkingen van de ogen kunnen een 'lui oog' (amblyopie) veroorzaken, een vermindering van het zicht die voorkomt bij ongeveer een op de twintig kinderen. Aangezien een behandeling maar tot de leeftijd van 7 jaar mogelijk is, zijn een tijdige opsporing en verwijzing voor behandeling van groot belang. Geïnspireerd door het succes van de gehoorscreening, zet Kind en Gezin een proefproject op om de haalbaarheid van een veralgemeende screening te onderzoeken. Met behulp van een elektronisch screeningstoestel kunnen systematisch de belangrijkste oorzaken van amblyopie opgespoord worden bij kinderen van 1 jaar, zodat bij vroegtijdige behandeling geen amblyopie ontstaat. Nadat in 2006 in samenwerking met de universitaire oogheekundige diensten een validatiestudie van een screeningsinstrument werd afgerond, ging in 2007 een eerste proefproject van start in Hasselt, dat in 2008 werd uitgebreid met de regio Leuven. Daar worden de organisatorische haalbaarheid en de modaliteiten van een veralgemeende oogscreening in kaart gebracht.

3.3 OPVOEDINGSONDERSTEUNING OP MAAT

Kind en Gezin wil ouders ondersteunen bij de opvoeding van hun jonge kind. We streven ernaar om ouders een adequaat antwoord te bieden bij lichte opvoedingsproblemen en om de netwerken rond gezinnen - en in het bijzonder rond gezinnen die weinig steun ervaren vanuit hun onmiddellijke omgeving - te versterken. Onderzoek toont immers aan dat 30% van de ouders aangeeft vragen te hebben bij het gedrag van hun kinderen of over de relatie met hun kinderen. Tijdens de consulten en huisbezoeken kunnen ouders met hun zorgen en vragen over opvoeding terecht bij de regioverpleegkundige.

Spreekuur opvoedingsondersteuning

Het spreekuur opvoedingsondersteuning is een vorm van kortdurende individuele ondersteuning die uitgaat van een specifieke vraag van de ouders en die geboden wordt door een medewerker van Kind en Gezin die geschoold is in het voeren van pedagogische adviesgesprekken. Bij het bespreken van deze vragen, die te maken hebben met thema's zoals koppigheid, driftbuien, slapen, eten, huilen en zindelijkheid, wordt teruggegrepen naar de positieve krachten in het gezin en richt de medewerker zich op de actuele situatie van ouders en kinderen. Deze uitgangspunten vormen ook de basis van het Triple P-programma (zie kader).

Opvoedingswinkels

De regioteams staan op het terrein van de opvoedingsondersteuning niet alleen. Daarom bouwt Kind en Gezin opvoedingsondersteuning uit in een netwerk van interne en externe partners. In dit netwerk nemen de opvoedingswinkels een centrale plaats in. Vanaf december 2007 tot en met 15 december 2008 kregen 14 opvoedingswinkels een projectsubsidie van Kind en Gezin. In een opvoedingswinkel kunnen ouders op een eenvoudige manier antwoord krijgen op al hun opvoedingsvragen. Samen met zijn partners wil Kind en Gezin zo een klimaat creëren waarin ouders zonder schroom naar buiten kunnen treden met hun vragen en onzekerheden over opvoeden.

De samenwerking rond opvoedingsondersteuning kreeg in 2007 een formeel kader door het decreet over de organisatie van opvoedingsondersteuning

dat op 10 juli door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd. In 2008 werd verder werk gemaakt van de opstelling van uitvoeringsbesluiten volgend op het decreet en de structurele erkenning en subsidiëring van de opvoedingswinkels (goedgekeurd op 12 december 2008 - structurele erkenning met ingang van 15 december 2008).

Project in de kijker

Triple P

Triple P ('Positive Parenting Program') is een Australisch programma dat voorziet in een getrappt aanbod van opvoedingsondersteuning. Triple P werd al in verschillende landen en culturen op zijn effectiviteit onderzocht en er is op elk niveau materiaal uitgewerkt, zowel voor dienstverleners als voor ouders. Het programma zou een structuur kunnen bieden voor de verdere verspreiding van het methodisch werken rond opvoedingsondersteuning binnen Kind en Gezin en bij zijn partners. In samenwerking met de provincie Antwerpen en de stad Antwerpen werd daarom in 2007 gestart met de proefimplementatie van Triple P in alle regio's van de grootstad Antwerpen. In 2008 werd het proefproject uitgebreid naar alle regio's van de provincie Antwerpen. Alle regioteamleden die in de provincie Antwerpen werken zijn in de methodiek opgeleid en er werden intervisies opgezet om de regioteamleden te ondersteunen bij de uitvoering. In september 2008 werden de geaccrediteerde regioteamleden in de bloemetjes gezet.

3. De dienstverlening van Kind en Gezin (vervolg)

3.4 VERSTERKEN VAN DE DIENSTVERLENING AAN MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE GEZINNEN

Kind en Gezin heeft in zijn dienstverlening bijzondere aandacht voor gezinnen die met uitsluiting bedreigd zijn of in uitsluiting leven en een gebrekkige toegang hebben tot maatschappelijk hooggewaarderde goederen zoals werk, inkomen, huisvesting, school en gezondheidszorg. Voor deze gezinnen gaat het vaak om een duurzame toestand, die weinig onmiddellijke perspectieven op positieve veranderingen biedt en de ontwikkeling van het kind hypothekeert. Bij allochtone gezinnen verhogen taalkloof en cultuurkloof het risico op uitsluiting nog.

Kind en Gezin streeft ernaar om mogelijke gezondheidsrisico's en -verschillen bij kinderen in kansarmoede weg te werken of te voorkomen door een kwaliteitsvolle dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen en door ervoor te zorgen dat de ouders zich versterkt weten. Op die manier willen we effectief bijdragen aan maximale ontplooiingskansen voor de betrokken kinderen.

De regioteamverantwoordelijken en doelgroepconsulenten gingen in 2008 aan de slag met de visietekst 'Werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen'. Zij volgden een supervisie om deze visie te integreren in hun functie en rol ten aanzien van de regioteamleden en het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

Project in de kijker

Kind in Beeld

Om de toegang tot informatie voor alle ouders te waarborgen, ontwikkelde Kind en Gezin pictografisch materiaal over belangrijke thema's zoals verzorging, voeding, veilig slapen en zindelijkheid. Een handige map verduidelijkt deze thema's met foto's, tekeningen en eenvoudige schema's. In het kader van het project 'communicatie aan maatschappelijk kwetsbare groepen' wordt de Kind in Beeld-reeks in 2009 ruimer beschikbaar gesteld voor partnerorganisaties van Kind en Gezin die met dezelfde doelgroepgezinnen werken. Het aanbod wordt ook uitgebreid met de thema's 'kinderopvang' en 'algemene dienstverlening'.

Werken met gezinsondersteuners

Binnen de regioteams van Kind en Gezin werken naast regioverpleegkundigen ook gezinsondersteuners, vroeger 'ervaringsdeskundigen in de kansarmoede' en 'intercultureel medewerkers' genoemd. De dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen verzorgen ze samen met de regioverpleegkundige: elk heeft daarin een eigen aandeel vanuit haar of zijn eigen competenties. Gezien de centrale plaats van de gezinsondersteuners in het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen, is hun professionalisering en hun inschakeling in de dienstverlening voor Kind en Gezin van blijvend belang. In 2007 werd in het kader van een globaal ontwikkelingstraject voor de gezinsondersteuners onder andere geïnvesteerd in een verfijnd functieprofiel en in opleidingen over pedagogisch adviseren. In 2008 werd werk gemaakt van de verdere implementatie van het verfijnde functieprofiel.

De gezinsondersteuners (behalve in de provincie Antwerpen) kregen op basis van het nieuwe functieprofiel een rol toegewezen in het spreekuur opvoedingsondersteuning. Om hen te ondersteunen in deze rol werd er een opleidingstraject van twee opleidingsdagen uitgewerkt.

Inloopteams

De door Kind en Gezin gesubsidieerde inloopteams organiseren groepswork voor ouders en aanstaande ouders rond de opvoeding van en de zorg voor hun kind. Waar nodig kunnen ze gezinnen ook bijstaan met individuele ondersteuning, bemiddeling en begeleide doorverwijzing. Om de toegankelijkheid van de dienstverlening te verbeteren, in het bijzonder voor kansarme gezinnen, organiseren ze een onthaalfunctie. De dertien inloopteams zijn actief in achtergestelde buurten van acht Vlaamse steden en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Vanuit hun laagdrempelige karakter en hun groepsgerichte werking zijn de inloopteams complementair aan de overige dienstverlening van Kind en Gezin.

In 2008 namen de inloopteams voor de eerste keer hun aandeel op in het actieplan Kleuterparticipatie. Tijdens de door de inloopteams georganiseerde ouderbijeenkomsten kreeg het thema kleuterparticipatie expliciet een plaats. In het najaar van 2008 dienden twee nieuwe inloopteams, gelegen in Leuven en in Genk, een aanvraag tot erkenning in. Sinds 1 januari 2009 worden zij erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin.

Project in de kijker

Kleuterparticipatie

Kind en Gezin onderneemt samen met het beleidsdomein Onderwijs een aantal acties om de deelname van kleuters aan het kleuteronderwijs te stimuleren. Sinds oktober 2007 worden ouders tijdens de consulten op de kindleeftijd van 15 en/of 24 maanden geïnformeerd over het belang van het kleuteronderwijs en worden ze aangespoord om stil te staan bij de keuze van een kleuterschool. Daartoe werd de Schoolkieswijzer ontwikkeld, een ondersteunend instrument voor ouders. Maatschappelijk kwetsbare gezinnen kunnen indien nodig een beroep doen op extra ondersteuning voor de toeleiding. In het consult op 30 maanden staat de regioverpleegkundige vanuit haar of zijn preventieve opdracht stil bij de voorbereiding op de kleuterschool (de ontwikkeling van peuter naar kleuter en hoe je daar als ouder mee omgaat). In 2008 gingen in de inloopteams de eerste ouderbijeenkomsten van start rond het thema 'de kleuterschool'. Daarnaast brengt Kind en Gezin vanuit zijn preventieve opdracht een huisbezoek aan de niet in de kleuterschool ingeschreven kinderen om ze extra te motiveren voor en te ondersteunen bij de instap in de kleuterschool. In 2009 zal in samenwerking met de partnerorganisaties een aanbod in het kader van ouderbijeenkomsten worden uitgebouwd in de regio's zonder inloopteam. Daartoe werden binnen Kind en Gezin vijf provinciale medewerkers aangesteld.

3. De dienstverlening van Kind en Gezin (vervolg)

3.5 OPVOEDINGSHULP BIJ OPVOEDINGSSPANNING EN -CRISIS

Bij probleem- of crisissituaties met jonge kinderen kunnen ouders een beroep doen op een aantal voorzieningen die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden.

Centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG's)

De centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG's) bieden aan gezinnen met jonge kinderen een tijdelijke ondersteuning om een moeilijke periode door te komen. Die hulp kan bestaan uit een pedagogische begeleiding aan huis ofwel uit een verblijf van het kind in het centrum gedurende een dagdeel of 24 uur op 24 uur, gekoppeld aan een gezinsbegeleiding.

De CKG's ondersteunen zowel gezinnen waarin de opvoeding door situationele factoren tijdelijk belemmerd wordt (bv. een ouder met kanker die niet kan terugvallen op een sociaal netwerk) als gezinnen die om uiteenlopende redenen (bv. aard van het kind, kenmerken van de ouder, armoede) in een opvoedingscrisis of risicosituatie voor een problematische opvoeding zijn beland. Het is daarbij van belang dat de situatie van die aard is dat ze nog kan worden gekeerd door tijdig in te grijpen, en dat de gezinnen zelf, eventueel met de hulp van een andere hulpverlener, de stap zetten om op deze hulpverlening een beroep te doen. De CKG's kunnen ook hulp bieden bij acute crisissituaties waarvoor onmiddellijk een oplossing gevonden moet worden.

De CKG's in beweging

In de loop van 2008 werd gestart met de herziening van het besluit over de erkenning en de subsidiëring van de CKG's, en dit met het oog op een meer modulair uitgewerkt aanbod en een betere afstemming op de regelgeving over de kwaliteitszorg in de CKG's. Bij deze oefening wordt aandacht besteed aan de verankering van vernieuwende methodieken, zoals een sterkere participatie van gezinnen en een vroegtijdige postnatale ondersteuning.

De voorbije jaren werd de integratie van het STOP 4-7-programma (Samen sterker-Terug-Op-Pad) binnen de CKG-sector voorbereid. Het STOP 4-7-programma is een sterk wetenschappelijk onderbouwd programma dat zich richt op kinderen tussen 4 en 7 jaar die thuis of op school gedragsproblemen vertonen. In 2008 werd in elke Vlaamse provincie één STOP-team erkend en gesubsidieerd.

Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg

Bij een probleem- of crisissituatie is ook kortstondige opvang mogelijk in een pleeggezin dat aangesloten is bij een dienst voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP). Zowel de gezinnen als de pleeggezinnen worden professioneel ondersteund door deze diensten.

De gezinsondersteunende pleegzorg en het residentiële luik van de CKG-sector richten zich gedeeltelijk op dezelfde doelgroep. In 2007 kwamen de CKG's en de gezinsondersteunende pleegzorg tot verdere samenwerkingsafspraken met het oog op het optimaliseren van de toeleiding van gezinnen naar het meest geschikte aanbod. Onder bepaalde voorwaarden werd het ook mogelijk om een combinatie te maken van modules uit de CKG's enerzijds en de gezinsondersteunende pleegzorg anderzijds.

In 2008 werd in overleg met de sector gewerkt aan de opmaak van een driejarig convenant dat de werking en financiering van de sector regelt voor de periode van 1 januari 2009 tot en met 31 december 2011.

3.6 HULPVERLENING BIJ KINDERMISHANDELING

Preventie van kindermishandeling

Kind en Gezin wil gezinnen met jonge kinderen en maatschappelijk kwetsbare zwangeren maximaal ondersteunen op het vlak van opvoeding. Een vroegtijdige gerichte ondersteuning via de gezinsbezoeken en de consulten op de consultatiebureaus kan voorkomen dat het fout loopt. Het verder uitbouwen van opvoedingsondersteuning draagt op die manier bij tot de preventie van ernstige opvoedingsproblemen en problematische opvoedingsituaties.

Detectie van zorgwekkende opvoedingssituaties

Kind en Gezin investeert ook in het vroegtijdig onderkennen van situaties waar het minder goed loopt. De regioteamleden van Kind en Gezin worden daarom opgeleid voor en ondersteund bij het signaleren van opvoedingssituaties die voor kinderen een ernstige bedreiging vormen.

Project in de kijker

Plan van aanpak preventie kindermishandeling

Zorgwekkende opvoedingssituaties vroegtijdig signaleren en aan gezinnen de gepaste ondersteuning bieden is een van de moeilijkste onderdelen van het werk van de regioteamleden van Kind en Gezin. De opvolging van dergelijke situaties vergt bovendien een nauwe samenwerking met de verschillende partnerorganisaties en de gerechtelijke diensten. Om hen hierbij te ondersteunen, startte Kind en Gezin in 2007 een vierdaags opleidingstraject over de detectie en de opvolging van zorgwekkende opvoedingssituaties. In 2008 volgden 550 van onze regioteamleden dit vormingstraject. Afgelopen jaar investeerden we ook in de samenwerking tussen de regioteamleden en de consultatiebureau-artsen in het kader van de preventie van kindermishandeling. De CB-artsen kregen een introductiedag in 2007 en in 2008 was er een vormingsmoment aan de hand van een fictieve casus. Naast klassieke vormingsmethodieken worden ook een zelfstudiepakket en een bordspel ('Kwista!') ingezet. Voor de teamverantwoordelijken was er de opleiding 'Omgaan met traumatische gebeurtenissen in de werkcontext'.

De vertrouwenscentra kindermishandeling

De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's), die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden, zijn een aanspreekpunt voor alle mogelijke situaties van intrafamiliaal geweld op kinderen. Iedereen, zowel hulpverleners als de kinderen zelf en ook mensen uit de omgeving van een kind, die een vermoeden of een ongerustheid heeft over de veiligheid van een kind, kan contact opnemen met een VK voor advies of met een concrete hulpvraag. De medewerker van het VK luistert, geeft advies en kan hulp organiseren.

Project in de kijker

Het ontwikkelingsplan voor de vertrouwenscentra kindermishandeling

De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's) werkten eind 2005 een ontwikkelingsplan uit om hun dienstverlening te verbeteren, rekening houdend met een aantal maatschappelijke evoluties inzake kindermishandeling. In 2008 werd een grondige analyse gemaakt van de huidige manier waarop de vertrouwenscentra omgaan met meldingen. De vertrouwenscentra streven er al langer naar hun dossiers op een unieke en uniforme wijze te beheren. In 2008 werd daarom van start gegaan met de uitbouw van een elektronische toepassing die de dossiers bij de vertrouwenscentra informatiseert. In 2009 wordt deze toepassing in samenwerking met de VK's verder concreet uitgewerkt en wordt een eerste versie van de toepassing bij wijze van proef aan de vertrouwenscentra voorgesteld. Het uniforme beheerssysteem zal een ondubbelzinnige meting en rapportering mogelijk maken van de bij de VK's beschikbare gegevens over meldingen van en diagnosestelling bij vermoedens van kindermishandeling.

Veiligheid van kinderartikelen

Het streven naar een veilige leefomgeving voor het kind van 0 tot 3 jaar is voor Kind en Gezin een belangrijke opdracht. Het meldpunt voor de registratie van onveilige kinderartikelen biedt aan ouders, onthaalouders en kinderdagverblijven de mogelijkheid om via de website van Kind en Gezin (of telefonisch) melding te maken van onveilige eigenschappen van speelgoedartikelen, kindermeeubelair of andere producten die bestemd zijn voor kinderen van 0 tot 3 jaar of van ongevallen of bijna-ongevallen met deze artikelen. Onveilige situaties die door de melder als ernstig worden ingeschat of die een ongeval hebben veroorzaakt, worden meteen meegedeeld aan de federale overheidsdienst Economie, die verder onderzoek op zich neemt en het artikel indien nodig uit de markt kan nemen. Kind en Gezin zal het meldpunt actief promoten via verschillende communicatiekanalen.

HOOFDSTUK 4

ADOPTIE

1. Trends, realisaties en plannen

Vaststellingen en trends

- De kloof tussen het aantal aanmeldingen voor interlandelijke adoptie en het aantal plaatsingen blijft groot.
- Het gewenste kindprofiel verschilt vaak van het profiel van de adoptabele kinderen.
- Door andere visies in de herkomstlanden is interlandelijke adoptie door koppels van hetzelfde geslacht niet evident.
- Het aantal aanmeldingen voor interlandelijke adoptie daalt.
- Wereldwijd worden er minder kinderen geadopteerd.
- De voorwaarden van de herkomstlanden worden strikter en het aantal adoptabele kinderen daalt.
- Er is behoefte aan buitenlandse missies in het kader van kanaalonderzoek en kanaalcontroles.

Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.

Realisaties in 2008

- Er werden missies ondernomen naar de Verenigde Staten en Marokko met het oog op de opening van nieuwe kanalen.
- De Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie (VCA) ondernam een missie naar China wegens geruchten over wantoestanden.
- Er werden delegaties ontvangen uit Rusland, de Verenigde Staten, Nepal, Kazachstan, Nederland en Haïti.
- De VCA nam deel aan de bijeenkomst van Europese centrale autoriteiten inzake adoptie in Brno (Tsjechië).
- De nieuwe aanpak van intrafamiliale adopties werd doorgevoerd.
- De procedure voor inzage in adoptiedossiers door geadopteerden werd uitgewerkt.
- De wachttijden bij de diensten voor maatschappelijk onderzoek werden weggewerkt.
- De VCA werkte mee aan de aanzet tot de Leuvense Adoptiestudie.
- Er werd gewerkt aan een samenwerkingsakkoord met de Autorité Centrale Communautaire.

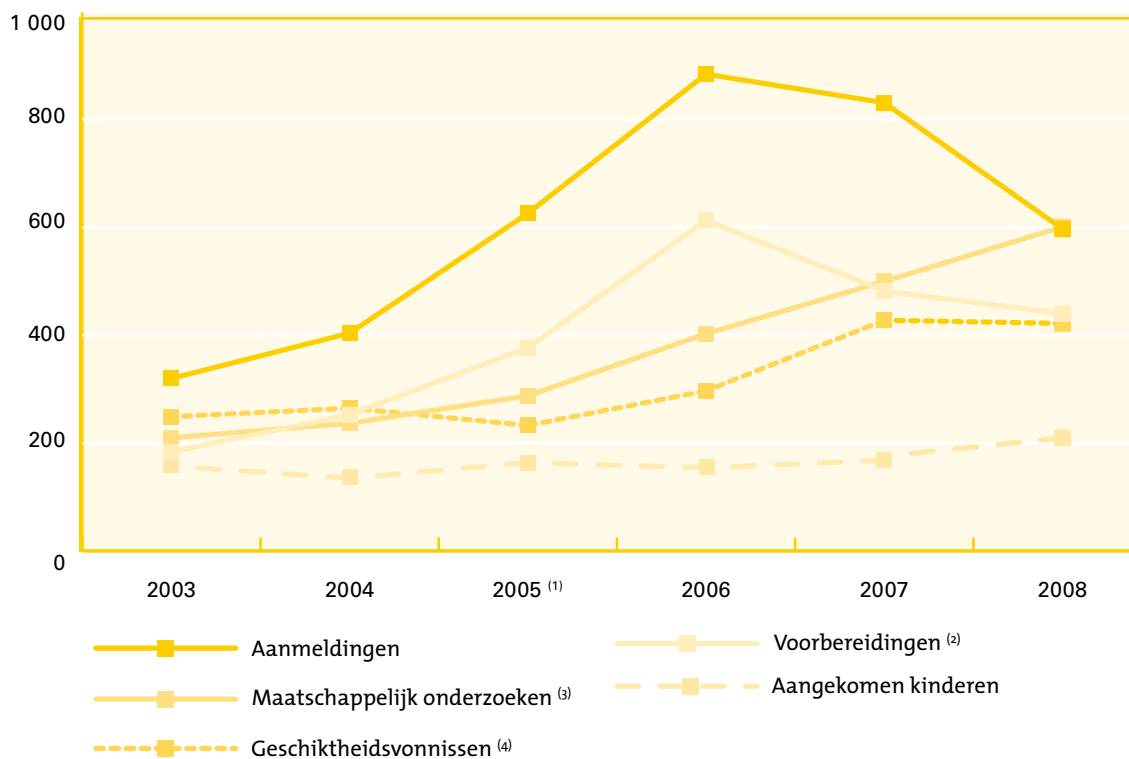
Plannen voor 2009

- De voorbereiding van een decreet binnenlandse adoptie.
- Het vastleggen van de inzageprocedure in een besluit van de Vlaamse Regering en het voorzien in de praktische uitvoering ervan.
- De operationalisering van een nieuw beheerssysteem voor individuele adoptiedossiers.
- Het intern officialiseren van een nieuwe werkwijze voor kanaalonderzoek met een duidelijk onderscheid tussen familiaal en niet familiaal.
- De opmaak van een programmatie voor interlandelijke adoptie waarbij de instroom van kandidaat-adoptanten wordt afgestemd op het aantal en het profiel van kinderen die gebaat zijn met een interlandelijke adoptie.
- De prospectie van nieuwe mogelijkheden tot samenwerking bij bevoegde overheden in herkomstlanden en de ondersteuning van de adoptiediensten bij het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden.
- Een rondgang bij de jeugdrechtbanken in het kader van een optimalisering van de geschiktheidsprocedure en de opzet van een wetenschappelijk onderzoek rond het geschiktheidsonderzoek.
- Het verder opvragen van oude dossiers in het kader van de opdracht tot bewaring en inzage van adoptiedossiers.

2. Kerncijfers

Interlandelijke adoptie

4.1 Overzicht interlandelijke adoptie

(1) Op 1 september 2005 trad de nieuwe adoptiewet in werking, waardoor vrije adopties niet meer mogelijk zijn en alle kandidaat-adoptieouders verplicht zijn zich aan te melden bij de VCA

(2) Uitgereikte attesten van voorbereiding; voorbereiding is alleen nodig voor de eerste adoptie

(3) Aantal gerealiseerde maatschappelijk onderzoeken

(4) Aantal uitgesproken geschikheidsvonnissen ontvangen via de Federale Centrale Autoriteit (FCA) tot 20 maart 2009

Aangekomen kinderen volgens herkomstland

	2007		2008	
	Aantal	%	Aantal	%
China	30	17,1	8	3,8
Colombia	3	1,7	1	0,5
Ethiopië	88	50,0	97	46,2
de Filipijnen	9	5,1	6	2,8
India	5	2,8	9	4,3
Kazachstan	26	14,8	58	27,6
Polen	0	0,0	4	1,9
Rusland	4	2,3	8	3,8
Sri Lanka	2	1,1	5	2,4
Thailand	2	1,1	4	1,9
Zuid-Afrika	7	4,0	10	4,8
Totaal uit buitenland afkomstig	176	100,0	210	100,0

4.2 Aangekomen kinderen na bemiddeling door een erkende adoptiedienst, volgens herkomstland

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

Kanaaldossier ontvangen	17
Kanaalonderzoek opgestart	15
Goedkeuring kanaal	8
Weigering kanaal	3
Verzending naar buitenland ⁽¹⁾	7
Kinddossier ontvangen	6
Goedkeuring kindtoewijzing	6
Registratie door FCA	4

4.3 Kerncijfers over zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers - 2008

(1) Er werden 5 nieuwe dossiers verzonden; voor 3 dossiers die al vóór 2008 waren verzonden, werden aanvullingen nagestuurd op verzoek van het herkomstland

Binnenlandse adoptie

Aantal meldingen	
Adoptiedienst	115
Zelfstandig	431
<i>waarvan stiefouder hetero</i>	194
<i>stiefouder holebi</i>	208
<i>bekend kind</i>	29
Totaal	546
Afgeronde voorbereidingen	
Adoptiediensten	12
Zelfstandig	284
Totaal	296
Aantal plaatsingen via adoptiedienst	29

4.4 Aantal meldingen, afgeronde voorbereidingen en plaatsingen - 2008

Raadpleeg het Activiteitenverslag van de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie op onze website voor meer gedetailleerd cijfermateriaal.

3. Kerntaken

De VCA werkt onder leiding van de Vlaamse adoptieambtenaar, Dorine Chamon. Het team van de VCA neemt een reeks taken op die gericht zijn op de kandidaat-adoptanten (o.a. informatie, trajectbegeleiding), de adoptiesector (o.a. erkenning, begeleiding, werkafspraken, overleg en informatieverstrekking) en de herkomstlanden (o.a. kanaalcontrole, samenwerking).

3.1 INFORMATIE

De VCA verstrekt doorlopend informatie over de verschillende aspecten van adoptie aan alle geïnteresseerden (kandidaat-adoptanten, binnenlandse en buitenlandse overheden, ...). Dit gebeurt door middel van informatiebrochures en telefonische contacten, maar ook via de website van Kind en Gezin, die een overzicht biedt van de adoptieprocedure en antwoord geeft op enkele veelgestelde vragen.

Kandidaat-adoptanten duidelijk informeren over alle elementen van de adoptieprocedure is voor de VCA een belangrijke opdracht. In 2008 is de verhouding tussen het aantal uitgereikte geschiktheidsvonnissen en het aantal aangekomen adoptiekinderen 2 op 1, wat betekent dat niet elk geschiktheidsvonnis uitmond in een adoptie binnen de geldigheidsperiode. De VCA organiseert vrijblijvende informatiesessies vóór de start van de interlandelijke geschiktheidsprocedure.

3.2 TRAJECTBEGELEIDING VAN DE KANDIDAAT-ADOPTANTEN VOOR INTERLANDELIJKE ADOPTIE

Twee trajectbegeleiders leiden de kandidaat-adoptanten door de soms complexe adoptieprocedure: de registratie van de aanmeldingen, het doorverwijzen naar voorbereidingscentra en diensten voor maatschappelijk onderzoek, het verzenden van gezinsrapporten naar de jeugdrechtbanken, het verzenden van het geschiktheidsvonnis en het verslag van het Openbaar Ministerie naar het herkomstland (al dan niet via de adoptiedienst), de goedkeuring van de kindtoewijzing, het registreren van de erkenning, enz. Het ICT-instrument dat werd ontwikkeld om deze dossiers op te volgen, kon in 2008 nog niet geïmplementeerd worden. De implementatie ervan werd verschoven naar 2009.

In 2008 werd ook een trajectbegeleider zelfstandige adoptie aangesteld.

Naast de gewone zelfstandige aanvragen ontving de VCA 38 aanmeldingen voor zelfstandige intra-familiale adoptie uit 18 verschillende landen. Een speciale voorbereidings sessie en een individueel onderhoud met elk van de kandidaten werden georganiseerd om vooraf al een inschatting te geven over de haalbaarheid van het intrafamiliale adoptieproject in het licht van de wettelijke vereisten. Zo konden mensen met kennis van zaken beslissen om al dan niet de geschiktheidsprocedure op te starten.

3.3 BINNENLANDSE ADOPTIE

Ook voor binnenlandse adoptie is de VCA het centrale aanmeldingspunt.

Als de binnenlandse adoptiediensten behoefte hebben aan nieuwe kandidaten, worden die uitgenodigd voor een vorming. Dit voorbereidingsprogramma wordt gegeven door de vzw EVA-vorming, waarin de binnenlandse adoptiediensten zich verenigden. Na het volgen van de voorbereiding kiezen de kandidaten voor een adoptiedienst die zal instaan voor de verdere bemiddeling.

Daarnaast werd in 2008 ook een groot aantal zelfstandige binnenlandse adopties gerealiseerd, meestal als stiefouderadoptie. Voor hen geeft EVA-vorming een aangepaste voorbereidingscursus.

3.4 KANAALCONTROLE EN SAMENWERKING MET DE HERKOMSTLANDEN

De VCA zorgt voor de goedkeuring van de adoptiekanaalen die worden voorgesteld door adoptiediensten of zelfstandige adoptanten. We investeren daarnaast ook in de samenwerking met buitenlandse overheden met het oog op het waarborgen van het belang van het kind en zijn fundamentele rechten bij interlandelijke adoptie.

Programma's in binnen- en buitenland die stroken met de doelstellingen van het Haags Verdrag en van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, worden vanuit de VCA mee ontwikkeld of ondersteund.

3.5 ADOPTIEBEMIDDELING BEGELEIDEN EN VERBETEREN

De VCA begeleidt erkende adoptiediensten bij het tot stand brengen van een samenwerkingsverband in het buitenland, bij het ontwikkelen van concrete bemiddelingsprocedures en bij het evalueren en verbeteren van de concrete adoptiebemiddeling. Bij de toepassing van de regelgeving van de adoptiediensten werkt de VCA net als bij het onderzoek en het opstarten van nieuwe kanalen nauw samen met de Federale Centrale Autoriteit, de FOD Buitenlandse Zaken, de Dienst Vreemdelingenzaken en de centrale autoriteiten van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap. Daartoe wordt regelmatig overleg gepleegd.

De VCA organiseert bovendien op geregelde tijdstippen structureel overleg met en tussen de partners uit het adoptiewerkveld, met name de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie, de adoptiediensten en het Steunpunt Nazorg Adoptie.

In 2008 werd een werkbezoek aan China gebracht om de samenwerking met dit land te verbeteren. Om de mogelijkheden tot een adoptiesamenwerking te onderzoeken en om gegevens te verzamelen voor een beslissing over het ingediende kanaalonderzoek, organiseerde de VCA verder met de betrokken adoptiediensten missies naar de Verenigde Staten en Marokko. In 2008 werden ook delegaties ontvangen uit Rusland, Nepal, Kazachstan, de Verenigde Staten, Haïti en Nederland. Een medewerker van de VCA nam deel aan het jaarlijkse congres voor Europese centrale autoriteiten dat in 2008 plaatsvond in Brno (Tsjechië).

3.6 ERKENNING EN SUBSIDIËRING VAN VOORZIENINGEN

De verlenging, intrekking of schorsing van de erkenning en de subsidiëring van een voorbereidingscentrum, een dienst voor maatschappelijk onderzoek of een adoptiedienst gebeurt op advies van de VCA. Ook de werking van het Zoekregister, VAG, Steunpunt Nazorg Adoptie en EVA-vorming wordt gesubsidieerd.

3.7 AANVULLENDE TAKEN

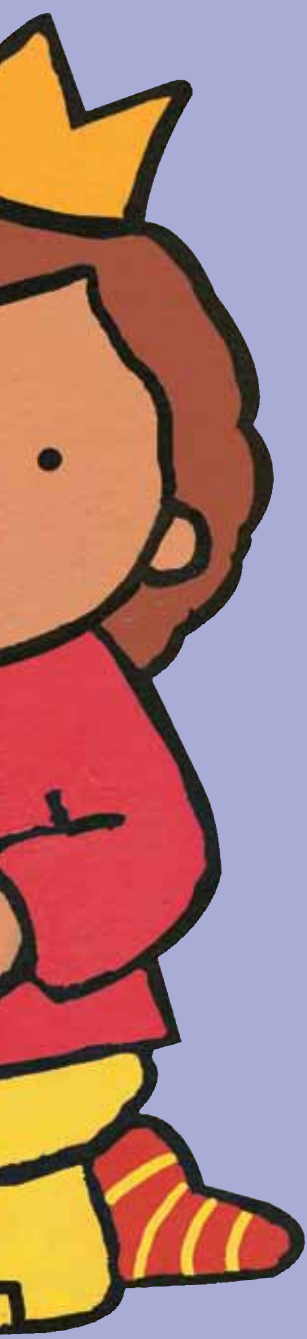
De VCA informeert niet alleen kandidaat-adoptanten: aan de Vlaamse adoptieambtenaar werden ook een aantal taken toevertrouwd die erop gericht zijn geadopteerden toegang te geven tot hun eigen dossier. Concreet kreeg de VCA de opdracht alle dossiers over adoptie te bewaren, inzage in de adoptiedossiers te verschaffen en bijstand te verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier.

Om deze rol ten volle te kunnen opnemen werd in 2008 actief gewerkt aan het vervolledigen van de centrale databank van alle adoptiedossiers die in het verleden door de erkende adoptiediensten opgemaakt werden.

Een ontwerpakte inzake de procedure voor inzage in adoptiedossiers werd afgerond in samenwerking met de K.U.Leuven en werd in 2008 voorgelegd aan het kabinet. De inschrijving in de regelgeving en de praktische implementatie van de nieuwe procedure voor inzage en begeleiding staan gepland voor 2009.

HOOFDSTUK 5

SOCIAAL VERSLAG

1. Trends en realisaties

Vaststellingen en trends

- Met 91% vrouwelijke personeelsleden blijft Kind en Gezin een heel vrouwelijke organisatie. Dit typeert Kind en Gezin sterk in zijn cultuur en gebruiken: deeltijds werk, onbezoldigd verlof, thuiswerk en decentraal werken worden veelvuldig gebruikt in het streven naar een goede werk-privébalans. Kind en Gezin is een van de weinige organisaties die deze verhouding tussen mannen en vrouwen ook op de hogere management-niveaus behouden.
- De groep van regioverpleegkundigen blijft de grootste groep binnen Kind en Gezin: bijna de helft (656 personeelsleden of 464,8 VTE's) van het personeelsbestand. De dienstverlening wordt echter hoe langer hoe meer gerealiseerd door een multidisciplinair personeelsbestand. In 2008 werden de fundamenteën gelegd om ook de consulenten doelgroepen en opvoedingsondersteuning volledig binnen de provinciale dienstverlening te positioneren.
- Kind en Gezin kent een zeer loyale personeelsgroep. Slechts 97 collega's hebben de organisatie in 2008 verlaten (vrijwillig vertrek, pensionering, einde contract en ontslag); 126 nieuwe collega's gingen van start. Het turnoverpercentage bedraagt daardoor slechts 7%. Uit de personeelsenquête blijkt dat vooral de unieke missie van Kind en Gezin deze loyaliteit verklaart.
- De evolutie naar meer deeltijds werken is al enkele jaren merkbaar en zette zich in 2008 nog voort. In 2008 werkte 40,5% van de personeelsleden voltijds. De deeltijdse personeelsleden kiezen vooral voor een werkfractie van 50% of 80%. 7% van de personeelsleden heeft een niet-actief statuut: ze zijn in loopbaanonderbreking, met onbezoldigd verlof, gedetacheerd of met zwangerschapsverlof. De 1 352 personeelsleden in 2008 vertegenwoordigden een voltijds equivalent van 1 016,45. Hierdoor wordt een activiteitsratio van 75% gehaald.

Realisaties in 2008

- In 2008 ondersteunde HRM samen met de afdeling Algemene Diensten de implementatie van de reorganisatie van Kind en Gezin. In samenwerking met de afdelingen werden de functieprofielen van de diensthoofden en van de coördinatoren opgemaakt. Andere functieprofielen werden bijgestuurd of herschreven. De bevorderingsprocedures werden begeleid en uitgevoerd.
- Het beheren van de afwezigheden van de collega's gebeurt vanaf de invoering van e-HRM voor afwezigheidsbeheer volledig automatisch. Het aanvragen, goedkeuren, opvolgen en overzien van de verschillende verlofvormen gebeurt dankzij e-HRM via een beveiligde webpagina op intranet.
- Alternatief werken is al sinds 1998 gebruikelijk bij Kind en Gezin. Tot in 2008 werden er in het kader van projecten afspraken gemaakt. De aanpassing van het arbeidsreglement garandeert de uniforme toepassing van het thuiswerken, het werken zonder verplichte tijdsregistratie en het resultaatgericht werken.

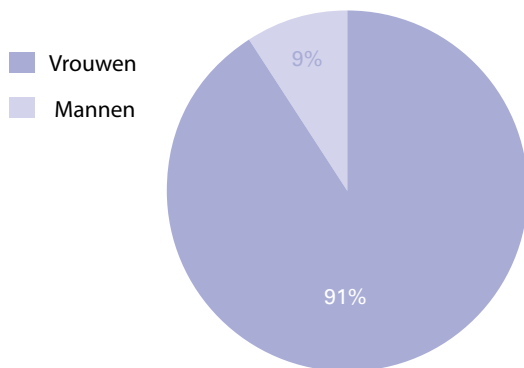
1. Kerncijfers

Geslacht, statuut en niveau

	Statutair		Niet-statutair		Totaal	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
Niveau A	33	75	18	63	51	138
Niveau B	24	529	7	265	31	794
Niveau C	9	51	13	73	22	124
Niveau D	11	54	7	120	18	174
Totaal	77	709	45	521	122	1 230

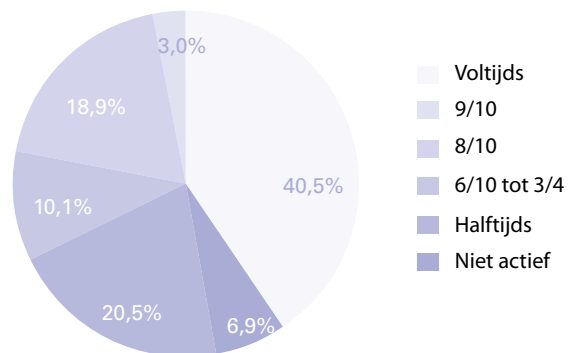
5.1 Personeelsbestand volgens geslacht, statuut en niveau bij Kind en Gezin op 31 december 2008

Verdeling man/vrouw

5.2 Personeelsbestand volgens geslacht

Arbeidsstelsels

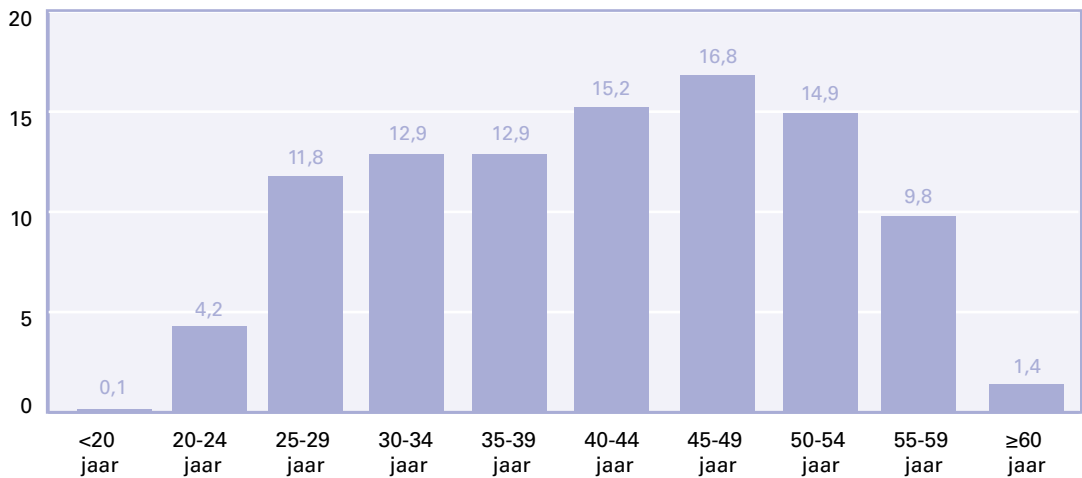
5.3 Verdeling van het personeel volgens werkfractie

Verdeling personeel over de afdelingen

	VTE's	Effectieven	Percentage VTE's
Antwerpen	206,2	290	20,3
Limburg	69,5	135	9,5
Oost-Vlaanderen	153,9	213	15,1
West-Vlaanderen	112,7	161	11,1
Vlaams-Brabant	135,5	181	13,3
Centrale afdelingen	311,6	372	30,7
Totaal	1 016,4	1 352	100,0

5.4 Verdeling van het personeelsbestand van Kind en Gezin over de afdelingen, in VTE's en effectieven op 31 december 2008

Evolutie aantal aanwezige kinderen

5.5 Leeftijdsverdeling als aandeel van de effectieven in percenten

HOOFDSTUK 6

FINANCIËEL VERSLAG

Jaarverslag • 2008

1. De begrotingscyclus

De begroting wordt jaarlijks opgesteld en heeft betrekking op de periode van één jaar. De begrotingscyclus, het tijdsbestek waarin aan een begroting van een bepaald jaar wordt gewerkt, duurt uiteraard langer dan één jaar en kan in drie grote fasen worden opgedeeld: de totstandkoming van de begroting, de uitvoering ervan en het opstellen van de eindrekening.

De begrotingscyclus van een specifiek begrotingsjaar start met het ontwerp van initiële begroting, dat wordt opgesteld in de eerste helft van het voorafgaande jaar. Tegen het einde van dat jaar, en na goedkeuring door het Vlaams Parlement, worden de begrotingsdecreten bekrachtigd door de Vlaamse Regering en kan de begrotingsuitvoering in het nieuwe begrotingsjaar van start gaan.

In het eerste trimester van het nieuwe begrotingsjaar wordt een begrotingscontrole uitgevoerd om de

initiële begroting te actualiseren. De begrotingscontrole moet tegen eind juni van het begrotingsjaar voltooid zijn.

De initiële begroting en de begrotingscontrole trekken de krijtlijnen voor de uitvoering van de begroting in het betreffende begrotingsjaar. Na afloop van het begrotingsjaar wordt een eindafrekening opgesteld waarin de entiteit aangeeft hoe de uitvoering van de begroting zich verhoudt tot de goedgekeurde begroting. Deze eindafrekening moet uiterlijk op 31 oktober van het jaar volgend op het begrotingsjaar bij het Vlaams Parlement worden ingediend. Overeenkomstig de Vlaamse regelgeving voert Kind en Gezin zijn budgettaire boekhouding op basis van de ESR-classificatie (Europees Stelsel van Rekeningen). Deze classificatie stelt de overheid in staat om de begroting en de uitvoeringscijfers van verschillende overheidsentiteiten te vergelijken en te consolideren.

2. De initiële begroting en de begrotingscontrole - evolutie van de dotatie

De begroting is naast een zuiver ontwerp of zuivere prognose van de vermoedelijke ontvangsten en uitgaven voor een bepaald begrotingsjaar ook een beleidsinstrument. Het is het financieel-economisch huishoudplan van de regering voor het komende begrotingsjaar. Bij de invulling van de begroting worden de beleidsvoornemens, de beleidsacties en de prioriteiten geuit en geconcretiseerd in budgettaire euro's.

Voor de uitvoering van bestaand en van nieuw beleid is Kind en Gezin in belangrijke mate afhankelijk van de dotatie die het van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt.

In vergelijking met 2007 steeg de dotatie van Kind en Gezin in 2008 naar aanleiding van de initiële begroting, de twee begrotingscontroles en overhevelingsbesluiten met 41,3 mio EUR.

Binnen de beleidsdomeinen kinderopvang, preventieve gezinsondersteuning en adoptie werden (al dan niet eenmalige) bijkomende middelen aan de dotatie toegevoegd om de beleidsvoornemens te realiseren.

Binnen het domein van de kinderopvang werden er bijkomende middelen vrijgemaakt ten bedrage van 20,9 mio EUR. Deze middelen kwamen vooral ten goede aan de uitbreiding van het aantal plaatsen in de kinderopvang en aan de structurele inbedding van lokale diensten voor buurtgerichte opvang. Daarnaast werden ook middelen uitgetrokken voor een betere omkadering bij de diensten voor onthaalouders. Verder werd er ook een eenmalige forfaitaire subsidie verleend aan alle kinderopvangvoorzieningen als stimulans om zich te conformeren aan de normen in verband met brandpreventie. Tot slot werden er ook middelen toegekend om een antwoord te kunnen bieden op het verschil in stijgingsritme tussen de uitgaven van de kinderopvang enerzijds en de financieringsbronnen ervan anderzijds.

Binnen het domein van de preventieve gezinsondersteuning werden bijkomende middelen toegekend ten bedrage van 5 mio EUR. Een deel van deze middelen werd ingezet voor de eigen dienstverlening van Kind en Gezin (o.a. het stimuleren van schoolparticipatie van kleuters en een tegemoetkoming voor het stijgende aantal geboorten en de daaraan gekoppelde op te voeren dienstverlening). Een ander deel van de bijkomende middelen werd uitgekeerd

aan de gesubsidieerde sectoren in dit domein. Hiermee konden verschillende beleidsintenties uitgevoerd worden (waaronder eveneens doelstellingen opgenomen in het Globaal Plan Jeugdzorg):

- alle erkende voorzieningen binnen de sectoren van de preventieve gezinsondersteuning kregen een eenmalige toelage als tegemoetkoming in de informatiseringskosten;
- de organiserende besturen van de consultatiebureaus ontvingen bijkomende middelen om kwaliteitsverbeterend te werken, om de organisatie van de zittingen opnieuw kostendekkend te maken en om financiële impulsen te geven voor de artsen;
- binnen de vertrouwenscentra kindermishandeling kon dankzij bijkomende middelen de directiefunctie gevaloriseerd worden;
- er werden bijkomende middelen vrijgemaakt om de diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg op een structurele en toereikende manier verder te kunnen subsidiëren;
- de STOP 4-7-projecten werden verder geïmplementeerd;
- er kwamen twee inloopteams bij.

Wat de sector adoptie betreft, werden er eenmalig bijkomende middelen uitgetrokken om de wachtlijsten bij de diensten voor maatschappelijk onderzoek voor interlandelijke adoptie weg te werken. Voorts werd in 2 mio EUR voorzien om de structurele tekorten in deze sector tot en met 2012 gedeeltelijk te ondervangen.

Ook voor de Kind en Gezin-Lijn werd een dergelijke inspanning van 2 mio EUR geleverd om gedurende vier jaar een gedeeltelijke oplossing te bieden voor de financieringsproblemen.

Daarnaast werden aan de dotatie van Kind en Gezin ook de middelen toegevoegd ter uitvoering van de maatregelen opgenomen in het Vlaams Sectoraal Akkoord 2006 - 2011. Deze middelen zijn bestemd voor de verschillende door Kind en Gezin gesubsidieerde sectoren.

Ten slotte moet ook vermeld worden dat net als voor elk begrotingsjaar ook in 2008 voldoende middelen aan de dotatie werden toegevoegd om de inflatie op te vangen.

3. Evolutie van de ontvangsten

De totale ontvangsten van Kind en Gezin bedroegen 482,1 mio EUR in 2008. Daarnaast deed Kind en Gezin in 2008 voor de financiering van zijn uitgaven ook nog een beroep op een deel van zijn reservefondsmiddelen (5,5 mio EUR).

De uitgaven van Kind en Gezin worden gefinancierd door een aantal verschillende ontvangsten. De belangrijkste financieringsbronnen zijn de inkomsten vanuit de sector overheid (77,4%) en de ouderbijdragen uit de gesubsidieerde kinderopvangsector (21,3%). Slechts een zeer beperkt deel van de uitgaven wordt gefinancierd met reservefondsmiddelen (1,1%) of met de overige ontvangsten (0,2%).

Inkomsten vanuit de sector overheid

De inkomsten vanuit de sector overheid stegen met 41,3 mio EUR of 12,3% in vergelijking met 2007. Het leeuwenaandeel van deze inkomsten wordt gevormd door de dotatie die Kind en Gezin ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap. Deze steeg met 43,8 mio EUR of 13,2%. De renteontvangsten met betrekking tot 2007 werden echter niet meer in 2008 ontvangen. Deze zullen pas in 2009 ontvangen worden, samen met de renteontvangsten die betrekking hebben op 2008. Omdat er in 2007 nog 1,5 mio EUR werd ontvangen aan renteontvangsten met betrekking tot 2006, heeft dit een negatieve impact op de toename van de inkomsten vanuit de sector overheid.

Voorts zijn de ontvangsten van een aantal andere overheidsinstanties (RSZ, federale overheid, Brusselse Gewestelijk Dienst voor Arbeidsbemiddeling) afgenomen tegenover 2007. De reden hiervoor is dat 2007 een jaar was waarin de achterstand uit voorgaande jaren door deze overheidsinstanties werd weggewerkt. In 2007 lagen deze ontvangsten op een uitzonderlijk hoog niveau. In 2008 werden deze ontvangsten teruggebracht tot op het normale niveau.

Ouderbijdragen

De ouderbijdragen stegen met 4,7 mio EUR of 4,79% in vergelijking met 2007.

Deze stijging van de ouderbijdragen is toe te schrijven aan zowel de stijging van het aantal gerealiseerde opvangdagen binnen de gesubsidieerde opvangsector als de stijging van de gemiddelde ouderbijdragen betaald door de gebruikers van de gesubsidieerde opvang. Deze bijkomende ontvangsten stellen Kind en Gezin in staat om de gestegen subsidiëringuitgaven, die Kind en Gezin moet doen ten gevolge van het gestegen aantal gerealiseerde opvangdagen, deels zelf te financieren.

4. Evolutie van de uitgaven

De totale uitgaven van Kind en Gezin bedroegen 468 mio EUR in 2008. Het overgrote deel van de uitgaven wordt vertegenwoordigd door de subsidiëringsuitgaven (82,6%). De personeelsuitgaven maken 11,4% uit van het totaal van de uitgaven, terwijl werkingsuitgaven, investeringsuitgaven en uitgaven verbonden aan aangegane leningen 6% vertegenwoordigen.

Bij de initiële begrotingsopmaak werd er bovendien afgesproken dat Kind en Gezin 2 mio EUR moest reserveren om toe te voegen aan het reservefonds.

Subsidiëringsuitgaven

De subsidiëringsuitgaven binnen de sector van de kinderopvang stegen met 26,8 mio EUR of 9,1% in vergelijking met 2007. De subsidiëringsuitgaven binnen de sector van de gezinsondersteunende pleegzorg stegen met 7,2 mio EUR of 12,1% tegenover 2007.

Deze gestegen subsidiëringsuitgaven zijn in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende elementen:

- bijkomende subsidiëringsuitgaven ten gevolge van het op kruissnelheid komen van initiatieven gefinancierd met middelen die al vóór 2008 aan de dotatie werden toegevoegd;
- bijkomende subsidiëringsuitgaven ten gevolge van de bijkomende middelen die in 2008 toegevoegd werden aan de dotatie (zie hierboven);
- bijkomende subsidiëringsuitgaven als gevolg van de toename van het aantal gerealiseerde opvangdagen in de gesubsidieerde sector;
- bijkomende subsidiëringsuitgaven ingevolge de indexering van de basissubsidiebedragen.

Personeelsuitgaven

De personeelsuitgaven zijn in vergelijking met 2007 met 4,77% gestegen. Deze stijging is in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende elementen:

- de spilindexoverschrijdingen van december 2007, april 2008 en augustus 2008;
- de invoering van de maaltijdcheques op jaarbasis (dit systeem ging van start op 1 juli 2007) en het verhoogde werkgeversaandeel in de maaltijdcheques dat van toepassing is vanaf 1 september;
- de stijging van het bijdragepercentage van 25% naar 27% van de loonlast van de statutairen aan de pool van de 'parastatalen' als aandeel in de financiering van de pensioenen.

Werkingsuitgaven

De werkingsuitgaven zijn tegenover 2007 gestegen met 6 mio EUR of 35,26%. Deze stijging vindt haar oorsprong in:

- de voorafbetaling van de huur van de centrale zetel in Brussel aan AXA voor de periode die loopt van 1 april 2009 tot 31 december 2011;
- de uiteindelijke goedkeuring van de samenwerkingsovereenkomst tussen de VRT en Kind en Gezin met betrekking tot positief ouderschap;
- het IT-project Mirage.

Investeringsuitgaven

De investeringsuitgaven zijn in vergelijking met 2007 gestegen met 756 duizend EUR of 54,6%. Deze stijging is toe te schrijven aan het investeringsproject voor de aankoop van notebooks voor de consultatiebureaus.

5. Resultaat van de begrotingsuitvoering - reservefonds

Aangezien de ontvangsten in 2008 de uitgaven overstegen, realiseerde Kind en Gezin in 2008 een budgettair resultaat van 17,5 mio EUR. Dit budgettair resultaat komt boven op de 2 mio EUR waarvan al bij de initiële begroting werd afgesproken dat ze moest worden toegevoegd aan het reservefonds per eind 2008.

Dit budgettair resultaat werd gerealiseerd door de onderaanwending van de in 2008 recurrent en eenmalig toegekende bijkomende middelen. De ermee te financieren uitgaven konden in 2008 slechts gedeeltelijk of helemaal niet worden uitgevoerd. Opdat deze uitgaven alsnog na 2008 zouden kunnen worden uitgevoerd, zullen deze eenmalige overschotten worden toegevoegd aan het reservefonds.

In tegenstelling tot in 2007 kunnen deze eenmalige overschotten eind 2008 niet worden toegevoegd aan het reservefonds. Er is immers een parlementaire machtiging vereist om dergelijke toevoeging aan het reservefonds te doen. Bijgevolg kan dit pas gerealiseerd worden bij de begrotingscontrole 2009.

Eind 2008 bedroeg het reservefonds van Kind en Gezin 41 mio EUR.

Begrotingsresultaat

in duizend EUR	2007	2008
Algemeen totaal inkomsten	437 430,79	487 610,50
Algemeen totaal uitgaven	437 295,56	469 963,34
Begrotingsresultaat	135,23	17 647,16

6.1 Vergelijking begrotingsresultaat 2007-2008

Ontvangsten

in duizend EUR	2007	%	2008	%
Inkomsten vanuit de sector overheid				
Dotatie 'Kind en Gezin'	330 240,15		374 037,02	
Dotatie 'Nationale Loterij'	561,00		561,00	
Renteontvangsten	1 545,79		0,00	
Investeringsdotatie crèches (VIPA)	0,00		0,00	
Premies gesco's en EWE's	128,55		114,92	
Van de sociale verzekeringsinstellingen (Sociale Maribel)	2 781,37		2 222,04	
Premies Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	647,51		417,00	
Van regionale en lokale overheden	353,37		196,50	
Totaal inkomsten vanuit de sector overheid	336 257,73	76,9%	377 548,48	77,4%
Functionele ontvangsten				
Ouderbijdragen ontvangen door				
kinderdagverblijven en door te storten aan Kind en Gezin	37 695,05		39 558,34	
diensten voor onthaalouders en door te storten aan Kind en Gezin	61 159,60		64 047,63	
Bijdragen adoptie	26,62		15,11	
Totaal functionele ontvangsten	98 881,26	22,6%	103 621,07	21,3%
Desinvesteringen				
Verkoop bestaande gebouwen	0,00		0,00	
Verkoop overige materialen	3,48		49,91	
Totaal desinvesteringen	3,48	0,0%	49,91	0,0%
Varia				
Recuperatie van kosten en varia-ontvangsten	804,50		923,92	
Schenken en legaten	0,00		0,00	
Totaal varia	804,50	0,2%	923,92	0,2%
Totaal ontvangsten	435 946,97	99,7%	482 143,38	98,9%
Reservefondsen				
Totaal reservefondsen	1 482,54	0,3%	5 466,68	1,1%
Algemeen totaal inkomsten	437 429,51	100,0%	487 610,06	100,0%

6.2 Vergelijking van de ontvangsten 2007-2008

in duizend EUR	2007	%	2008	%
Uitgaven aan personen verbonden aan de instelling				
Lonen en sociale lasten	49 070,84		51 298,90	
Representatie- en reiskosten	1 668,31		1 778,12	
Vorming	393,85		493,62	
Totaal uitgaven aan personen verbonden aan de instelling	51 133,00	11,7%	53 570,64	11,4%
Functioneringsuitgaven				
Huur gebouwen	2 400,78		6 677,66	
Huisvestingskosten	898,80		1 016,62	
Bureaunkosten	543,89		623,72	
IT-uitrusting en ondersteuning (excl. investeringen)	4 503,35		5 208,13	
PR en communicatie	1 763,07		2 358,45	
Betalingen aan derden voor geleverde prestatie	2 060,63		2 098,89	
Door derden ter beschikking gesteld personeel	2 980,07		3 186,59	
Leveringen aan voorzieningen en voor huisbezoeken	632,97		415,64	
Overige	1 268,18		1 478,29	
Totaal functioneringsuitgaven	17 051,74	3,9%	23 064,00	4,9%
Subsidiëring				
Kinderopvang				
Investeringstoelagen kinderdagverblijven	0,00		0,00	
Kinderdagverblijven	160 271,00		170 358,28	
Diensten voor onthaalouders	111 138,28		119 159,04	
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	9 055,16		14 831,46	
Vorming kinderopvang	530,65		526,78	
Projecten kinderopvang	1 254,60		1 536,48	
Projecten Derde Arbeidscircuit	3 346,03		3 378,97	
Financiële ondersteuning zelfstandige kinderopvang	4 581,62		7 169,90	
Startpremie	564,65		382,86	
Specifieke zorgbehoeften	894,70		1 036,44	
Flexibele opvang	1 857,47		0,00	
Buurt- en nabijheidsdiensten	1 511,71		2 661,50	
Gemandateerde voorzieningen	44,77		796,45	
Totaal subsidiëring Kinderopvang	295 050,66	67,5%	321 838,17	68,5%

Preventieve Gezinsondersteuning				
Inloopteams	1 390,13		1 495,50	
Consultatiebureaus	9 673,80		11 517,52	
Infovergaderingen 'Kind op Komst'	36,95		34,46	
Medische zittingen in POI's	0,12		0,00	
Prenatale steunpunten	127,66		141,29	
Expertisecentra kraamzorg	572,14		596,59	
Vertrouwenscentra kindermishandeling	3 816,97		4 247,44	
Adoptie	2 090,67		2 587,71	
Centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning	39 112,82		42 663,47	
Centra voor integrale gezinszorg	0,09			
Diensten voor private gezinsplaatsing	687,29		884,43	
Projecten	1 462,81		1 569,53	
Kinderrechtswinkels / Kinder- en Jongerentelefoon	0,00		0,00	
Opvoedingsondersteuning	3,64		391,31	
Sociale bijdragen aan gezinnen	23,34		29,80	
Totaal subsidiëring Preventieve Gezinsondersteuning	58 998,44	13,5%	66 159,06	14,1%
Totaal subsidiëring	354 049,09	81,0%	387 997,22	82,6%
Investeringsuitgaven				
Vervoermateriaal	0,00		0,00	
Installaties, kantoormachines en uitrusting	870,50		129,69	
Meubilair	129,41		88,29	
Informatica: hardware en software	385,50		1 923,69	
Boeken	0,00		0,00	
Verbouwing van bestaand gebouw	0,00		0,00	
Totaal investeringsuitgaven	1 385,41	0,3%	2 141,68	0,5%
Rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen				
Totaal rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen	1 189,81	0,3%	1 189,81	0,3%
Totaal uitgaven	424 809,06	97,1%	467 963,34	99,6%
Stijving fondsen				
Totaal stijving fondsen	12 486,50	2,9%	2 000,00	100,0%
Algemeen totaal uitgaven	437 295,56	100,0%	469 963,34	100,0%

6.3 Vergelijking van de uitgaven naar bestemming 2007-2008

BIJLAGE
JAARVERSLAG 2008 VAN HET
RAADGEVEND COMITÉ BIJ HET
INTERN VERZELFSTANDIGD
AGENTSCHAP MET
RECHTSPERSOONLIJKHEID
KIND EN GEZIN

In het kader van de globale reorganisatie 'Beter Bestuurlijk Beleid' van de Vlaamse Overheid werd Kind en Gezin van een Vlaamse Openbare Instelling (met autonome Raad van Bestuur) omgevormd tot een Intern Verzelfstandigd Agentschap met rechtspersoonlijkheid. Bij deze hervorming werd ook voorzien in een Raadgevend Comité dat hetzij op vraag van de leidend ambtenaar van Kind en Gezin, hetzij op eigen initiatief advies kan geven over aangelegenheden die de werking van het agentschap aanbelangen.

Het Raadgevend Comité startte zijn werking op 1 april 2006.

In zijn huishoudelijk reglement¹ voorziet het Raadgevend Comité om jaarlijks een jaarverslag op te maken over het voorbije werkjaar.

Dit is het eerste jaarverslag van het Raadgevend Comité van het jaar 2008.

Vooreerst zijn er de adviezen met betrekking tot de begrotingsopvolging van de organisatie Kind en Gezin. Daarnaast hadden heel wat adviezen betrekking op de kinderopvang, een thema wat ook in 2008 de nodige aandacht kreeg. Niet alleen was

er in 2008 een nieuwe uitbreidingsronde, maar waren er ook de resultaten van het zoekproces van ouders naar kinderopvang die geleid hebben tot nieuwe regelgeving inzake het opnamebeleid. Binnen de sector van de preventieve gezinsondersteuning had een belangrijke bespreking betrekking op het uitvoeringsbesluit inzake opvoedingsondersteuning en een wijziging van decreet in het kader van het duidelijker positioneren van de vertrouwenscentra kindermishandeling.

Het Raadgevend Comité heeft op die manier ook in 2008 aangetoond hoe belangrijk het is voor een agentschap om via het Raadgevend Comité, de toets te doen van de concrete maatschappelijke implicaties van beleidsuitvoering.

Martine Lemonnier
waarnemend voorzitter Raadgevend Comité
Kind en Gezin

¹ document in uitwerking, moet nog voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering

Oprichting en samenstelling van het Raadgevend Comité

HISTORIEK

De oprichting van het Raadgevend Comité bij Kind en Gezin is voorzien in het oprichtingsdecreet van Kind en Gezin. Artikel 18 van het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het IVA met rechts-persoonlijkheid Kind en Gezin bepaalt:

“Bij het agentschap wordt een Raadgevend Comité opgericht, dat advies verstrekt op verzoek van het hoofd van het agentschap. Het Raadgevend Comité verstrekt tevens op eigen initiatief advies over alle aangelegenheden die van belang zijn voor de taken van het agentschap.”

In het besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 werd de opstart en werking van de agentschappen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin vastgelegd. De Vlaamse Regering besliste daarin ook tot de initiële samenstelling van het raadgevend comité van Kind en Gezin¹:

“Totdat het Raadgevend Comité bij het agentschap is samengesteld overeenkomstig artikel 19 van het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechts-persoonlijkheid Kind en Gezin en uiterlijk tot en met 31 december 2006, vergadert het Raadgevend Comité bij het agentschap in de samenstelling die is bepaald in het ministerieel besluit van 28 januari 2005 tot benoeming van de voorzitter en de leden van de Raad van Bestuur van Kind en Gezin.”

Hoewel het dus de intentie was om de initiële samenstelling tot uiterlijk 31 december 2006 te behouden, besliste de Vlaamse Regering² begin 2007 deze uiterlijke datum te schrappen. Voor het Raadgevend Comité van Kind en Gezin betekende dit dat het comité tot aan een nieuwe samenstelling blijft vergaderen in zijn samenstelling zoals bepaald in ministerieel besluit van 28 januari 2005, waarin de voorzitter en leden van de toenmalige Raad van Bestuur werden aangeduid.

Intussen heeft de Vlaamse Regering wel vastgelegd op basis van welke criteria de nieuwe samenstelling van het Raadgevend Comité van Kind en Gezin moet worden gekozen³:

“Het Raadgevend Comité van Kind en Gezin bestaat uit 20 leden, waarvan:

- 1° vier vertegenwoordigers van de gebruikers van de door het agentschap georganiseerde ondersteuning
- 2° vier vertegenwoordigers van de voorzieningen, die actief zijn op het werkteerrein van het betrokken agentschap
- 3° vier vertegenwoordigers van de werknemers van de voorzieningen, vermeld in 2°
- 4° acht onafhankelijke deskundigen”

¹ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, betreffende de inwerkingtreding van regelgeving tot oprichting van agentschappen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en betreffende de wijziging van regelgeving met betrekking tot dat beleidsdomein (31 maart 2006)

² Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 betreffende het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, betreffende de inwerkingtreding van regelgeving tot oprichting van agentschappen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en betreffende de wijziging van de regelgeving met betrekking tot het beleidsdomein

³ Besluit van de Vlaamse Regering houdende samenstelling en werking van de Raadgevende Comités bij de intern verzelfstandigde agentschappen van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (19 juli 2007)

SAMENSTELLING RAADGEVEND COMITÉ WERKJAAR 2008

Voorzitter

Lyliane Hebbrecht (tot 28 februari 2009)

Ondervoorzitters

Martine Lemonnier, Erwin Devriendt

Leden

Jan Bosmans, Henk Callewaert, Lieve Cerulus, Jerry Crombez (tot 30 november 2008), Els Demol, Sabine Denis (tot 31 maart 2008), Jean De Clercq, Fons De Neve, Jannie Hespel, Moo Laforce, Magda Linthout, Ann Lobijn, Sandra Rosvelds, Monique Swinnen, Wim Van Esch

Administratie

Katrien Verhegge

Secretaris

Elke Speltincx

SAMENSTELLING BUREAU VAN HET RAADGEVEND COMITÉ WERKJAAR 2008

Voorzitter

Lyliane Hebbrecht (tot 28 februari 2009)

Ondervoorzitters

Martine Lemonnier, Erwin Devriendt

Leden

Jan Bosmans, Fons De Neve

Administratie

Katrien Verhegge

Secretaris

Elke Speltincx

WERKING VAN HET RAADGEVEND COMITÉ: ACTIVITEITEN- VERSLAG 2008

Aantal vergaderingen van het Raadgevend Comité
en aanwezigheden

Overzicht aanwezigheden Raadgevend Comité 2008

Datum vergadering Raadgevend Comité	Aantal aanwezig- heden op een totaal van ...
23.01.2008	15 op 19
27.02.2008	afgelast
19.03.2008	13 op 19
23.04.2008	10 op 18
28.05.2008	10 op 18
02.07.2008	11 op 18
24.09.2008	afgelast
22.10.2008	13 op 18
26.11.2008	13 op 18
10.12.2008	11 op 16

Adviesnummer	Onderwerp	Op verzoek van	Datum advies	Datum naar minister	Advies
2008					ja
001	BVR tot toekenning van een facultatieve subsidie in 2008 aan het project gezinsondersteunende pleegzorg	Hoofd agentschap	23.01.2008	01.02.2008	x
002	BVR tot toekenning van een facultatieve subsidie in 2008 aan het project STOP 4-7	Hoofd agentschap	23.01.2008	01.02.2008	x
003	MB tot bepaling van het percentage van de anciënniteitsontwikkeling voor de wijziging in 2007 van het subsidie voor de centra voor kindercare en gezinsondersteuning	Hoofd agentschap	23.01.2008	01.02.2008	x
004	BVR tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2002 tot bepaling van de voorwaarden en de procedureregels inzake erkenning en subsidiëring van de consultatiebureaus van het jonge kind	Hoofd agentschap	19.03.2008	04.04.2008	x
005	BVR tot toekenning van een facultatieve subsidie aan de vertrouwenscentra kindermishandeling	Hoofd agentschap	19.03.2008	04.04.2008	x
006	Advies over het voorstel tot herwerking van de planings- en witte vlekkenoefening voor de verdeling van de erkende plaatsen in de uitbreidingsronde 2008	Hoofd agentschap	19.03.2008	04.04.2008	
007	Advies over het voorstel tot aanpassing van de definitie van organiserend bestuur in de erkende kinderopvang	Hoofd agentschap	19.03.2008	04.04.2008	x
008	MB van 13 juli 2007 tot bepaling van kwalificatiebewijzen voor begeleiders en leidinggevend in de initiatieven voor buitenschoolse opvang, en het M.B. van 9 juli 2001 houdende de voorwaarden voor het organiseren van en de bepalingen over de toestemming voor en de subsidiëring van buitenschoolse opvang in aparte lokalen in kinderdagverblijven	Hoofd agentschap	19.03.2008	04.04.2008	x
009	2de budgetcontrole 2008 - ingediende voorstellen	Hoofd agentschap	19.03.2008	04.04.2008	deels gevolgd
010	Jaarrekening 2007 en de uitvoering van de begroting 2007 van de IVArp Kind en Gezin	Hoofd agentschap	23.04.2008	14.05.2008	nvt
011	BVR tot uitvoering van het decreet houdende de organisatie van opvoedingsondersteuning	Hoofd agentschap	23.04.2008	14.05.2008	x
013	Ontwerp MB betreffende de vergoeding voor aangesloten onthaalouders en voor diensten voor onthaalouders	Hoofd agentschap	28.05.2008	10.06.2008	x
014	Ontwerp BVR tot wijziging van het BVR van 23 februari 2001 houdende de voorwaarden inzake erkenning en subsidiëring van initiatieven voor buitenschoolse opvang	Hoofd agentschap	28.05.2008	10.06.2008	deels gevolgd
015	Beleidsaanbevelingen van minister Vanackere volgend uit de resultaten van het onderzoek naar het zoekproces van ouders naar een formele voorschoolse opvangplaats en van het onderzoek naar het opnamebeleid van erkende kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders	Hoofd agentschap	02.07.2008	09.07.2008	x
016	Ontwerp BVR van 23 februari 2001 houdende de voorwaarden inzake erkenning en subsidiëring van kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders	Hoofd agentschap	02.07.2008	09.07.2008	x

gevolgd of niet	Extra opmerkingen gevolgd of niet		Opvolging
	nee	ja	
		x (wordt aan gewerkt)	Besluit werd goedgekeurd op de VR van 9 mei 2008
		x (evaluatie moet nog gebeuren)	Besluit werd goedgekeurd op de VR van 18 juli 2008
			x Besluit werd goedgekeurd door de minister op 14 april 2008
		x (bijkomende acties in de toekomst?)	Besluit werd goedgekeurd op de VR van 18 juli 2008
		x	Besluit goedgekeurd op VR van 10.07.2008 BVR voor 2009 wordt voorgelegd op het RC van december 2008
x	x		
		x	RC/2008/0423/DOC.024
		x	
deels gevolgd	x		
nvt	x		
	x		BVR is niet goedgekeurd door de VR
	deels gevolgd	deels gevolgd	RC/2008/0702/DOC.031
deels gevolgd	deels gevolgd	deels gevolgd	RC/2008/0702/DOC.032
	x		RC/2008/1022/DOC.042
		x	RC/2008/1022/DOC.043

BIJLAGE

Adviesnummer	Onderwerp	Op verzoek van	Datum advies	Datum naar minister	Advies
2008					ja
017	Ontwerp MB tot bepaling van het percentage van de anciënniteitsontwikkeling voor de wijziging van de subsidie voor de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning voor 2008	Hoofd agentschap	02.07.2008	09.07.2008	x
018	Initiële begroting 2009 en bijkomende middelen kinderopvang	Hoofd agentschap	22.10.2008	21.11.2008	deels nog
019	BVR over het bevolkingsonderzoek in het kader van ziektepreventie - Datum brief minister 23.09.08	Hoofd agentschap	schriftelijke procedure	01.10.2008	nog op
020	BVR houdende de regeling van de melding aan Kind en Gezin van opvang op bestendige wijze en over het BVR houdende de regeling van het attest van toezicht aan zelfstandige opvangvoorzieningen	Hoofd agentschap	22.10.2008	21.11.2008	x
021	BVR houdende de voorwaarden inzake financiële ondersteuning van zelfstandige opvangvoorzieningen	Hoofd agentschap	22.10.2008	21.11.2008	x
022	BVR houdende de toekenning van een subsidie ter ondersteuning van zelfstandige opvangvoorzieningen	Hoofd agentschap	22.10.2008	21.11.2008	x
023	BVR houdende de voorwaarden voor de erkenning en subsidiëring als gemandateerde voorziening	Hoofd agentschap	22.10.2008	21.11.2008	x
024	BVR tot wijziging van het BVR van 17 mei 2002 betreffende de erkenning en subsidiëring van de vertrouwenscentra kindermishandeling	Hoofd agentschap	22.10.2008	21.11.2008	x
025	Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin (decreetale werking basis vertrouwenscentra kindermishandeling)	Hoofd agentschap	22.10.2008	21.11.2008	x
026	Opgelet: voor het RC van 26 november 2008 BVR betreffende de toekenning van een subsidie-enveloppe en kwaliteitslabel aan de opvoedingswinkels	Hoofd agentschap	Schriftelijke procedure 26.11.2008	17.12.2008	deels gevolgd
027	Convenant voor de diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg	Hoofd agentschap	26.11.2008	17.12.2008	x
028	Wijziging BVR inzake Interlandelijke Adoptie	Hoofd agentschap	26.11.2008	17.12.2008	x
029	MB houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, aan de opvangvoorzieningen die erkend zijn door of een attest van toezicht hebben van Kind en Gezin	Hoofd agentschap	26.11.2008	17.12.2008	deels gevolgd
030	Invulling van de nieuwe middelen voor occasionele opvang en het voorstel van wijziging van BVR houdende de toestemming en subsidiëring van lokale diensten voor buurtgerichte opvang	Hoofd agentschap	26.11.2008	17.12.2008	x
031	Maatregelen om de kostenvergoeding voor aangesloten onthaalouders te verhogen en om de vergoeding voor installatiekosten ook na een bepaald aantal jaren activiteit als onthaalouder opnieuw toe te kennen	Hoofd agentschap	26.11.2008	17.12.2008	deels

gevolgd of niet	Extra opmerkingen gevolgd of niet		Opvolging
	ja	nee	
nee		x	RC/2009/0128/DOC.001 en DOC.002
op te volgen	x		
te volgen	x		
	deels gevolgd	deels gevolgd	RC/2008/1210/DOC.066
	x		RC/2008/1210/DOC.067
		x	RC/2008/1210/DOC.068
	deels gevolgd	deels gevolgd	RC/2008/1210/DOC.069
		x	RC/2009/0128/DOC.001 en DOC.002
	x		
deels gevolgd	x		gewijzigd BVR goedgekeurd
	x		Negatief advies lvF Aangepaste versie naar minister van begroting
	x		Onder nieuwe legislatuur zal werk worden gemaakt van decreet binnenlandse adoptie en spreiding betaling verhoogd inschrijvingsgeld wordt bekeken na goedkeuring BVR
deels gevolgd	deels gevolgd	deels gevolgd	
	x		
	x		

Advies-nummer	Onderwerp	Op verzoek van	Datum advies	Datum naar minister	Advies
2008					ja
032	BVR tot toekenning van een facultatieve subsidie aan de vertrouwenscentra kindermishandeling in 2009	Hoofd agentschap	10.12.2008	29.01.2009	x
033	BVR tot opheffing van het BVR van 16 mei 2007 betreffende de toekenning van dienstencheques voor KO	Hoofd agentschap	10.12.2008	29.01.2009	x
034	Ontwerp van MB van toepassing op de kinderopvang betreffende de verplichting van een attest van een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen	Hoofd agentschap	10.12.2008	29.01.2009	x
035	Ontwerp van BVR tot wijziging van het BVR van 30 maart 2007 tot oprichting van een technische commissie voor de brandveiligheid in de kinderdagverblijven, de initiatieven voor buitenschoolse opvang en de mini-crèches	Hoofd agentschap	10.12.2008	29.01.2009	x
036	Beslissingskader bij de uitbreiding van de voorschoolse gesubsidieerde opvang in kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders in 2009	Hoofd agentschap	10.12.2008	29.01.2009	x

gevolgd of niet	Extra opmerkingen gevolgd of niet		Opvolging
	ja	nee	
nee	ja	nee	
	x		nota RC maart 2009: ontwerp BVR tot wijziging BVR 17.05 2002 betreffende de erkenning en subsidiëring VK's
	x		RC/2009/0128/DOC.011
	x		RC/2009/0128/DOC.012
		x	RC/2009/0128/DOC.003
	x		RC/2009/0325/DC.021

Kind en Gezin wil, samen met zijn partners,
voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is
en opgroeit, zoveel mogelijk kansen creëren.

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 BRUSSEL

Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100 (zonaal tarief)
www.kindengezin.be

